

**Vývoj pracovních migrací
v České republice
v období
hospodářské recese**

Milada Horáková

VÚPSV, v.v.i Praha

2010

Publikace byla schválena ediční vědeckou radou ve složení:

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc. (VÚPSV, v.v.i. Praha)

Ing. Martin Holub, Ph.D. (VÚPSV, v.v.i. Praha)

Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D. (FSV UK Praha)

Ing. Robert Jahoda, Ph.D. (MU Brno)

Ing. David Prušvic, Ph.D. (MF ČR)

Ing. Jan Mertl, Ph.D. (VŠFS Praha)

Ing. Jan Molek, CSc. (JU České Budějovice)

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v.v.i.

Praha 2, Palackého náměstí 4

jako svou 416. publikaci

Vyšlo v roce 2010, 1. vydání, náklad 220 výtisků, počet stran 131

Tisk: VÚPSV, v.v.i.

Recenze: doc. RNDr. Dušan Drbohlav, CSc. (PřF UK)

RNDr. Jarmila Marešová (ČSÚ)

ISBN 978-80-7416-069-1

<http://www.vupsv.cz>

Abstrakt

Monografie pojednává o vývoji pracovních migrací v době hospodářské recese. Změny v zaměstnanosti cizinců jsou sledovány v kontextu vývoje trhu práce a porovnávány se situací od roku 1995. Vývoj ukazuje na klesající míru ekonomické participace cizinců, která se projevuje rostoucí diskrepancí mezi počtem cizinců s povolením k pobytu a počtem ohlášených ekonomických aktivit cizinců. Ekonomická recese přispěla paradoxně ke zkvalitnění populace zaměstnaných cizinců z hlediska jejich vzdělanostní a kvalifikační struktury. Na trhu práce se udrželi častěji cizinci s vyšším stupněm dosaženého vzdělání a vyšší kvalifikací. Napětí na trhu práce vyvolané rostoucí nezaměstnaností vedlo k určitému omezení ve vydávání povolení k zaměstnání cizinců. Počet cizinců na trhu práce ale klesl méně, než by se očekávalo. Část cizinců se přesunula do oblasti živnostenského podnikání, které není státem regulováno. Rozsah pracovních migrací lze regulovat počtem vydaných pracovních povolení a zelených karet. Ty však dnes tvoří jen necelou čtvrtinu z celkového rozsahu zaměstnanosti cizinců. Cizinci se stali integrální součástí trhu práce i české společnosti. Nelze očekávat, že budou reagovat na otřesy trhu práce masivními odchody ze země. Naopak, řada z nich se v době recese trvale usídlila. Proto je třeba aktivně otevírat instituce trhu práce usídleným cizincům a usnadnit tak jejich ekonomickou participaci, která je i předpokladem jejich úspěšné integrace v České republice.

Klíčová slova: zahraniční migrace, obyvatelstvo, cizinci s povolením k pobytu, zaměstnanost cizinců, trh práce a zaměstnanost cizinců

Abstract

The research report deals with development of work migrations in the period of economic recession. Changes in employment of foreigners are monitored in the context of developments of the labour market and are being compared with situations since 1995. Trends were discovered of falling rate of economic participation of foreigners, manifested by growing discrepancy between number of foreigners with residence permit and number of declared economic activities of foreigners. Paradoxically, economic recession contributed to better quality of population of the employed foreigners with respect to their educational and qualification structure. In the labour market remained more often foreigners with higher attained education and qualification. Tensions in the labour market caused by growing unemployment resulted in certain limitations with respect to employment permits issued to foreigners. Number of foreigners in the labour market decreased however less than could be expected. Some foreigners moved to area of trade enterprises not so much regulated by the state. Regulation of work migrations can be done by means of number of issued work permits and green cards. These groups however make just under one fourth of the total number of employed foreigners. Foreigners have become an integral part both of the labour market and of the Czech society. It cannot be expected that they would react to shocks in the labour market by massive exodus from the country. On the contrary, many of them settled here permanently during recession. Hence it is necessary to open up actively institutions of the labour market to foreigners settled here thereby facilitate their economic participation, which is also a prerequisite of their successful integration in the Czech Republic.

Key words: International migration, population, foreigners holding residence permit, employment of foreigners, labour market and employment of foreigners

Obsah

Úvod	7
1. Zahraniční stěhování v České republice	9
2. Vývoj povolení k pobytu cizinců	17
2.1 Celkový vývoj povolení k pobytu cizinců	17
2.1.1 Vývoj počtu povolení k pobytu cizinců v letech 1993-2009	17
2.1.2 Vývoj počtu povolení k pobytu cizinců v roce 2009	21
2.1.3 Meziroční srovnání 2008-2009	22
2.2 Vývoj povolení k pobytu cizinců oblastech NUTS 2, krajích NUTS 3 a okresech NUTS 4	29
2.2.1 Vývoj povolení k pobytu cizinců v oblastech NUTS 2	29
2.2.2 Vývoj povolení k pobytu cizinců v krajích NUTS 3	31
2.2.3 Vývoj povolení k pobytu cizinců v okresech NUTS 4	35
3. Vývoj zaměstnanosti cizinců	40
3.1 Trend ve vývoji zaměstnanosti cizinců	40
3.1.1 Změny ve struktuře zaměstnanosti cizinců	40
3.1.2 Změny v živnostenském podnikání cizinců	41
3.1.3 Změny v délce doby zaměstnání cizinců evidovaných na úřadech práce ..	41
3.2 Zaměstnanost občanů EU a cizinců ze třetích zemí	46
3.3 Zaměstnanost cizinců v oblastech NUTS 2, krajích NUTS 3 a okresech České republiky NUTS 4	52
3.3.1 Vývoj zaměstnanosti cizinců v oblastech NUTS 2	52
3.3.2 Vývoj zaměstnanosti cizinců v krajích NUTS 3	54
3.3.3 Vývoj zaměstnanosti cizinců v okresech NUTS 4	57
3.4 Změny v zaměstnanosti cizinců v kontextu změn na trhu práce v České republice v době hospodářské recese	59
3.4.1 Změny v odvětvové zaměstnanosti občanů EU a cizinců ze třetích zemí ...	61
3.4.2 Změny v kvalifikační struktuře cizinců evidovaných na úřadech práce v době hospodářské recese	67
3.4.3 Změny v požadavcích na vzdělání občanů EU a cizinců	75
3.5 Hospodářská recese a nezaměstnanost cizinců	82
4. Vývoj zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců	85
4.1 Vývoj zaměstnanosti vybraných skupin cizinců z třetích zemí v kontextu s vývojem jejich povolení k pobytu	88
4.1.1 Zaměstnanost a povolení k pobytu občanů Ukrajiny	88
4.1.2 Zaměstnanost a povolení k pobytu občanů Vietnamu	91
4.1.3 Zaměstnanost a povolení k pobytu občanů Mongolska	94
4.1.4 Zaměstnanost a povolení k pobytu občanů Ruské federace	97
5. Demografické údaje o zaměstnaných cizincích	100
5.1 Zastoupení mužů a žen mezi zaměstnanými cizinci	100
5.2 Věková struktura zaměstnaných cizinců	103
Závěr	108
Literatura	110
Přílohy	113

Úvod

Globální finanční krize odstartovaná v září 2008 pádem investiční společnosti Lehman Brothers ovlivnila migrace na celém světě více, nežli jakákoli jiná ekonomická recese, která následovala po druhé světové válce. Hlavní dopady byly podle autorů studie „Migration and the Global Recession“ (MPI, 2009) následující: došlo ke zpomalení přílivu ekonomických migrantů do hospodářsky nejvyspělejších regionů, které jsou jejich nejčastější destinací; většina migrantů neodešla, ale setrvávají v očekávání zvratu v ekonomickém vývoji. Příčinu autoři spatřují zejména ve vysoké nezaměstnanosti a nedostatku pracovních příležitostí v domovských zemích. Dalším podstatným zjištěním je to, že remittance¹ ve většině případů strmě klesly, ale v určitých regionech se zvýšily anebo zůstaly na stejné úrovni. Přestože remittance celkově klesly, zůstaly i nadále jedním z podstatných stabilních finančních zdrojů zemí, které vysílají imigranty; jiné zdroje, jako jsou půjčky a zahraniční soukromé investice se ukázaly jako méně stabilní zdroj financí. Recese zasáhla migranty a jejich životní úroveň mnohem více nežli ostatní. Pokles životní úrovně postihl nejen migranty samotné, ale i jejich rodiny jak v přijímajících, tak i vysílajících zemích. Ekonomická recese vyvolává legitimní otázky o budoucím vývoji migrací na celém světě. Signifikantní růst nezaměstnanosti v zemích přijímajících migranty i v zemích vysílajících migranty vede k přehodnocování migrační politiky ve všech vyspělých zemích. Přestože rostou počty nezaměstnaných, potřeby vyspělých ekonomik se nezměnily; v důsledku negativního populačního vývoje hrozí nedostatek disponibilní pracovní síly v budoucnu. Hlavní otázkou dneška je, jak efektivně regulovat migrace, jak maximalizovat jejich pozitivní přínosy a minimalizovat jejich negativní dopady (IOM, 2009).

Průběh hospodářské recese není ve všech zemích stejný, i když existuje mnoho společných rysů. Propad průmyslové výroby provází rostoucí nezaměstnanost. Snížení příjmů se promítá do klesající spotřeby domácností, což následně vede k další stagnaci a poklesu průmyslové a stavební výroby. Volná pracovní místa nevznikají v dostatečném počtu a žádoucí struktuře. V některých hospodářsky vyspělých zemích již nastává určité oživení, ale nezaměstnanost zůstává nadále vysoká a ani v blízké budoucnosti se nečeká její snížení, spíše naopak. Uvedené faktory snižují poptávku po zahraniční pracovní síle všude ve světě. Česká republika není výjimkou.

V této studii se snažíme zachytit, co se odehrává na poli zahraničních pracovních migrací v České republice v době současné ekonomické recese. Opíráme se o nejaktuálnější informace publikované na internetu. Migrační realita se mění velice rychle a dopady krize na migrace nejsou většinou v odborné literatuře ještě analyzovány. Tímto vysvětlujeme případný nedostatek odvolávek na odbornou literaturu.

Česká ekonomika s výraznou převahou zpracovatelského průmyslu je závislá na zahraničních trzích. Stěžejním zdrojem pracovních příležitostí je zpracovatelský průmysl. Ten zasáhla ekonomická krize nejvíce. Automobilový průmysl musel v důsledku odbytové krize omezit výrobu a propustit část zaměstnanců. Omezení výroby automobilek postihlo zákonitě jejich dodavatelské firmy, z nichž mnohé nejen propouštěly pracovníky, ale někdy i zastavily výrobu. Pozdější oživení prodeje automobilů odvrátilo hromadné propouštění (očekávalo se propuštění až 13 tis.

¹ Bankovní převody peněz zasílaných migranty do zemí původu.

zaměstnanců automobilek v ČR). Krize se promítla i do odvětví financí. Podle analytiků ozdravila většinu bank v Česku, snížil se objem hypoték; akcie pražské burzy se propadly a ocitly se na nejnižší hodnotě za posledních pět let; česká koruna během krize výrazně oslabila; krize uspíšila kolaps sklářského průmyslu, který se jen pomalu oživuje; stavebnictví bylo rovněž zasaženo krizí, a to především úbytkem nových zakázek na stavbu nových domů a bytů; v případě odvětví textilu, které je v krizi více než již desetiletí, ač se jednalo v minulosti o silný sektor, krize pouze dovršila vývoj předchozích let a mnohé výroby byly uzavřeny a zaměstnanci propuštěni. <http://komora.cz> , 8.1.2000.

Krize také ovlivnila pracovní trh. Nároky domácích pracovníků na pracovní místo se mnohdy snížily. Značnou roli zde sehrály i zprísňené podmínky pro vyplácení sociálních dávek a vysoká zadluženost domácností. Stále větší počet domácích pracovníků byl ochoten přijmout málo atraktivní pracovní místo. V důsledku zvýšené konkurence na trhu práce byla vytěsněna určitá část zahraniční pracovní síly. Většinou se jednalo o cizince, kteří přišli v roce 2008, kdy ještě doznívala konjunktura.

Další vývoj hospodářské krize lze těžko předvídat. Expertní odhady se různí. Podle průzkumu VŠE z ledna 2010 se pro letošní rok neočekávalo žádné výrazné oživení ekonomiky; 37 % dotazovaných firem počítalo se stagnací, 33 % počítalo s oživením a 16 % očekávalo pokles produkce (<http://www.komora.cz/zpravodajstvi-a-media/aktuality-4/firmy-a-podnikatele/pruzkum-vse-firmy-necekaji-vyrazne-oziveni.aspx>.12.1.2010.

Podle údajů publikovaných ČSÚ v září 2010 česká ekonomika ve druhém čtvrtletí 2010 meziročně vzrostla zejména díky oživení v Eurozóně, která je z hlediska budoucího vývoje ekonomiky České republiky klíčová (ČSÚ: Národní účty - 2. čtvrtletí 2010 Rychlé informace 8.9. 2010). Hrubý domácí produkt se v České republice meziročně zvýšil o 2,4 % (ve 2. čtvrtletí 2009 dosáhla česká ekonomika). Meziroční růst HDP ve 2. čtvrtletí 2010 vzrostl podle ČSÚ především díky oživení ve zpracovatelském průmyslu, v dopravě a službách podnikatelům. Optimistické odhady růstu ekonomiky některých analytiků z konce roku 2009 se tak potvrdily (<http://www.sfinance.cz/zpravy/finance/246590-ekonomika-by-mela-v-pristim-roce-rust-o-1-2-/>, 29.12.2009). Současně se ale potvrdily i pesimistické odhady poklesu celkové zaměstnanosti, reálných příjmů obyvatelstva a růstu nezaměstnanosti (ČSÚ, Národní účty - 2. čtvrtletí 2010 Rychlé informace 8.9. 2010). Naopak, oproti očekávání neklesla spotřeba domácností, ale naopak. Rostla již od prvního čtvrtletí 2010 (Novinky.cz. Dnes 8.9.2010. www.seznam.cz).

Zásadní zlepšení ekonomické situace v České republice podle jiných ekonomů může nastat tehdy, až přestaneme žít na dluh (<http://blog.aktualne.centrum.cz>, 8.1.2010. Sedláček, Tomáš, 2009. 11.12: HDP: HaHaDP and Hruby Dluhovy Produkt)

1. Zahraniční stěhování v České republice

V období 2006-2008 došlo k výraznému zrychlení tempa růstu počtu obyvatelstva České republiky ve srovnání s vývojem v předchozích letech. Podle předběžných výsledků publikovaných Českým statistickým úřadem se růst počtu obyvatelstva České republiky v roce 2009 výrazně zpomalil, což bylo způsobeno výrazným snížením zahraničních migrací. Přírůstky obyvatel stěhování ale zůstaly přesto nejvýznamnějším zdrojem populačního růstu v České republice (+28 344). (ČSÚ, Rekordně málo sňatků, Rychlá informace, 15.3.2010. www.czso.cz).

Na konci roku 2009 měla Česká republika celkem 10 506 813 obyvatel. Přirozený přírůstek obyvatel (+10 927) byl nižší o 3 695 osob nežli v roce 2008. Střední stav obyvatel České republiky dosáhl v roce 2009 výše 10 491 492, což bylo o 61 800 více nežli v roce 2008 (ČSÚ, Základní demografické ukazatele ve vybraném území (DEMCU01; Základní demografické údaje ve vybraném území (DEM9010UC); www.czso.cz, 8.4.2010).

Podle údajů Českého statistického úřadu se v období od konce roku 2008 do konce roku 2009 přistěhovalo z ciziny do České republiky celkem 39 973 osob (oproti 77 817 v roce 2008) a vystěhovalo se celkem 11 629 osob (oproti 6 027 v roce 2008). Celkový přírůstek obyvatelstva České republiky stěhování činil v roce 2009 celkem +28 344, což bylo výrazně méně (-43 446), nežli v roce 2008 (ČSÚ, Základní demografické ukazatele ve vybraném území (DEMCU01; www.czso.cz, 8.4.2010).

Nejvíce osob se v roce 2009 přistěhovalo z Ukrajiny (8 084), Slovenska (5 609), Ruska (4 115) a USA (2 464). (ČSÚ, tab. 5.3. Přistěhovalí z ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda) v roce 2009; www.czso.cz, 8.4.2009). Do ciziny se vystěhovalo 11 629 osob, z toho nejvíce: na Slovensko 4 167, méně do Vietnamu 37 a na Ukrajinu 33 (ČSÚ tab. 5.4. Vystěhovalí do ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle salda) v roce 2009).

Nejvíce přistěhovalých z ciziny bylo zaregistrováno v krajích: Hlavní město Praha (16 617), Středočeský kraj (5 268) a Jihomoravský kraj (3 837). (ČSÚ, tab. 1.1. Pohyb obyvatelstva (absolutní údaje) podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009. www.czso.cz)

Nejvíce vystěhovalých do ciziny bylo v krajích: Hlavní město Praha (451), Středočeský kraj (2 111), Moravskoslezský kraj (1 866) a Jihomoravský kraj (1 322). (ČSÚ, tab. 1.1. Vystěhovalí do ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda) v roce 2009. www.czso.cz, 8.4.2009).

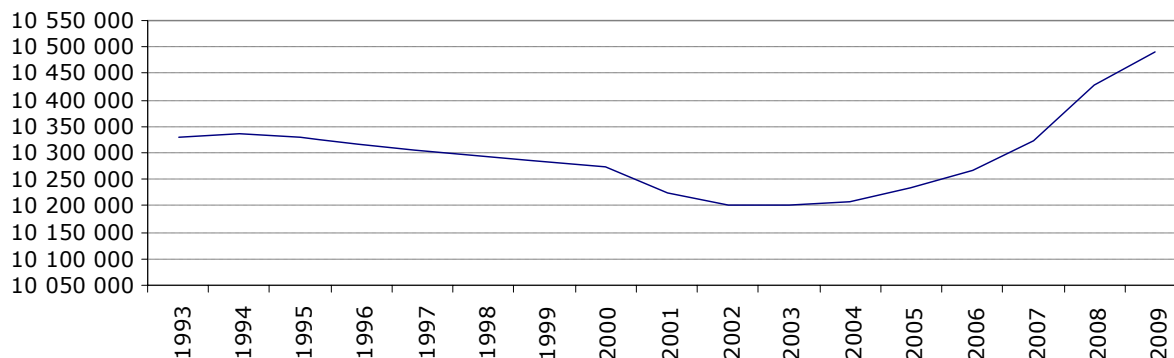
Nejvyšší přírůstek stěhování z ciziny byl v roce 2009 zaznamenán v oblasti Střední Čechy (+14 345) a v oblasti Praha (13 692). V obou zmíněných oblastech NUTS 2 přírůstek stěhování výrazně převyšoval přírůstek přirozenou měnou a byl podstatně vyšší nežli v jiných oblastech NUTS 2. Naopak nejvyšší úbytek díky stěhování do zahraničí byl zaznamenán v oblasti Moravskoslezsko (-2 875) (viz tabulka č. 3). V členění podle krajů byl nejvyšší přírůstek stěhování zaznamenán (kromě Prahy a Středočeského kraje) i v kraji Jihomoravském(+4 562). K nejvyššímu úbytku obyvatel v důsledku stěhování do zahraničí došlo v kraji Moravskoslezském (-2 875) a karlovarském (-1 042) (viz tab. č. 4).

Z okresů byly nejvyšší migrační zisky stěhování ze zahraničí zaznamenány (kromě Hlavního města Praha) v okresech Praha-východ (+4 953) Praha-západ (+3 642) a v okrese Brno-venkov (+2 030).

1. Zahraniční stěhování v České republice

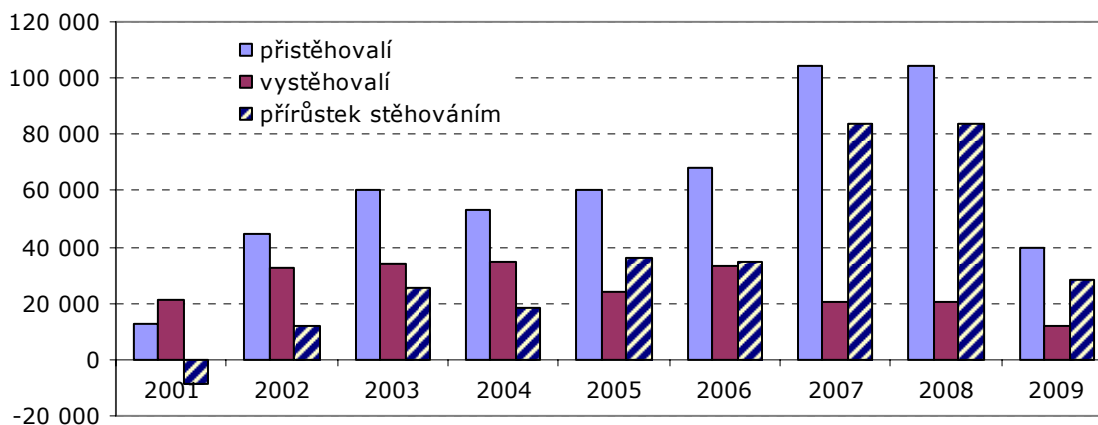
Graf č. 1 **Vývoj obyvatelstva České republiky v letech 1993-2009**

Střední stav obyvatel České republiky

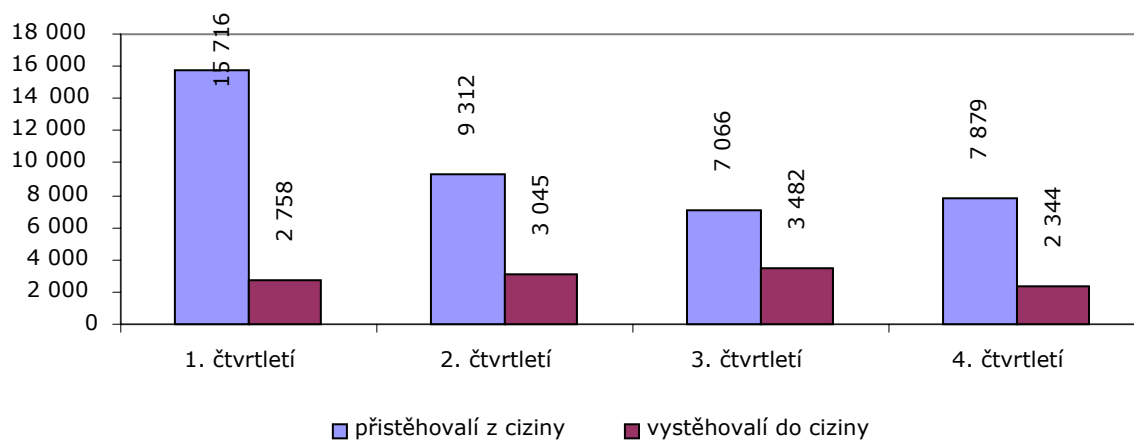

Pramen: ČSÚ, Pohyb obyvatelstva v Českých zemích 1785-2008, absolutní údaje. Počet obyvatel podle oblastí a krajů v roce 2009

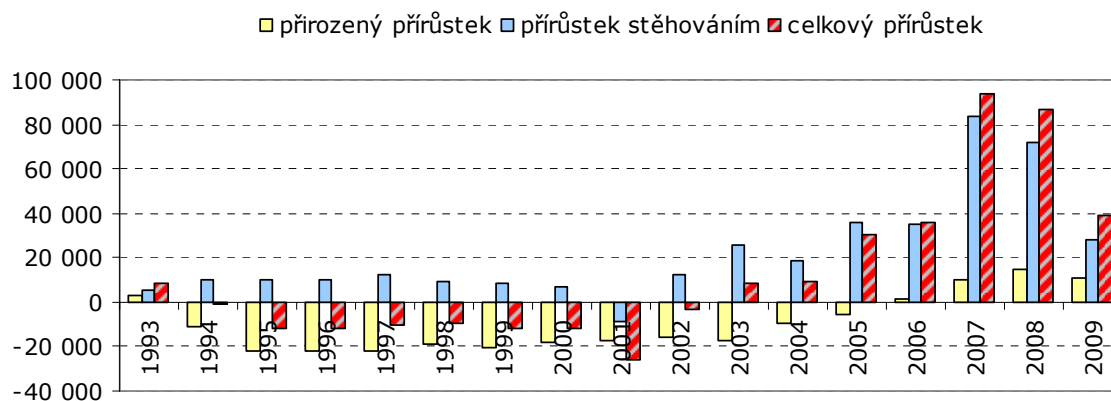
Graf č. 2 **Zahraniční stěhování v České republice v letech 2001-2009**

Pramen: ČSÚ, Základní demografické ukazatele ve vybraném území (DEMCU01; Základní demografické údaje ve vybraném území (DEM9010UC); www.czso.cz, 8. 4. 2010

Graf č. 3 **Zahraniční stěhování v České republice v 1.-4. čtvrtletí 2009**

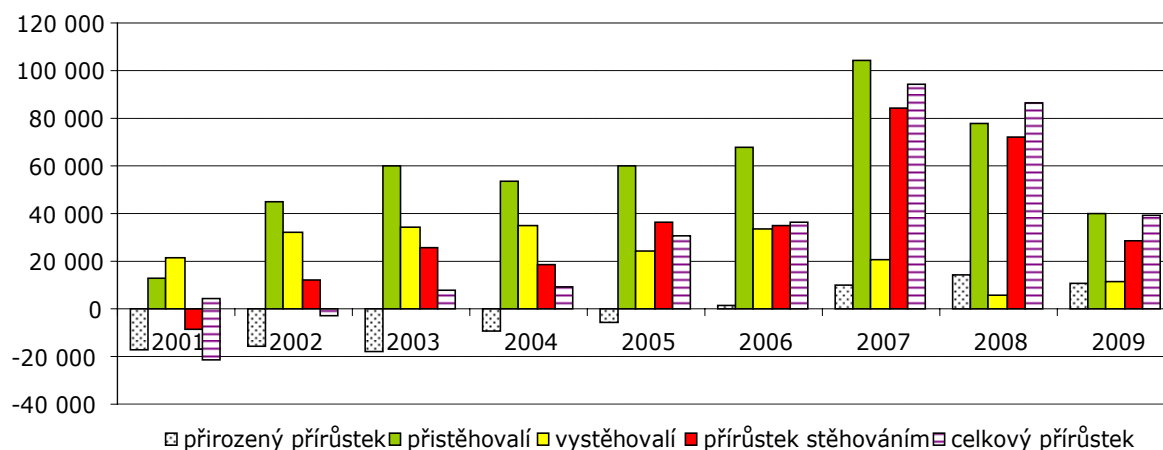
Pramen: ČSÚ. Pohyb obyvatelstva (absolutní údaje) podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009. Pohyb obyvatelstva v České republice v letech 2001-2009 (absolutní údaje) - předběžné údaje za 1.- 3. čtvrtletí 2009

Graf č. 4 **Přírůstky obyvatelstva České republiky v letech 1993-2009**

Pramen: ČSÚ, Pohyb obyvatelstva v České republice v letech 2001- 2008 (absolutní údaje); Počet obyvatel podle oblastí a krajů v roce 2009

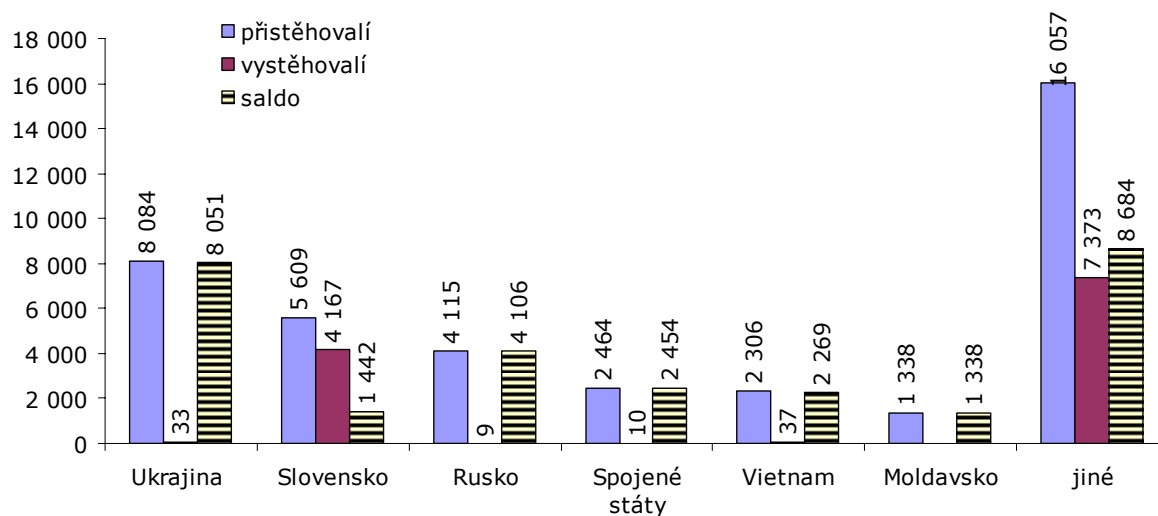
1. Zahraniční stěhování v České republice

Graf č. 5 **Přírůstky obyvatelstva a zahraniční stěhování v České republice v letech 2001-2009**

Pramen: ČSÚ, Pohyb obyvatelstva v Českých zemích 1785-2008, absolutní údaje. Počet obyvatel podle oblastí a krajů v roce 2009

Graf č. 6 **Zahraniční stěhování podle státního občanství v roce 2009 (výběr zemí podle výše salda)**

Pramen: ČSÚ, tab. 5.3 Přistěhovalí z ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda) v roce 2009; tab. 5.4 Vystěhovalí z ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda) v roce 2009; tab. 5.5 Saldo zahraničního stěhování podle státního občanství v roce 2009

Tabulka č. 1 **Přírůstek obyvatel v České republice v letech 1993-2009**

rok	přirozený přírůstek	přírůstek stěhováním	celkový přírůstek
1993	2 840	5 476	8 316
1994	-10 794	9 942	-852
1995	-21 816	9 999	-11 817
1996	-22 336	10 129	-12 207
1997	-22 087	12 075	-10 012
1998	-18 992	9 488	-9 504
1999	-20 297	8 774	-11 523
2000	-18 091	6 539	-11 552
2001	-17 040	-8 551	-25 591
2002	-15 457	12 290	-3 167
2003	-17 603	25 789	8 186
2004	-9 513	18 635	9 122
2005	-5 727	36 229	30 502
2006	1 390	34 720	36 110
2007	9 996	83 945	93 941
2008	14 622	71 790	86 412
2009	10 927	28 344	39 271

Pramen: ČSÚ, Pohyb obyvatelstva v Českých zemích 1785-2009, absolutní údaje; www.czso.cz, 14 .9. 2010

Tabulka č. 2 **Přistěhovalí a vystěhovalí podle státního občanství v roce 2009 - výběr zemí podle výše salda (předběžné údaje ČSÚ)**

státní příslušnost	přistěhovalí	vystěhovalí	saldo
Ukrajina	8 084	33	8 051
Slovensko	5 609	4 167	1 442
Rusko	4 115	9	4 106
Spojené státy	2 464	10	2 454
Vietnam	2 306	37	2 269
Moldavsko	1 338	-	1 338
jiné	16 057	7 373	8 684
celkem	39 973	11 629	28 344

Pramen: ČSÚ, tab. 5.3 Přistěhovalí z ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda) v roce 2009; tab. 5.4 Vystěhovalí z ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda) v roce 2009; tab. 5.5 Saldo zahraničního stěhování podle státního občanství v roce 2009. www.czso.cz, 9. 4. 2010

1. Zahraniční stěhování v České republice

Tabulka č. 3 **Přírůstky obyvatel podle oblastí NUTS 2 v roce 2009**

oblast NUTS 3	přirozený přírůstek	přistěhovalí	vystěhovalí	přírůstek stěhování	celkový přírůstek	přírůstek stěhování na 1000 obyvatel ČR
Praha	2 123	38 094	24 402	13 692	15 815	11,02
Střední Čechy	2 497	30 452	16 107	14 345	16 842	11,57
Jihozápad	1 113	10 912	8 474	2 438	3 551	2,02
Severozápad	1 004	10 110	11 574	-1 464	-460	-1,28
Severovýchod	1 884	11 872	11 028	844	2 728	0,56
Jihovýchod	1 917	12 138	9 912	2 226	4 143	1,34
Střední Morava	396	6 075	6 937	-862	-466	-0,70
Moravskoslezsko	-7	4 833	7 708	-2 875	-2 882	-2,30
Česká republika	10 927	39 973	11 629	28 344	39 271	2,70

Pramen: ČSÚ, Pohyb obyvatelstva (absolutní údaje) podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009. www.czso.cz. 20. 4. 2010

Tabulka č. 4 **Přírůstky obyvatel podle oblastí NUTS 3 v roce 2009**

kraj NUTS 3	přirozený přírůstek	přistěhovalí	vystěhovalí	přírůstek stěhování	celkový přírůstek	přírůstek stěhování na 1000 obyvatel ČR
Hlavní město Praha	2 123	38 094	24 402	13 692	15 815	11,02
Středočeský kraj	2 497	30 452	16 107	14 345	16 842	11,57
Jihočeský kraj	560	5 135	4 380	755	1 315	1,19
Plzeňský kraj	553	6 484	4 801	1 683	2 236	2,95
Karlovarský kraj	275	3 056	4 098	-1 042	-767	-3,38
Ústecký kraj	729	7 964	8 386	-422	307	-0,50
Liberecký kraj	893	5 069	4 260	809	1 702	1,85
Královéhradecký kraj	350	5 086	5 554	-468	-118	-0,84
Pardubický kraj	641	4 726	4 223	503	1 144	0,98
Vysočina	353	3 503	4 275	-772	-419	-1,50
Jihomoravský kraj	1 564	10 392	7 394	2 998	4 562	2,61
Olomoucký kraj	429	3 822	4 347	-525	-96	-0,82
Zlínský kraj	-33	3 222	3 559	-337	-370	-0,57
Moravskoslezský kraj	-7	4 833	7 708	-2 875	-2 882	-2,30

Pramen: ČSÚ, Pohyb obyvatelstva (absolutní údaje) podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009. www.czso.cz. 20. 4. 2010

Tabulka č. 5 **Přírůstky obyvatel podle okresů NUTS 4 v roce 2009**

okres NUTS 4	přirozený přírůstek	přistěhovaní	vystěhovaní	přírůstek stěhováním	celkový přírůstek	přírůstek na 1000 obyvatel
Benešov	23	1 642	1 020	622	645	6,64
Beroun	124	2 007	1 251	756	880	9,07
Kladno	99	3 522	2 281	1 241	1 340	7,85
Kolín	100	2 297	1 552	745	845	7,86
Kutná Hora	-26	1 157	1 042	115	89	1,54
Mělník	157	3 265	2 141	1 124	1 281	11,15
Mladá Boleslav	259	2 467	2 948	-481	-222	-3,90
Nymburk	190	2 474	1 552	922	1 112	10,16
Praha-východ	779	8 359	3 406	4 953	5 732	35,75
Praha-západ	877	6 442	2 800	3 642	4 519	31,80
Příbram	-53	1 620	1 212	408	355	3,64
Rakovník	-32	1 211	913	298	266	5,43
České Budějovice	257	2 455	1 615	840	1 097	4,51
Český Krumlov	176	1 029	1 086	-57	119	-0,93
Jindřichův Hradec	-8	1 192	1 217	-25	-33	-0,27
Písek	-44	889	805	84	40	1,19
Prachatice	114	614	725	-111	3	-2,15
Strakonice	4	1 032	1 184	-152	-148	-2,14
Tábor	61	1 116	940	176	237	1,71
Domažlice	111	850	604	246	357	4,07
Klatovy	12	1 163	1 123	40	52	0,45
Plzeň-město	307	4 473	4 050	423	730	2,28
Plzeň-jih	52	1 613	1 107	506	558	8,26
Plzeň-sever	24	1 757	1 090	667	691	8,97
Rokycany	-64	1 014	933	81	17	1,71
Tachov	111	933	1 213	-280	-169	-5,27
Cheb	183	1 451	1 785	-334	-151	-3,50
Karlovy Vary	-58	1 924	2 357	-433	-491	-3,62
Sokolov	150	1 063	1 338	-275	-125	-2,96
Děčín	116	1 711	1 797	-86	30	-0,63
Chomutov	190	1 457	1 562	-105	85	-0,83
Litoměřice	21	2 117	2 341	-224	-203	-1,90
Louny	99	1 341	1 374	-33	66	-0,38
Most	63	1 701	1 784	-83	-20	-0,71
Teplice	-45	1 753	1 793	-40	-85	-0,31
Ústí nad Labem	285	1 918	1 769	149	434	1,23
Česká Lípa	306	1 356	1 508	-152	154	-1,46
Jablonec nad Nisou	161	1 348	1 195	153	314	1,70
Liberec	386	3 064	2 216	848	1 234	5,01
Semily	40	937	977	-40	0	-0,54
Hradec Králové	194	2 630	2 190	440	634	2,70
Jičín	16	1 308	1 291	17	33	0,21
Náchod	87	1 050	1 377	-327	-240	-2,91
Rychnov nad Kněžnou	84	831	875	-44	40	-0,55
Trutnov	-31	1 233	1 787	-554	-585	-4,60
Chrudim	23	1 285	1 220	65	88	0,62
Pardubice	296	2 776	2 110	666	962	3,99

1. Zahraniční stěhování v České republice

okres NUTS 4	přirozený přírůstek	přistěhováli	vystěhováli	přírůstek stěhováním	celkový přírůstek	přírůstek na 1000 obyvatel
Svitavy	102	1 132	960	172	274	1,64
Ústí nad Orlicí	220	1 200	1 600	-400	-180	-2,87
Havlíčkův Brod	-31	983	1 198	-215	-246	-2,24
Jihlava	322	1 184	1 036	148	470	1,32
Pelhřimov	-74	737	873	-136	-210	-1,86
Třebíč	-29	894	1 081	-187	-216	-1,64
Žďár nad Sázavou	165	817	1 199	-382	-217	-3,18
Blansko	101	1 185	995	190	291	1,78
Brno-město	663	8 101	7 957	144	807	0,39
Brno-venkov	500	5 280	3 250	2 030	2 530	10,16
Břeclav	52	1 170	1 095	75	127	0,66
Hodonín	-60	1 068	1 198	-130	-190	-0,83
Vyškov	184	1 384	937	447	631	5,06
Znojmo	124	1 199	957	242	366	2,13
Jeseník	8	434	591	-157	-149	-3,80
Olomouc	368	2 271	2 135	136	504	0,59
Prostějov	-49	1 059	955	104	55	0,94
Přerov	-29	1 126	1 495	-369	-398	-2,74
Šumperk	131	792	1 031	-239	-108	-1,92
Kroměříž	-27	1 235	1 047	188	161	1,74
Uherské Hradiště	-33	1 121	1 234	-113	-146	-0,78
Vsetín	74	750	982	-232	-158	-1,59
Zlín	-47	1 449	1 629	-180	-227	-0,93
Bruntál	74	770	1 079	-309	-235	-3,16
Frydek-Místek	103	2 062	1 753	309	412	1,46
Karviná	-300	2 050	3 476	-1 426	-1 726	-5,20
Nový Jičín	171	1 269	1 383	-114	57	-0,75
Opava	-7	1 453	1 526	-73	-80	-0,41
Ostrava-město	-48	3 724	4 986	-1 262	-1 310	-3,75

Pramen: ČSÚ, Pohyb obyvatelstva (absolutní údaje) podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009. www.czso.cz. 20. 4. 2010

Migrační zisky a ztráty v okresech, krajích i regionech byly způsobeny řadou různých příčin. Hlavní roli sehrála struktura místní ekonomiky a stupeň, jakým byla zasažena krizí. Mimoto zde působil i komplex socioekonomických faktorů, které ovlivnily nejen zahraniční, ale i vnitřní profesní i prostorovou mobilitu cizinců. Analýza faktorů působících v na mikroúrovni ekonomiky a v lokálním sociálním prostředí by vyžadovala samostatný výzkum. Tato studie pouze upozorňuje na výkyvy, které je třeba dále vysvětlit. Analýza ČSÚ „Vybrané dopady hospodářského zpomalení na regionální trhy práce v ČR“ se o toto vysvětlení pokouší, ale naráží na nedostatek empirických dat na mikroúrovni (Jeřábková, Z. ČSÚ 2010).

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

2.1 Celkový vývoj povolení k pobytu cizinců

V této kapitole analyzujeme platná povolení k pobytu cizinců² v České republice podle místa pobytu a státní příslušnosti. Zaměřujeme se pouze na dva typy pobytů cizinců, které jsou relevantní z hlediska analýzy zaměstnanosti cizinců. Pobyt dlouhodobý a trvalý³. Cizinci jsou podle zákona č. 326/199 Sb. osoby, které nemají státní občanství České republiky. Naturalizovaní cizinci jsou zahrnuti mezi obyvatelstvo ČR a nejsou nadále statisticky sledováni a vykazováni. Nejsou tudíž zahrnuti ani v následující analýze, ačkoli by bylo zajímavé pozorovat jejich pohyb na trhu práce. Z hlediska právního postavení ve vztahu k povolení k pobytu cizinců na území ČR je třeba odlišit občany EU/EHP a Švýcarska (dále jen EU) a cizince ze třetích zemí. Zatímco občané EU, Evropského hospodářského prostoru (EHP) a Švýcarska první skupina mají právo volného pohybu, občané ze třetích zemí podléhají vízovým regulacím.

2.1.1 Vývoj počtu povolení k pobytu cizinců v letech 1993-2009

Počet povolení k pobytu cizinců rostl od konce roku 1993⁴ až do konce prvního pololetí 2009, kdy dosáhl dosavadního maxima. Celkový počet povolení k pobytu cizinců vzrostl od konce roku 1993 ze 77 668 na 442 506) na konci 1. pololetí 2009 (z toho 175 882 k trvalému a 266 624 k dlouhodobému), což představovalo nárůst o (+364 838). Podíl cizinců na obyvatelstvu se zvýšil od konce roku 1993 z 0,75 % na 4,22 % k 30.6.2009⁵.

Na konci roku 2009 bylo evidováno v České republice celkem 433 305 cizinců s povolením k pobytu (-9 201 oproti 30.6.2009); z toho 295 603 povolení k pobytu cizinců ze třetích zemí a 137 702 povolení k pobytu občanů EU.

² Zákon o pobytu cizinců rozlišuje přechodný a trvalý pobyt cizinců. Zákon 326/1999 Sb., o pobytu cizinců a zákon 435/2004 Sb., o zaměstnanosti rozlišují dvě základní skupiny cizinců: 1. občany EU, EHP (Norska, Lichtenštejnska, Islandu) a Švýcarska, kteří mají z hlediska povolení k pobytu i zaměstnávání v České republice stejné právní podmínky. Pro vyšší srozumitelnost textu užíváme k označení celé této skupiny výraz „občané EU“. Druhou skupinu tvoří ostatní cizinci, které označujeme pojmem „cizinci ze třetích zemí.“

³ Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie (ŘSCPP) definuje pobyt trvalý a dlouhodobý následovně: „Pod pojmem dlouhodobý pobyt jsou do této kategorie zahrnovány osoby pobývající na území na základě víza k pobytu nad 90 dnů, na základě povolení k dlouhodobému pobytu a osoby, jimž bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu (občan EU, rodinný příslušník občana EU, který je občanem EU), respektive povolení k přechodnému pobytu (rodinný příslušník občana EU, který není občanem EU). Pod pojmem trvalý pobyt jsou do této kategorie zahrnovány osoby s povolením k trvalému pobytu (třetí země) a osoby s povolením k trvalému pobytu (občan EU nebo jejich rodinný příslušník)“ (ŘCPR dopis Č.j. CPR-1781-2/ČJ-2010-009301 data poskytovaná ŘSCPP VÚPSV pro účely zpracovávání Bulletinu „Mezinárodní pracovní migrace v ČR“)

⁴ Vznik samostatné České republiky.

⁵ Česká republika nepatří mezi evropské země s vysokým podílem cizinců na obyvatelstvu. V některých zemích regionu EU tvoří cizinci více než pětinu obyvatelstva (Lucembursko 40 %, Španělsko 20 %, Lotyšsko 19 %, Estonsko 18 %, Irsko, Španělsko a Rakousko okolo 10 %, v Německo okolo 9 % v roce 2007 (ČSÚ, Migrace cizinců v zahraničí - C04 Počet cizinců v zemi a jejich podíl na obyvatelstvu; <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tab./8E0042E3D0>).

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

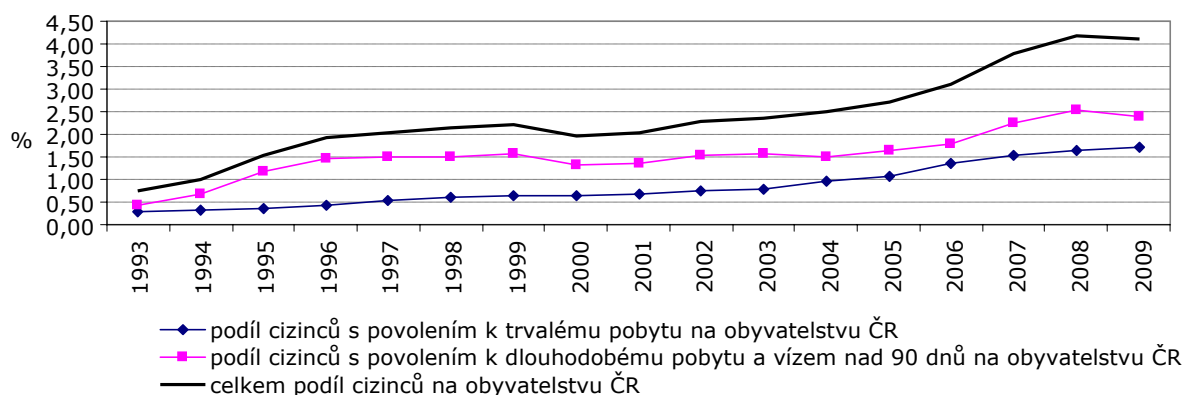
Celkem 181 161 cizinců mělo povolení k trvalému pobytu (+5 279 oproti stavu k 30.6.2009) a 252 144 povolení k dlouhodobému pobytu (-14 480 oproti stavu k 30.6.2009). Podíl cizinců na obyvatelstvu se oproti 1. pololetí snížil na 4,12% (-0,1 %).

Od konce roku 1993 do konce roku 2009 vzrostl celkový počet povolení k pobytu cizinců o (+355 637⁶); z toho počet trvalých pobytů o (+ 150 089) a počet dlouhodobých pobytů o (+206 074). Relativní vzestup trvalých pobytů byl v celém tomto období vyšší nežli pobytů dlouhodobých.

Celkový počet povolení k pobytu občanů EU se v období 1994-2009 zvýšil méně nežli počet povolení k pobytu občanů třetích zemí; celkový přírůstek povolení k pobytu občanů EU činil (+82 216), zatímco celkový počet povolení k pobytu cizinců ze třetích zemí (+246 737). Počet povolení k trvalému pobytu občanů EU vzrostl v tomto období méně (+32 325) nežli počet povolení k trvalému pobytu cizinců ze třetích zemí (+116 368). Rovněž počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů EU se zvýšil v uvedeném období méně (+49 891) nežli počet dlouhodobých pobytů cizinců ze třetích zemí (+131 023).

V období od konce roku 1994⁷ do konce roku 2009 se nejvíce zvýšil počet občanů Ukrajiny (+117 747), Slovenska (+56 668), Vietnamu (+51 493) a Ruska (+26 782).

Graf č. 7 **Podíl cizinců s povolením k pobytu na obyvatelstvu ČR 1993-2009 (k 31.12.)**

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR, obyvatelstvo ČR. In: Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, výpočet a graf Milada Horáková

Struktura povolení k pobytu cizinců se v průběhu let mění a odráží do značné míry strukturu účelů pobytu; zatímco na konci roku 1993 mělo 40 % cizinců povolení k trvalému pobytu, na konci roku 1996 pouze 23 %. Současný trend směřuje ke stabilizaci migračních toků, což se projevuje růstem podílu trvalých pobytů cizinců na celkovém počtu povolení k pobytu. Na konci roku 2009 mělo povolení k trvalému

⁶ V roce 1993 bylo 526 osob bez státní příslušnosti, u nichž nebyl uveden druh povolení k pobytu. Jsou započítány do celkového počtu povolení k pobytu cizinců v roce 1993, ale nejsou zahrnuty mezi trvalé či dlouhodobé pobyty cizinců v tomto roce.

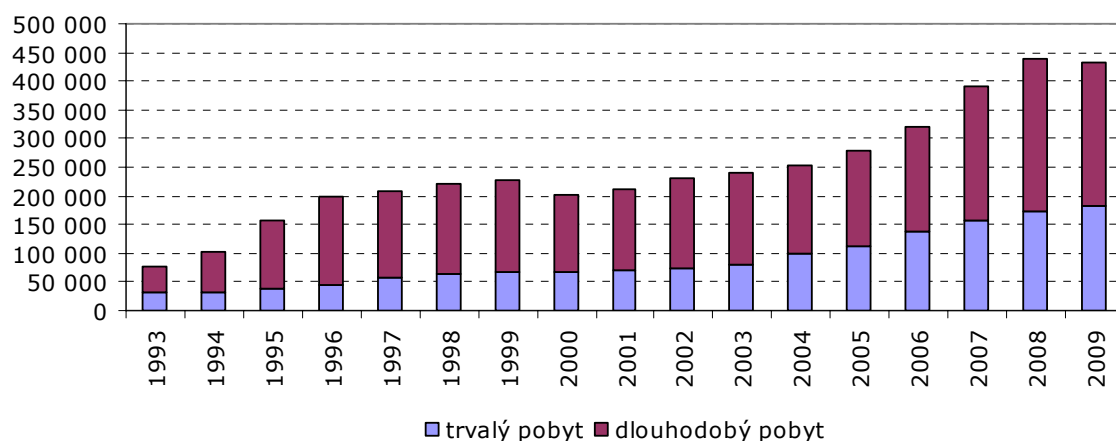
⁷ Naše databáze počíná až rokem 1994, dřívější data nemáme k dispozici.

pobytu již 42 % cizinců (poznámka: v roce 2006 byl ale podíl povolení km trvalému pobytu ještě vyšší, 43 %).

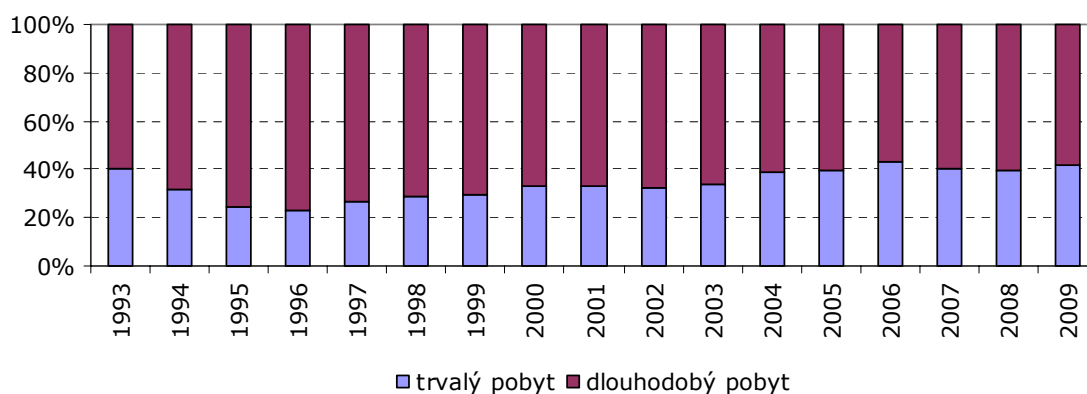
Struktura povolení k pobytu občanů ze třetích zemí a občanů EU byla na konci roku 2009 odlišná. Podíl trvalých pobytů občanů třetích zemí byl vyšší (43 %) nežli občanů EU (40 %). Časové řady počtu povolení k pobytu podle zdrojových regionů (EU versus třetí země) dokládají, že se v České republice usídlují spíše cizinci ze třetích zemí.

Graf č. 8 **Vývoj počtu povolení k pobytu cizinců v ČR v letech 1993-2009 (k 31.12.)**

8 a) absolutní hodnoty

8 b) relativní hodnoty

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR. Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v ČR, VÚPSV, v.v.i. Praha, 2010, výpočet a graf Milada Horáková

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

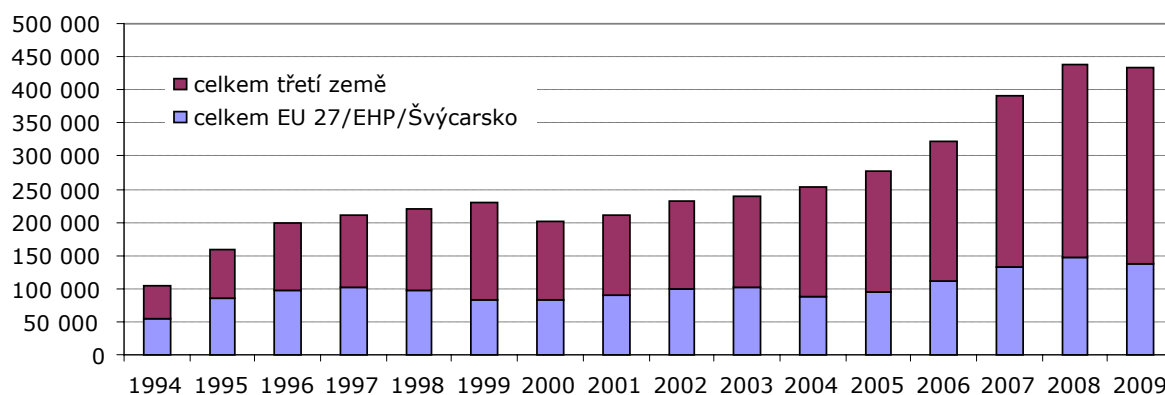
Tabulka č. 6 **Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky k 31. 12. 2009**

region/ druh pobytu	trvalý pobyt		dlouhodobý pobyt		celkem	
EU	55 246	40,12%	82 456	59,88%	137 702	100,00%
třetí země	125 915	42,60%	169 688	57,40%	295 603	100,00%

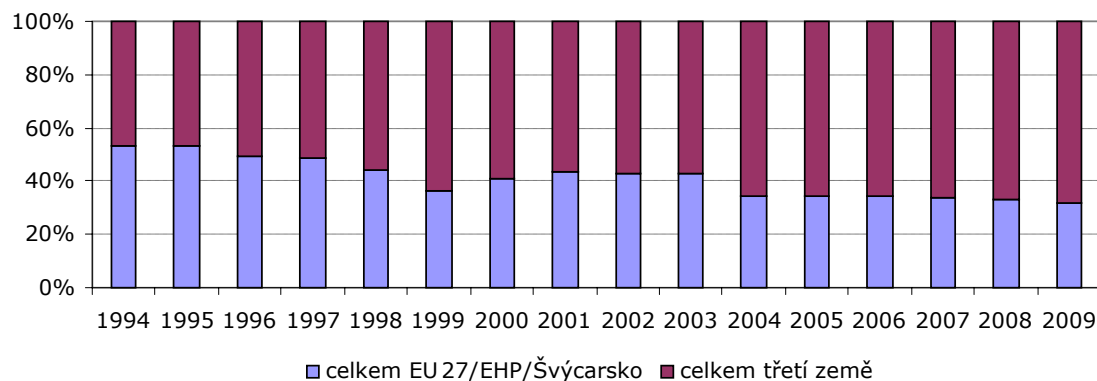
Pramen: ŘCPP, ČSÚ. In: Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; výpočet Milada Horáková

Graf č. 9 **Vývoj počtu povolení k pobytu občanů EU/EHP a Švýcarska a cizinců ze třetích zemí v letech 1994-2009 (stav k 31.12)**

a)

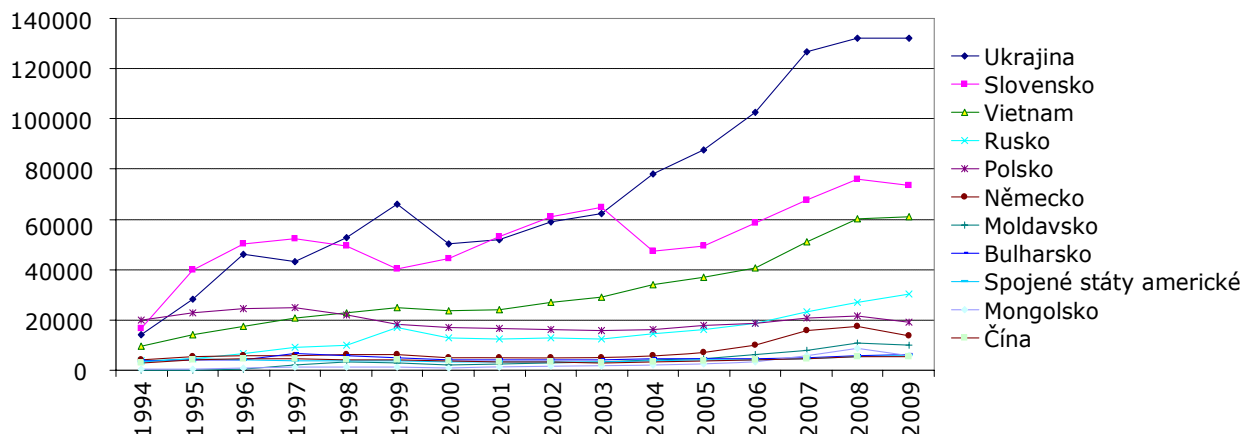

b)

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR. Databáze povolení k pobytu VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková,

Graf č. 10 **Vývoj povolení k pobytu nejpočetnějších skupin cizinců a občanů EU v ČR v letech 1994-2009 (stav k 31.12.)**

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR. Databáze povolení k pobytu VÚPSV, v.v.i.; graf Milada Horáková

2.1.2 Vývoj počtu povolení k pobytu cizinců v roce 2009

V průběhu prvního pololetí 2009 se počet povolení k pobytu cizinců stále ještě zvyšoval, ačkoli na trhu práce již existovalo napětí vyvolané hospodářskou recesí. Celkový počet povolení k pobytu cizinců od konce roku 2008 do konce 1. pololetí 2009 vzrostl (+ 4 205); přičemž počet povolení k trvalému pobytu více (+2 955) nežli počet povolení k dlouhodobému pobytu (+1 250).

Celkový počet povolení k pobytu cizinců ze třetích zemí se zvýšil v průběhu prvního pololetí 2009 (+4 039) více než celkový počet povolení k pobytu občanů EU (+166). Rozdíl v přírůstku počtu povolení k trvalému pobytu cizinců byl výraznější u cizinců ze třetích zemí (+2 776) než občanů u EU (+179). Počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů ze třetích zemí se zvýšil (+1 263), zatímco počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů EU již mírně klesl (-13). V průběhu 1. pololetí 2009 nejvíce vzrostl počet povolení k pobytu občanů Ukrajiny (+ 2 491), Ruské federace (+ 1 866), Slovenska (+1 398) a Vietnamu (+ 805). Nejvíce ubylo povolení k pobytu občanů Mongolska (-1 987) a Německa (-1 373).

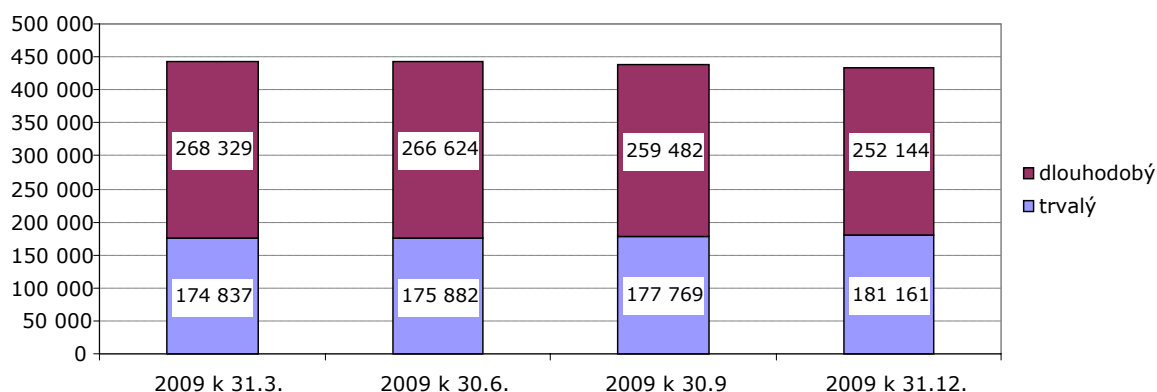
V druhém pololetí roku 2009 došlo k obratu a dopady hospodářské recese se promítly do celkového poklesu počtu povolení k pobytu cizinců. Celkový počet povolení k pobytu cizinců se snížil v průběhu druhého pololetí 2009 o (-9 201) zejména v důsledku poklesu počtu povolení k dlouhodobému pobytu cizinců (-14 480). Počet povolení k trvalému pobytu ale stoupl (+5 279).

Celkový počet povolení k pobytu občanů ze třetích zemí klesl jen mírně (-195), zatímco celkový počet povolení občanů EU se snížil podstatně (-9 006). Počet povolení k trvalému pobytu cizinců ze třetích zemí vzrostl v druhém pololetí 2009 více (+4 109) než počet trvalých pobytů občanů EU (+1 170). Počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů ze třetích zemí klesl v tomto období podstatně méně (-4 304) nežli počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů EU (-10 176). V průběhu 2. pololetí 2009 nejvíce vzrostl počet povolení k pobytu občanů Ruska (+1 351) a USA (+642). Méně vzrostl počet povolení k pobytu občanů Kazachstánu (+548), Rumunska (+477) a Běloruska (+393). Nejvíce se snížil počet povolení k pobytu občanů Slovenska (-3

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

986), Ukrajiny (-2 479), Německa (-2 331), Polska (-2 105), méně občanů Moldavska (-847), Mongolska (-837), Rakouska (-388) a Spojeného království (-227).

Graf č. 11 **Vývoj počtu povolení k pobytu v průběhu 1. - 4. čtvrtletí roku 2009**

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR; ČSÚ Cizinci v ČR - základní údaje v jednotlivých měsících; 2006/12 - 2009/12; graf Milada Horáková

2.1.3 Meziroční srovnání 2008-2009

V meziročním srovnání (od konce roku 2008 do konce roku 2009) se celkový počet povolení k pobytu cizinců snížil⁸ (-4 996). Počet povolení k trvalému pobytu cizinců ale meziročně významně vzrostl (+ 8 234) zatímco počet povolení k dlouhodobému pobytu meziročně významně klesl (-13 230).

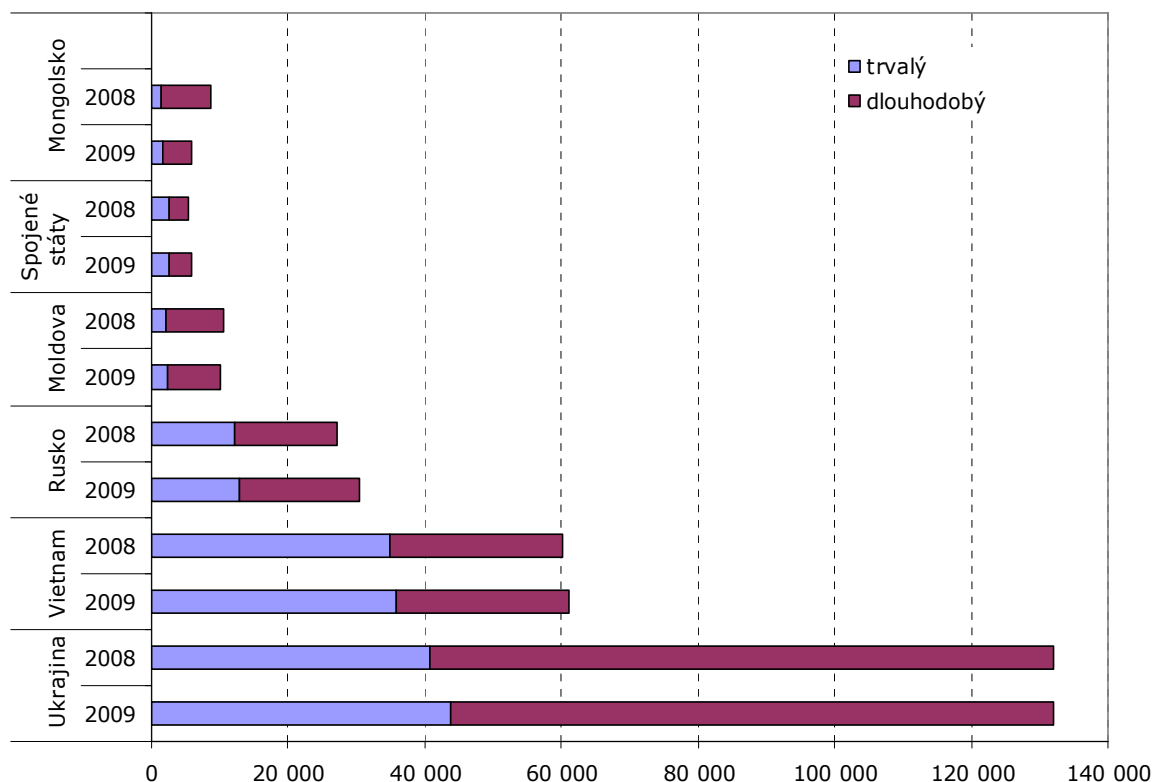
Počet povolení k pobytu občanů EU se snížil (-8 840), zatímco počet povolení k pobytu cizinců ze třetích zemí vzrostl (+3 844). Počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů EU se meziročně snížil výrazněji (-10 189) než počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů ze třetích zemí (-3 041). Počet povolení k trvalému pobytu cizinců ze třetích zemí vzrostl podstatně více (+ 6 885) než počet povolení k trvalému pobytu občanů EU (+1 349).

Na konci prosince 2009 byli nejčetnější skupinou cizinců ze třetích zemí s povolením k pobytu v ČR občané Ukrajiny (131 977), Vietnamu (61 126) a Ruska (30 393). Nejpočetnější skupinou občanů EU zůstali občané Slovenska (73 446) a Polska (19 273). Nejvíce se meziročně snížil počet povolení k pobytu občanů Německa (-3 704), Mongolska (-2 824), Slovenska (-2 588) a Polska (-2 437). Naopak se zvýšil výrazně počet povolení k pobytu občanů Ruska (+3 217), méně občanů Vietnamu (+868) a USA (+669).

Na konci roku 2009 se na celkovém počtu povolení k pobytu podíleli Ukrajinci 30 %, občané Slovenska 17 % a občané Vietnamu 14 %. V meziročním srovnání vzrostl především počet povolení k trvalému pobytu občanů Slovenska (+1 326), což představovalo 98 % meziročního nárůstu počtu povolení k trvalému pobytu občanů EU. Z okruhu cizinců ze třetích zemí se zvýšil především počet povolení k trvalému pobytu občanů Ukrajiny (+3 053), což představovalo 44 % meziročního nárůstu počtu povolení k pobytu cizinců ze třetích zemí.

⁸ I když podstatně méně ve srovnání s rozdílem mezi 1. a 2. pololetím 2009.

Graf č. 12 **Struktura povolení k pobytu nejčteněji zastoupených skupin cizinců ze třetích zemí – srovnání 2008-2009 (k 31.12.)**

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR - Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky k 31. 12. 2008 a k 31.12.2009. In: Bulletin č. 22 a 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; výpočty a graf Milada Horáková

Srovnání 2007-2009

V delším časovém horizontu (srovnání počtu povolení k pobytu cizinců na konci roku 2007 s koncem roku 2009) ukazuje na celkové výrazné zvýšení počtu povolení k pobytu cizinců (+41 218), a to jak trvalých (+ 23 143), tak dlouhodobých (+18 075).

V období od konce roku 2007 do konce roku 2009 se zvýšil především počet povolení k pobytu cizinců ze třetích zemí (+35 064) oproti občanům EU (+6 154). Počet povolení k trvalému pobytu cizinců ze třetích zemí se zvýšil podstatně více (+20 867) ve srovnání se zvýšením (+2 276) počtu povolení k trvalému pobytu občanů EU. Počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů ze třetích zemí se zvýšil rovněž významněji (+14 197) nežli počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů EU (+ 3 878).

Nejvíce vzrostl v uplynulých dvou letech (2007-2009) počet povolení k pobytu občanů Vietnamu (+10 171); především se v tomto období zvýšil počet povolení k dlouhodobému pobytu občanů Vietnamu (+7 158), počet jejich povolení k trvalému pobytu již stoupl méně (+3 013). Podstatnou změnu ve vývoji povolení k pobytu občanů Vietnamu v posledních dvou letech způsobil nábor vietnamských pracovníků do podniků zpracovatelského průmyslu v České republice.

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

Růst počtu povolení k pobytu občanů Ruské federace byl druhý nejvyšší (+7 092), z toho povolení k trvalému pobytu (+2 080) a povolení k dlouhodobému pobytu (+5 012). V posledních letech byl patrný zvýšený zájem občanů Ruska o získání povolení k pobytu v české republice.

Celkový počet povolení k pobytu občanů Ukrajiny se zvýšil méně výrazně (+5 451) než počet povolení k pobytu občanů Vietnamu a občanů Ruské federace. Počet povolení k trvalému pobytu občanů Ukrajiny se v období 2007-2009 zvýšil (+11 108), zatímco počet povolení k dlouhodobému pobytu Ukrajinců v období 2007-2009 již klesl (-5 657).

Celkový počet povolení k pobytu občanů Slovenska se v letech 2007-2009 zvýšil (+5 566), přičemž trvalé pobyty občanů SR vzrostly méně (+2 290) než jejich dlouhodobé pobyty (+3 276).

Celkový počet povolení k pobytu občanů Polska v uvedeném období klesl (-1 334), přičemž klesl zejména počet povolení k dlouhodobému pobytu (-1 042), počet povolení k trvalému pobytu občanů Polska klesl méně (-292).

Ekonomická recese přispěla do určité míry ke stabilizaci pracovních migrantů z třetích zemí. Zájem o trvalé usídlení cizinců z třetích zemí vzrostl podstatně více než zájem občanů EU o trvalý pobyt v České republice. Rostoucí počet cizinců z třetích zemí s povolením k trvalému pobytu v České republice bude klást nároky na jejich integraci do společnosti. Požadavky na osvojení či zvýšení interkulturní kompetence celé společnosti se dlouhodobě zvyšují, zejména u zaměstnanců veřejných i soukromých služeb. Finanční prostředky vyčleněné každoročně ze státního rozpočtu a evropských fondů na integrační aktivity vládního i nevládního sektoru bude třeba přizpůsobit měnící se situaci. Ekonomická krize nevedla k odlivu cizinců z třetích zemí, ale spíše k odlivu občanů EU. Podobný vývoj byl zaznamenán i v jiných zemích (Fix, M. et al, MPI, 2009); imigranti setrvávají i v době hospodářské recese v hostitelských zemích v očekávání, že po hospodářském oživení zde seženou nové pracovní místo. Dalším důvodem je, že jim země jejich původu nenabízí lepší alternativu.

Tabulka č. 7 **Počet povolení k pobytu cizinců v České republice k 31.12.**

rok/pobyt	trvalý	dlouhodobý	bez státní příslušnosti	celkem	obyvatelstvo ČR	podíl cizinců s trvalým pobytem na obyvatelstvu ČR v %	podíl cizinců s dlouhodobým pobytem na obyvatelstvu ČR v %	podíl cizinců s povolením k pobytu na obyvatelstvu ČR v %
1993	31 072	46 070	526	77 668	10 334 013	0,30	0,45	0,75
1994	32 468	71 230	654	104 352	10 333 161	0,31	0,69	1,01
1995	38 557	120 060	590	159 207	10 321 344	0,37	1,16	1,54
1996	45 837	152 767	548	199 152	10 309 137	0,44	1,48	1,93
1997	56 281	153 516	514	210 311	10 299 125	0,55	1,49	2,04
1998	63 919	155 836	432	220 187	10 289 621	0,62	1,51	2,14
1999	66 754	162 108	-	228 862	10 278 098	0,65	1,58	2,23
2000	66 891	134 060	-	200 951	10 266 546	0,65	1,31	1,96
2001	69 816	140 978	-	210 794	10 269 436	0,68	1,37	2,05
2002	75 249	156 359	-	231 608	10 203 269	0,74	1,53	2,27
2003	80 844	159 577	-	240 421	10 211 455	0,79	1,56	2,35
2004	99 467	154 827	-	254 294	10 220 577	0,97	1,51	2,49
2005	110 598	167 714	-	278 312	10 251 079	1,08	1,64	2,71
2006	139 185	182 271	-	321 456	10 287 189	1,35	1,77	3,12
2007	158 018	234 069	-	392 087	10 381 130	1,52	2,25	3,78
2008	172 927	265 374		438 301	10 467 542	1,65	2,54	4,19
2009 k 31.3.	174 837	268 329		443 166	10 476 543	1,67	2,56	4,23
2009 k 30.6.	175 882	266 624		442 506	10 489 183	1,68	2,54	4,22
2009 k 30.9	177 769	259 482		437 251	10 501 197	1,69	2,47	4,16
2009 k 31.12.	181 161	252 144		433 305	10 506 813	1,72	2,40	4,12

Pramen: ŘCPP, ČSÚ., Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010, výpočet Milada Horáková

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

Tabulka č. 8 **Počet povolení k pobytu cizinců v České republice podle státního občanství nejčteněji zastoupených skupin k 31.12. 2009**

státní příslušnost / druh pobytu	trvalý pobyt	% z celkového počtu trvalých pobytů	dlouhodobý pobyt	% z celkového počtu dlouhodobých pobytů	celkem	podíl na celkovém počtu povolení k pobytu v %
Ukrajina	43 727	24,14	88 250	35,00	131 977	30,46
Slovensko	26 734	14,76	46 712	18,53	73 446	16,95
Vietnam	35 779	19,75	25 347	10,05	61 126	14,11
Rusko	12 977	7,16	17 416	6,91	30 393	7,01
Polsko	10 996	6,07	8 277	3,28	19 273	4,45
Německo	4 416	2,44	9 376	3,72	13 792	3,18
Moldavsko	2 371	1,31	7 678	3,05	10 049	2,32
Bulharsko	3 076	1,70	3 327	1,32	6 403	1,48
Spojené státy	2 680	1,48	3 261	1,29	5 941	1,37
Mongolsko	1 736	0,96	4 009	1,59	5 745	1,33
Čína	3 281	1,81	2 073	0,82	5 354	1,24
vybrané země	147 773	81,57	215 726	85,56	363 499	83,89
ostatní	33 388	18,43	36 418	14,44	69 806	16,11
celkový součet	181 161	100,00	252 144	100,00	433 305	100,00

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR

Tabulka č. 9 **Počet povolení k pobytu cizinců v České republice podle státního občanství nejčastěji zastoupených skupin v letech 2007-2009 podle pololetí**

- 1 - povolení k trvalému pobytu
 2 - povolení k dlouhodobému pobytu (a víza nad 90 dnů)
 3 - celkem povolení k pobytu

státní příslušnost/ druh pobytu		Ukrajina	Vietnam	Rusko	Moldavsko	Spojené státy	Mongolsko	Čína
31.12. 2007	1	32 619	32 766	10 897	1 664	2 544	1 097	2 880
	2	93 907	18 189	12 404	6 308	1 904	4 870	1 880
	3	126 526	50 955	23 301	7 972	4 448	5 967	4 760
30.6. 2008	1	37 074	33 801	11 686	1 896	2 600	1 322	3 069
	2	89 514	22 858	13 195	7 084	2 279	5 998	1 918
	3	126 588	56 659	24 881	8 980	4 879	7 320	4 987
31.12. 2008	1	40 674	34 795	12 138	2 122	2 642	1 465	3 185
	2	91 291	25 463	15 038	8 522	2 630	7 104	2 020
	3	131 965	60 258	27 176	10 644	5 272	8 569	5 205
30.6. 2009	1	42 195	35 331	12 431	2 217	2 655	1 533	3 234
	2	92 261	25 732	16 611	8 679	2 644	5 049	1 971
	3	134 456	61 063	29 042	10 896	5 299	6 582	5 205
31.12. 2009	1	43 727	35 779	12 977	2 371	2 680	1 736	3 281
	2	88 250	25 347	17 416	7 678	3 261	4 009	2 073
	3	131 977	61 126	30 393	10 049	5 941	5 745	5 354

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR. In: Bulletin č. 20, 21, 22, 23, 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

Tabulka č. 10 Rozdíly v počtu povolení k pobytu cizinců v České republice podle státního občanství nejčteněji zastoupených skupin v letech 2007 - 2008 - 2009 (stav k 31.12.)

- 1 - povolení k trvalému pobytu
2 - povolení k dlouhodobému pobytu (a víza nad 90 dnů)
3 - celkem povolení k pobytu

státní příslušnost/druh pobytu	rozdíl 31.12.2009-31.12.2008			rozdíl 31.12.2009-31.12.2007		
	1	2	3	1	2	3
celkový součet	8 234	-13 230	-4 996	23 143	18 075	41 218
Ukrajina	3 053	-3 041	12	11 108	-5 657	5 451
Slovensko	1 326	-3 914	-2 588	2 290	3 276	5 566
Vietnam	984	-116	868	3 013	7 158	10 171
Rusko	839	2 378	3 217	2 080	5 012	7 092
Polsko	-141	-2 296	-2 437	-292	-1 042	-1 334
Německo	-12	-3 692	-3 704	-7	-1 902	-1 909
Moldavsko	249	-844	-595	707	1 370	2 077
Bulharsko	10	471	481	44	1 335	1 379
Spojené státy	38	631	669	136	1 357	1 493
Mongolsko	271	-3 095	-2 824	639	-861	-222
Čína	96	53	149	401	193	594
Bělorusko	324	69	393	565	113	678
Spojené království	23	-172	-149	39	546	585
Rumunsko	72	405	477	93	829	922
Kazachstán	73	475	548	40	821	861
Rakousko	-11	-577	-588	-26	-355	-381
Itálie	17	-75	-58	29	178	207
Nizozemsko	21	-118	-97	31	236	267
Chorvatsko	50	-18	32	145	-112	33
Francie	20	-187	-167	40	96	136
Bosna a Hercegovina	19	-218	-199	55	96	151
Makedonie	58	-143	-85	123	159	282
Arménie	80	78	158	127	333	460
Uzbekistán	35	-439	-404	52	749	801
Japonsko	6	-78	-72	24	82	106
Srbsko	444	109	553	749	272	1 021
Svazová republika Jugoslávie	-307	-145	-452	-463	-154	-617
Korea	1	-67	-66	25	472	497
Turecko	29	83	112	68	179	247
Indie	22	66	88	44	150	194
Srbsko a Černá Hora	-192	-103	-295	-216	-256	-472
celkem vybrané země	7 497	-14 520	-7 023	21 663	14 673	36 336
celkem ostatní	737	1 290	2 027	1 480	3 402	4 882

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR. In: Bulletin č. 20, 21, 22, 23, 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

2.2 Vývoj povolení k pobytu cizinců oblastech NUTS 2, krajích NUTS 3 a okresech NUTS 4

Počet povolení k pobytu cizinců a jejich podíl na obyvatelstvu se v oblastech, krajích a okresech České republiky v meziročním srovnání konce roku 2008 s koncem roku 2009 změnil. Hospodářská recese se promítla do zastoupení cizinců v oblastech NUTS 2, krajích NUTS 3 a okresech NUTS 4 různým způsobem. Příčinou rozdílů byly kromě odlišného průběhu ekonomického vývoje i rozdíly ve vývoji počtu obyvatel v oblastech, krajích a okresech ČR v roce 2009.

2.2.1 Vývoj povolení k pobytu cizinců v oblastech NUTS 2

Od konce roku 2008 do konce roku 2009 došlo ve většině oblastí NUTS 2 ke snížení počtu povolení k pobytu cizinců, a to v důsledku poklesu počtu dlouhodobých pobytů. Ty jsou vázány zejména na dočasné ekonomické aktivity cizinců, které v průběhu hospodářské krize výrazně poklesly. Naproti tomu počet povolení k trvalému pobytu cizinců ve všech oblastech stoupal anebo zůstal stabilizovaný. Z uvedeného je zřejmé, že hospodářská krize motivovala značnou část cizinců ze třetích zemí spíše k získání trvalého pobytu nežli k odchodu. Cizinci s povolením k trvalému pobytu v ČR sdílejí většinu práv občanů České republiky, a proto je zájem cizinců o trvalý pobyt pochopitelný.

V hlavním městě Praze bylo na konci roku 2009 hlášeno 34,2 % z celkového počtu cizinců s povolením k pobytu a na konci roku 2008 32,4 % (stav k 31.12). Koncentrace povolení k pobytu cizinců v hlavním městě Praha se meziročně zvýšila. Celkový počet povolení k pobytu cizinců v oblasti Hlavní město Praha se zvýšil od konce roku 2005 z 89 911 na 148 398 na konci roku 2009, což znamenalo nárůst (+58 487, z toho trvalých pobytů +28 045 a dlouhodobých pobytů + 30 442).

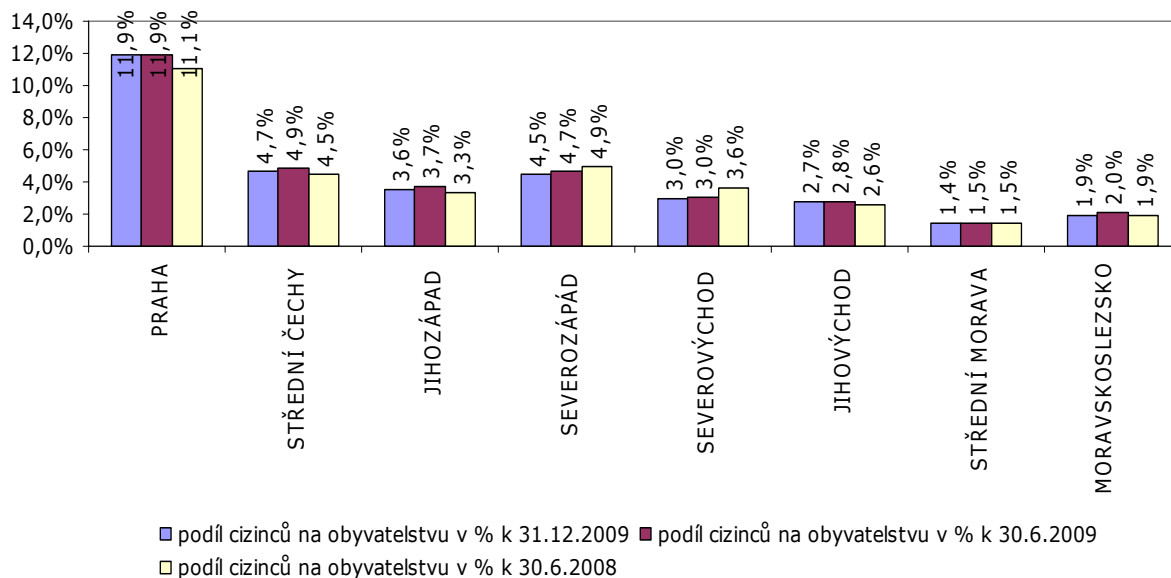
V meziročním srovnání (2009-2008) se celkový počet povolení k pobytu cizinců zvýšil (+6 313). Na konci roku 2009 bylo v Praze hlášeno k pobytu 148 398 cizinců, což bylo více nežli v červnu 2009 (+269). V ostatních oblastech NUTS 2 počet povolení k pobytu cizinců meziročně poklesl s výjimkou oblasti Jihovýchod, kde se nevýznamně zvýšil (+129).

Počet povolení k trvalému pobytu se meziročně zvýšil ve všech oblastech NUTS 2 s výjimkou oblasti Severozápad, kde mírně klesl (-24). Počet povolení k dlouhodobému pobytu meziročně vzrostl pouze v oblasti Hlavní město Praha (+2 275). Ve všech ostatních se snížil; nejvíce v oblasti Severozápad (-4 093), Střední Čechy (-2 816) a Severovýchod (-2 677).

Podíl cizinců na obyvatelstvu v oblastech NUTS 2 se také změnil. V meziročním srovnání 1. pololetí 2008 a 1. pololetí 2009 se snížil většinou o 0,1 %, pouze v oblasti severozápad o 0,2%.

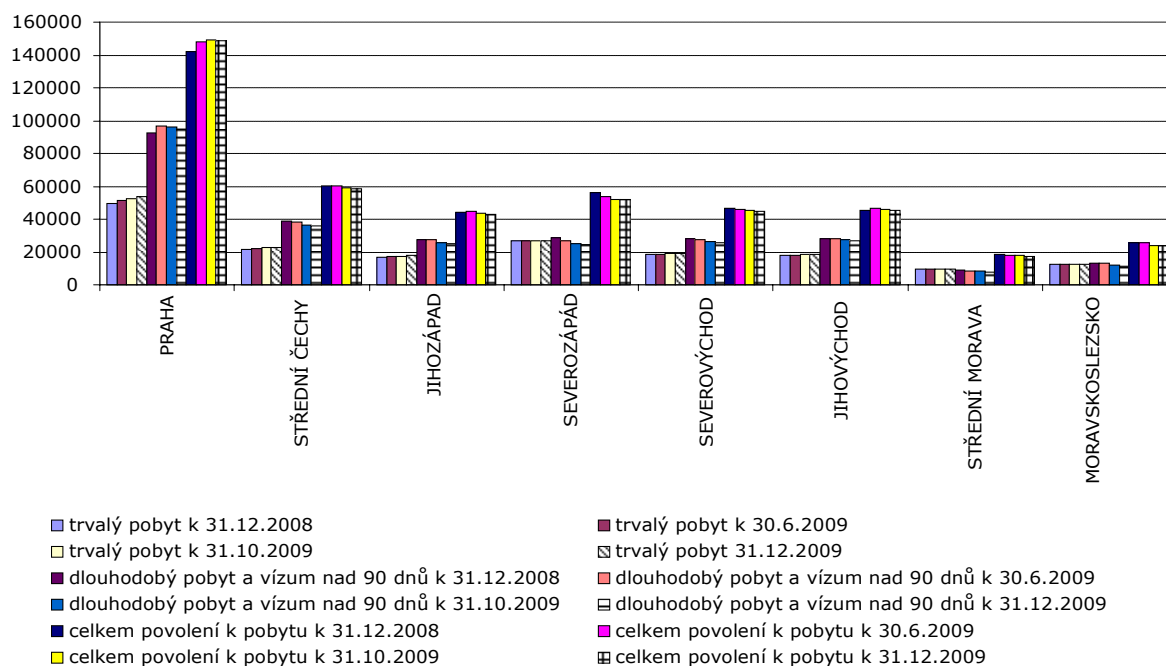
2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

Graf č. 13 **Podíl cizinců na obyvatelstvu v oblastech NUTS 2; srovnání 1. pololetí 2008 a 1. pololetí 2009 s koncem roku 2009**

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR (ŘCPP). In: Bulletin č. 20, 23 a 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; ČSÚ, Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v 1. pololetí 2008, 1. pololetí 2009 a tab. 1.4. Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009, výpočet Milada Horáková

Graf č. 14 **Vývoj povolení pobytu v oblastech NUTS 3 v období 2008-2009**

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie (ČR ŘCPP), data pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; ČSÚ, Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v 1. pololetí 2008, 1. pololetí 2009 a tab. 1.4. Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009, výpočet Milada Horáková

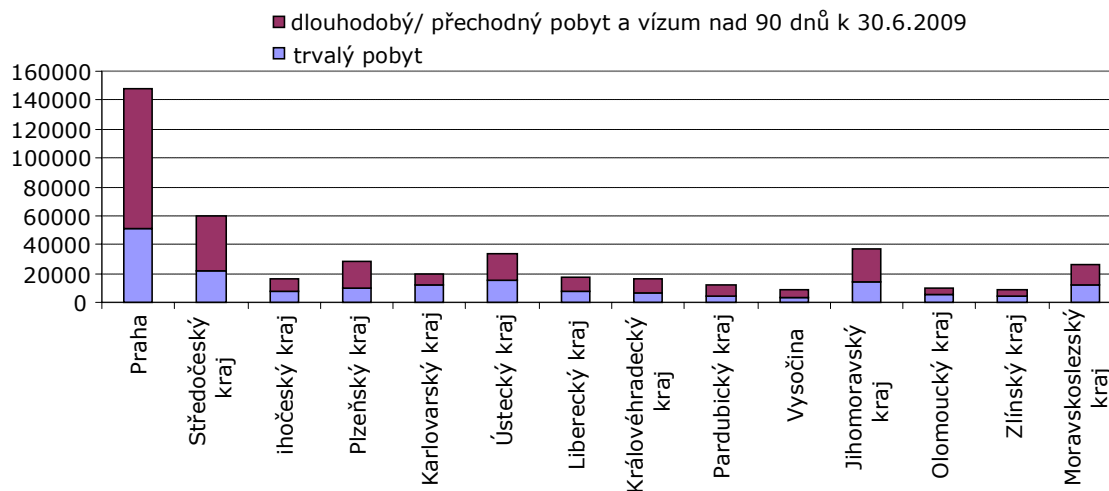
2.2.2 Vývoj povolení k pobytu cizinců v krajích NUTS 3

Zatímco se v kraji Hlavní město Praha koncentrace cizinců meziročně zvýšila o 1,8 %, v ostatních krajích cizinců relativně ubylo a došlo i k poklesu jejich podílu na obyvatelstvu. V Praze meziročně vzrostl celkový počet cizinců s povolením k pobytu z 142 085 na konci roku 2008 na 148 398 na konci roku 2009 (+6 313)⁹. Meziročně se celkový počet povolení k pobytu snížil zejména v krajích Ústeckém (-3 439) a Středočeském (-1 620).

Ve vývoji počtu dlouhodobých pobytů cizinců byly změny v krajích ještě patrnější. V Praze začal počet dlouhodobých pobytů klesat až od poloviny roku 2009 a v meziročním srovnání byl stále ještě vyšší (+ 2 275). Ve většině ostatních krajů ČR se v průběhu roku 2009 počet dlouhodobých pobytů cizinců snižoval, ale pokles nebyl rovnoměrný: v Jihomoravském a v Moravskoslezském kraji mírně vzrostl v 1. čtvrtletí 2009 a od 1. pololetí již klesal.

Téměř ve všech krajích meziročně vzrostl počet povolení k trvalému pobytu cizinců. Nejvíce v kraji Hlavní město Praha (+4 038), Středočeském kraji (+1 196) a Jihomoravském kraji (+919). K meziročnímu úbytku počtu trvalých pobytů cizinců došlo pouze v Karlovarském kraji (-318). Viz tabulková příloha tab. č. 1.

Graf č. 15 **Struktura povolení k pobytu podle krajů NUTS 3 a typu povolení k pobytu k 31.12.2009**

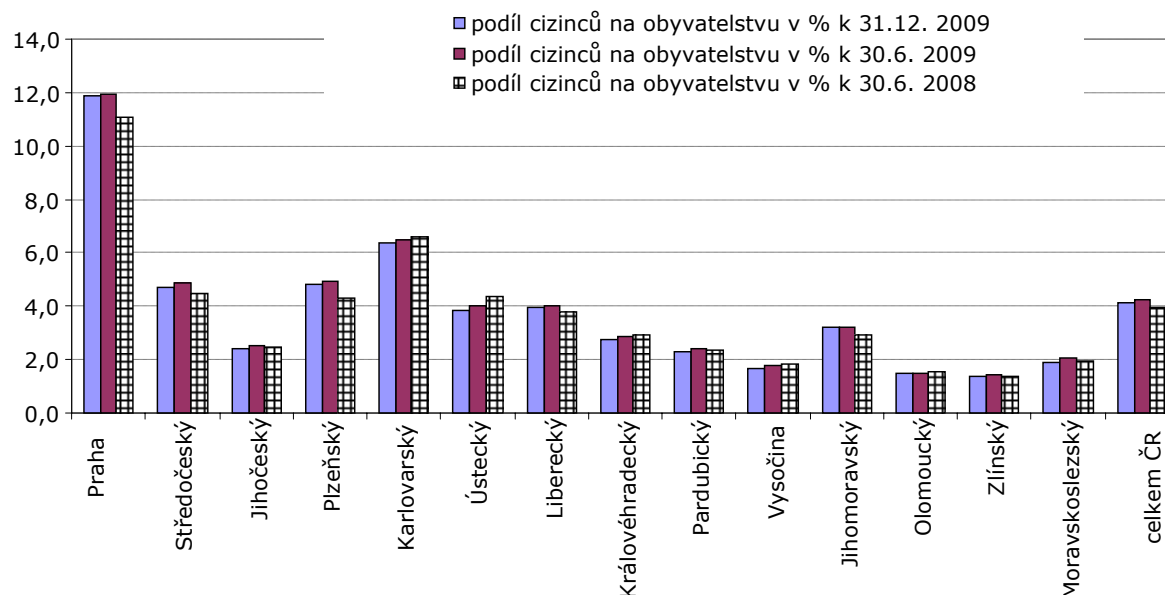

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

⁹ Počet povolení k pobytu v Praze rostl až do října 2009 a teprve ve 4. čtvrtletí se mírně snížil (-608).

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

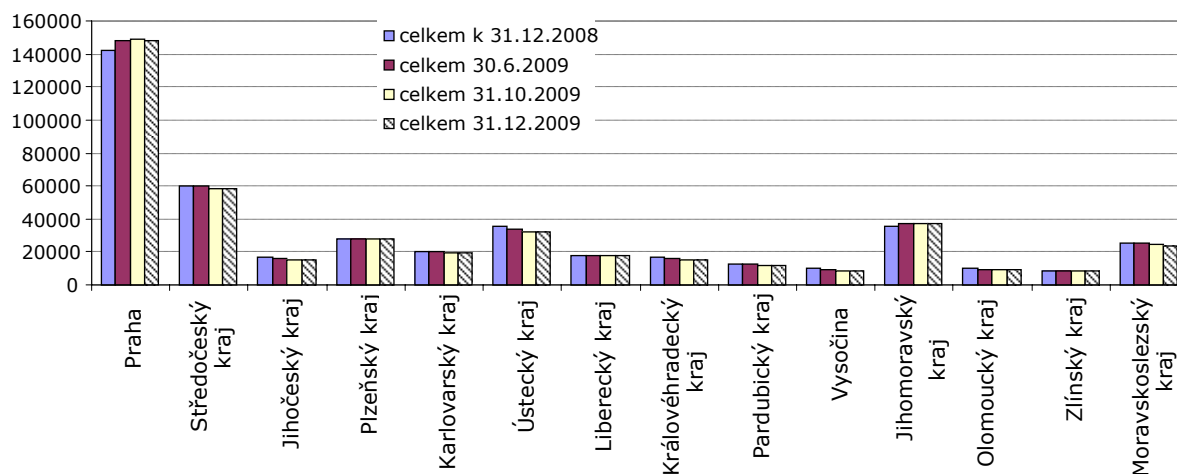
Graf č. 16 **Změny v podílu cizinců na obyvatelstvu v krajích NUTS 3 v období k 30.6. 2008, 30.6.2009 a 31.12. 2009**

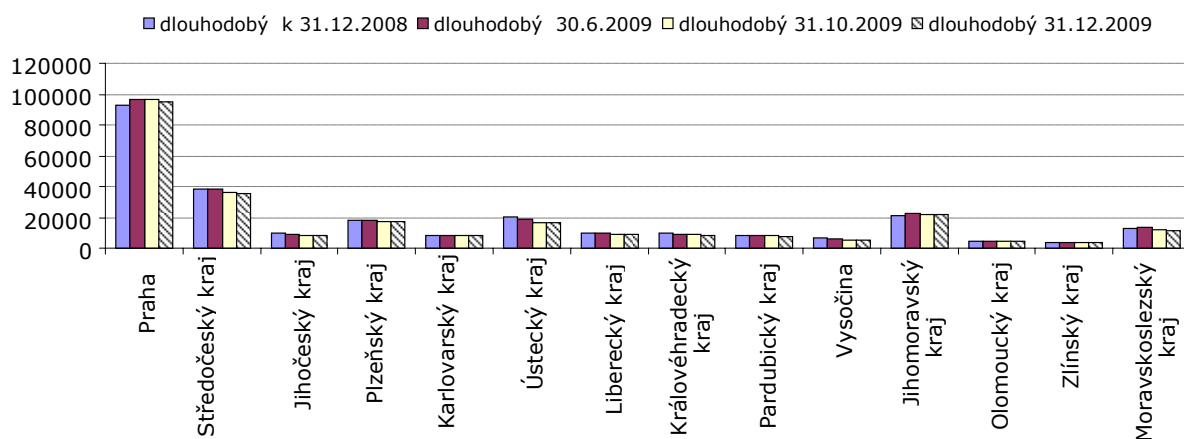
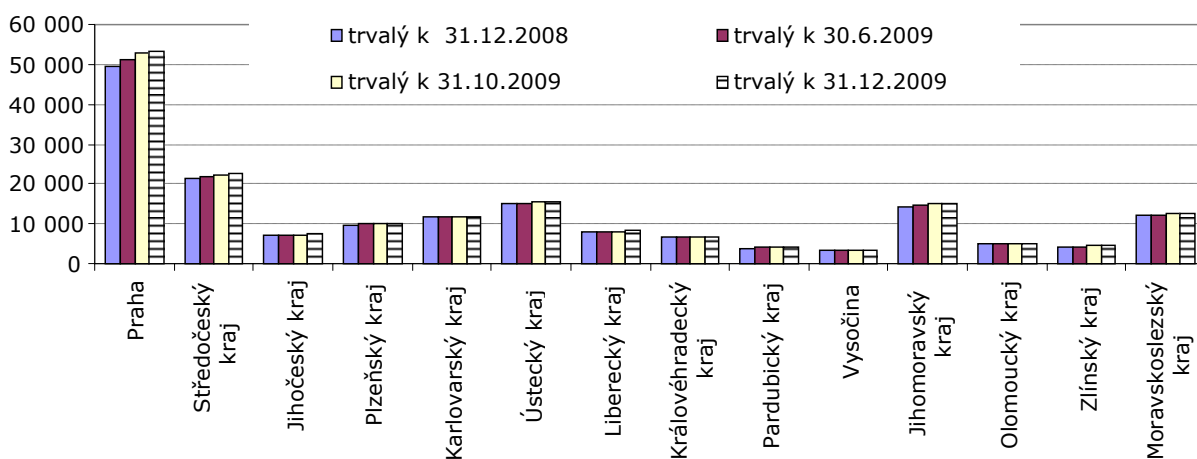

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR (ŘCPP) data pro Bulletin č. 21, 23 a 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; ČSÚ, tab. 1.4. Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v 1. pololetí 2008; tab. 1.4. Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v 1. pololetí 2009; tab. 1.4. Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009, výpočet a graf Milada Horáková

Graf č. 17 **Vývoj počtu povolení k pobytu cizinců v krajích NUTS 3 k 31.12.2008, 30.6.2009, 31.10.2009 a 31.12. 2009**

a) celkový počet povolení k pobytu

b) povolení k dlouhodobému pobytu**c) povolení k trvalému pobytu**

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR (ŘCPP). In: Bulletin č. 22, 23, 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010. ČSÚ Cizinci v ČR - základní údaje v jednotlivých měsících; 2006/12 - 2009/12, graf Milada Horáková

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

Tabulka č. 11 **Cizinci s povolením k pobytu v krajích NUTS 3 k 31.12.2009**

kraj NUTS 3	povolení k trvalému pobytu	povolení k dlouhodobému pobytu	povolení k pobytu celkem	podíl kraje na celkovém počtu povolení k pobytu cizinců v %
Hlavní město Praha	53 459	94 939	148 398	34,2
Středočeský kraj	22 730	35 814	58 544	13,5
Jihočeský kraj	7 380	8 049	15 429	3,6
Plzeňský kraj	10 270	17 310	27 580	6,4
Karlovarský kraj	11 615	8 032	19 647	4,5
Ústecký kraj	15 517	16 569	32 086	7,4
Liberecký kraj	8 183	9 176	17 359	4,0
Královéhradecký kraj	6 870	8 456	15 326	3,5
Pardubický kraj	4 202	7 779	11 981	2,8
Vysočina	3 526	5 063	8 589	2,0
Jihomoravský kraj	15 272	21 778	37 050	8,6
Olomoucký kraj	5 226	4 229	9 455	2,2
Zlínský kraj	4 492	3 655	8 147	1,9
Moravskoslezský kraj	12 419	11 295	23 714	5,5
celkem Česká republika	181 161	252 144	433 305	100,0

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR (ŘCPP). In: Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; výpočet Milada Horáková

Tabulka č. 12 **Změny podílu cizinců na obyvatelstvu v krajích NUTS 3; srovnání stavu k 31.12.2009, k 30. 6. 2009 a k 30.6.2008**

kraj	podíl cizinců na obyvatelstvu v %			rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009	rozdíl 30.6.2009- 30.6.2008
	k 31.12. 2009	k 30.6. 2009	k 30.6. 2008		
Praha	11,9	11,9	11,1	0,0	0,8
Středočeský	4,7	4,9	4,5	-0,2	0,4
Jihočeský	2,4	2,5	2,5	-0,1	0,1
Plzeňský	4,8	5,0	4,3	-0,1	0,6
Karlovarský	6,4	6,5	6,6	-0,1	-0,1
Ústecký	3,8	4,0	4,3	-0,2	-0,3
Liberecký kraj	4,0	4,0	3,8	0,0	0,2
Královéhradecký	2,8	2,9	2,9	-0,1	0,0
Pardubický	2,3	2,4	2,3	-0,1	0,1
Vysočina	1,7	1,8	1,8	-0,1	0,0
Jihomoravský	3,2	3,2	2,9	0,0	0,3
Olomoucký	1,5	1,5	1,6	0,0	0,0
Zlínský	1,4	1,4	1,4	0,0	0,1
Moravskoslezský	1,9	2,0	1,9	-0,1	0,1
celkem ČR	4,1	4,2	4,0	-0,1	0,2

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR (ŘCPP). In: Bulletin č. 22, 23, 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010. ČSÚ Cizinci v ČR - základní údaje v jednotlivých měsících; 2006/12 - 2009/12, graf Milada Horáková

2.2.3 Vývoj povolení k pobytu cizinců v okresech NUTS 4

Ve většině okresů (55 ze 78) se absolutní počet povolení k pobytu cizinců meziročně (2009-2008) snížil. Nejvíce v Mostě (-1 828), Karviné (-1 415), Litoměřicích (-1 406) a Mladé Boleslavi (-1 272). Výrazně se zvýšil pouze v Praze (+6 313) a dále v okresech Brno-město, (+1 429), Plzeň-město (+556), Praha-západ (+338), Praha-východ (+279) a Ústí nad Labem (+274).

Počet povolení k trvalému pobytu vzrostl nejvíce v Praze (+4 038), kde zvýšení představovalo 49 % z celkového meziročního přírůstku počtu trvalých pobytů cizinců v ČR. Okres Brno-město zaznamenal druhý nejvyšší přírůstek počtu trvalých pobytů cizinců (+678), Praha-západ (+367), Plzeň-město (+328), Ústí nad Labem (+294), Praha-východ (+241) a České Budějovice (+221). Úbytek počtu trvalých pobytů cizinců zaznamenaly naopak okresy: Karlovy Vary (-206), Cheb (-160), Děčín (-119) a Strakonice (-117).

Meziročně vzrostl počet dlouhodobých pobytů cizinců nejvíce v Praze (+2 275), v okrese Brno-město (+ 751), Plzeň-město (+ 228), Kroměříž (+134) a Domažlice (+ 125). Mnohem častěji (v 55 okresech ze 78) došlo k poklesu počtu dlouhodobých pobytů: nejvíce v Mostě (-1 889), Mladé Boleslavi (-1 439), Litoměřicích (-1 425) a Karviné (-1 356).

Rozdíly v podílu cizinců s povolením k pobytu na obyvatelstvu okresů ČR v období 30.6.2008-30.6.2009-31.12.2009 uvádí tabulka č. 11. Nejvíce se zvýšil v období od června 2008 do konce roku 2009 podíl cizinců na obyvatelstvu v okrese Plzeň-město (+1,5%). V některých dalších okresech vzrostl méně: v okrese Brno-město o 0,9 %, v Praze a v okrese Praha-východ o 0,8 %, v okrese Mělník o 0,6 %, v okrese Domažlice o 0,5 %, v okrese Ústí nad Labem o 0,4 %. V některých okresech podíl cizinců na obyvatelstvu v tomto období klesl: nejvíce v okresech Most (-2,5 %), Beroun a Strakonice (-0,7 %). V průběhu druhého pololetí, tj. od konce června 2009 do konce prosince 2009 většinou podíl cizinců na obyvatelstvu rostl anebo zůstal stejný.

Podíl cizinců v obyvatelstvu některých okresů se v období červen 2008-prosinec 2009 zvýšil navzdory hospodářské krizi mimo jiné i proto, že migrace cizinců vykazují určitou setrvačnost. V roce 2008 počet cizinců na trhu práce rychle rostl díky hospodářské konjunktuře, která sice již od poloviny roku 2008 klesala, ale počet cizinců rostl až do konce roku 2008, kdy kulminoval. Teprve v období druhého pololetí 2009 lze zaznamenat pokles či stagnaci v podílu cizinců na obyvatelstvu některých okresů.

V oblasti Plzeň-město existuje průmyslová zóna, která v době konjunktury absorbovala významnou část zahraniční pracovní síly. V roce 2009 se podíl cizinců na obyvatelstvu v tomto okrese snížil jen o 0,1 %, ačkoli řada cizinců zde v průběhu hospodářské krize ztratila pracovní místo. Cizinci zde vyčkávali na další průběh krize, protože nestačili často zúročit investice, které do migrace za práci vložili.

V okrese Brno-město v posledních letech podíl cizinců v obyvatelstvu rychle rostl a tento růst se nezastavil ani v době hospodářské krize. Ani v Hlavním městě Praha se podíl cizinců v obyvatelstvu v průběhu krize nesnížil a srovnáme-li situaci s obdobím počínající krize, tak se dokonce zvýšil. Velkoměsta dávají tradičně cizincům větší příležitosti na trhu práce, třeba i v šedé ekonomice.

Tyto příklady ukazují jednak na setrvačnost migračních pohybů, ale dokládají i to, že řada cizinců v době krize neodešla do zemí původu v očekávání zlepšení

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

hospodářské situace a hospodářského oživení. Odliv cizí pracovní síly nenastane ihned, jakmile klesne poptávka na trhu práce.

Tabulka č. 13 Změny v podílu cizinců na obyvatelstvu ČR v okresech NUTS 4; srovnání stavu: k 31.12 2009, k 30. 6. 2009 a k 30.6.2008

okres	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 31.12.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2008	rozdíl prosinec 2009 červen 2009	rozdíl červen 2009 červen 2008
Praha	11,9	11,9	11,1	0,0	0,8
Mladá Boleslav	8,2	8,9	8,4	-0,6	0,5
Cheb	8,2	8,4	8,6	-0,2	-0,2
Karlovy Vary	7,9	8,0	8,2	-0,1	-0,2
Plzeň-město	7,4	7,5	5,9	-0,1	1,6
Praha-východ	7,1	7,4	6,2	-0,3	1,1
Praha-západ	6,8	6,8	6,6	0,0	0,2
Tachov	6,5	6,7	7,0	-0,3	-0,3
Mělník	6,3	6,7	5,7	-0,4	1,0
Brno-město	5,8	5,7	4,9	0,1	0,9
Liberec	5,3	5,3	5,0	-0,1	0,4
Ústí nad Labem	5,0	4,9	4,6	0,1	0,3
Teplice	4,6	4,7	4,5	-0,1	0,2
Český Krumlov	4,5	4,6	4,5	0,0	0,1
Rakovník	4,4	4,4	3,8	0,0	0,6
Jablonec nad Nisou	4,2	4,2	4,0	0,0	0,2
Rokycany	4,1	4,5	4,3	-0,4	0,2
Litoměřice	4,1	4,4	5,4	-0,3	-1,0
Nymburk	3,7	3,7	3,7	0,0	-0,1
Plzeň-jih	3,6	3,9	3,5	-0,3	0,4
Děčín	3,6	3,7	3,7	0,0	-0,1
Chomutov	3,6	3,6	3,6	0,0	0,0
Beroun	3,6	3,9	4,3	-0,4	-0,3
Domažlice	3,5	3,5	3,0	0,0	0,5
Pardubice	3,5	3,7	3,4	-0,2	0,3
Kladno	3,5	3,4	3,3	0,1	0,1
Kolín	3,5	3,6	3,3	-0,1	0,3
Strakonice	3,4	4,1	4,1	-0,7	0,1
Jičín	3,3	3,6	3,7	-0,2	-0,1
Hradec Králové	3,3	3,3	3,2	0,0	0,1
Most	3,2	4,2	5,7	-1,0	-1,5
Ostrava	3,2	3,2	2,9	-0,1	0,3
Brno-venkov	3,0	3,1	3,3	-0,1	-0,2
Klatovy	2,8	2,9	2,8	-0,1	0,1
Česká Lípa	2,8	2,7	2,7	0,0	0,0
Trutnov	2,7	2,8	3,1	-0,2	-0,2
Sokolov	2,6	2,6	2,5	0,0	0,1
České Budějovice	2,5	2,6	2,5	-0,1	0,1

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

okres	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 31.12.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2008	rozdíl prosinec 2009 červen 2009	rozdíl červen 2009 červen 2008
Příbram	2,5	2,6	2,5	-0,1	0,1
Karviná	2,4	2,9	2,8	-0,5	0,1
Prachatice	2,4	2,4	2,3	-0,1	0,1
Semily	2,3	2,4	2,3	-0,1	0,1
Ústí nad Orlicí	2,3	2,4	2,5	-0,1	-0,1
Louny	2,3	2,4	2,3	-0,1	0,1
Náchod	2,3	2,4	2,5	-0,1	-0,1
Jihlava	2,2	2,3	2,1	-0,1	0,2
Benešov	2,2	2,2	2,0	0,0	0,2
Kutná Hora	2,1	2,3	2,5	-0,2	-0,2
Rychnov nad Kněžnou	2,0	2,1	2,0	-0,1	0,1
Plzeň-sever	2,0	2,1	1,9	-0,1	0,2
Olomouc	1,9	1,9	1,9	0,0	0,0
Jindřichův Hradec	1,9	1,9	1,8	0,0	0,1
Znojmo	1,9	1,8	1,6	0,0	0,2
Jeseník	1,9	2,0	1,8	-0,1	0,2
Blansko	1,9	2,0	1,9	-0,1	0,1
Pelhřimov	1,9	2,0	2,5	-0,1	-0,5
Havlíčkův Brod	1,9	2,1	2,1	-0,3	0,0
Břeclav	1,8	1,9	1,8	0,0	0,1
Vyškov	1,7	1,7	1,5	0,0	0,1
Zlín	1,6	1,6	1,6	0,0	0,0
Uherské Hradiště	1,5	1,6	1,6	-0,1	0,1
Písek	1,5	1,5	1,6	-0,1	0,0
Třebíč	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0
Chrudim	1,5	1,4	1,5	0,0	-0,1
Tábor	1,4	1,4	1,3	0,0	0,1
Přerov	1,4	1,5	1,8	-0,1	-0,3
Frýdek-Místek	1,4	1,4	1,4	-0,1	0,0
Svitavy	1,3	1,3	1,2	-0,1	0,1
Kroměříž	1,3	1,2	1,0	0,1	0,2
Prostějov	1,2	1,2	1,1	0,0	0,0
Hodonín	1,1	1,1	1,0	0,0	0,1
Žďár nad Sázavou	1,1	1,2	1,2	-0,1	0,0
Nový Jičín	1,0	1,1	1,0	0,0	0,0
Vsetín	1,0	1,0	1,0	-0,1	0,0
Šumperk	0,9	0,9	0,9	0,0	0,0
Bruntál	0,8	0,8	0,8	0,0	0,0
Opava	0,8	0,8	0,8	0,0	0,0

Pramen: Ředitelství služby Cizinecké a pohraniční policie ČR (ŘCPP). In: Bulletin č. 21,23,24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010. ČSÚ Cizinci v ČR - základní údaje v jednotlivých měsících; 2006/12 - 2009/12, graf Milada Horáková

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

Tabulka č. 14 **Meziroční srovnání v počtu povolení k pobytu cizinců podle okresů 2008-2009 (k 31.12.)**

okres	rozdíl 2008-2009		
	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem
Praha	4 038	2 275	6 313
Benešov	60	19	79
Beroun	50	-516	-466
Kladno	81	47	128
Kolín	6	-97	-91
Kutná Hora	24	-342	-318
Mělník	50	-296	-246
Mladá Boleslav	167	-1 439	-1 272
Nymburk	112	-100	12
Praha-východ	241	38	279
Praha-západ	367	-29	338
Příbram	35	-168	-133
Rakovník	3	67	70
České Budějovice	221	-417	-196
Český Krumlov	44	-97	-53
Jindřichův Hradec	38	-313	-275
Písek	43	-132	-89
Prachatice	-15	-20	-35
Strakonice	-117	-480	-597
Tábor	32	69	101
Domažlice	41	125	166
Klatovy	20	-87	-67
Plzeň-jih	65	-60	5
Plzeň-město	328	228	556
Plzeň-sever	31	-17	14
Rokycany	20	-321	-301
Tachov	-23	-426	-449
Cheb	-160	-191	-351
Karlovy Vary	-206	-123	-329
Sokolov	48	-47	1
Děčín	-119	61	-58
Chomutov	-3	-149	-152
Litoměřice	19	-1 425	-1 406
Louny	52	-148	-96
Most	61	-1 889	-1 828
Teplice	-11	-162	-173
Ústí nad Labem	294	-20	274
Česká Lípa	5	-116	-111
Jablonec nad Nisou	91	-78	13
Liberec	173	-108	65
Semily	22	-34	-12
Hradec Králové	116	-204	-88
Jičín	9	-298	-289

2. Vývoj povolení k pobytu cizinců

okres	rozdíl 2008-2009		
	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem
Náchod	26	-278	-252
Rychnov nad Kněžnou	24	-89	-65
Trutnov	-8	-572	-580
Chrudim	37	-103	-66
Pardubice	191	-457	-266
Svitavy	23	51	74
Ústí nad Orlicí	38	-391	-353
Havlíčkův Brod	61	-488	-427
Jihlava	122	-248	-126
Pelhřimov	54	-429	-375
Třebíč	13	-77	-64
Žďár nad Sázavou	12	-211	-199
Vysočina	262	-1 453	-1 191
Blansko	117	-298	-181
Brno-město	678	751	1 429
Brno-venkov	24	-249	-225
Břeclav	2	-7	-5
Hodonín	18	56	74
Vyškov	36	93	129
Znojmo	44	55	99
Jeseník	-31	20	-11
Olomouc	27	-167	-140
Prostějov	42	-72	-30
Přerov	43	-311	-268
Šumperk	26	-39	-13
Kroměříž	48	134	182
Uherské Hradiště	45	-216	-171
Vsetín	-12	-160	-172
Zlín	91	-201	-110
Bruntál	-8	12	4
Frýdek-Místek	14	-242	-228
Karviná	-59	-1 356	-1 415
Nový Jičín	15	-113	-98
Opava	-10	-62	-72
Ostrava	138	-146	-8
celkem ČR	8 234	-13 230	-4 996

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 22 a 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2009, výpočet Milada Horáková

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

3.1 Trend ve vývoji zaměstnanosti cizinců

Od počátku vzniku samostatné České republiky se počet cizinců působících na trhu práce v České republice zvyšoval až do konce roku 2008, kdy kulminoval. V období od konce roku 1995 do konce roku 2008 vzrostla celková zaměstnanost cizinců¹⁰ ze 148 855 na 361 709 (+212 854). Podíl cizinců na pracovní síle se zvýšil z 1,7 % v roce 1994 na 6,4 % na konci roku 2008.

V průběhu roku 2009 ale podíl cizinců na pracovní síle postupně klesal a snížil se v meziročním srovnání 2009-2008 ze 6,4 % na 5,6 % (stav na konci roku). Hospodářská recese, jejíž důsledky se začaly promítat do zaměstnanosti cizinců až v průběhu roku 2009, vedla k významnému meziročnímu poklesu celkové zaměstnanosti cizinců z 361 709 na 318 462 (-43 247). V meziročním srovnání (2009-2008) se snížil zejména počet cizinců evidovaných na úřadech práce z 284 551 na 230 709 (-53 842); z toho počet pracovních povolení klesl nejvíce ze 128 934 na 73 174 (-55 760), zatímco se počet informačních karet občanů EU snížil podstatně méně, ze 100 223 na 98 192 (-2 031) a počet cizinců ze třetích zemí, kteří nemusí mít povolení k zaměstnání, se dokonce zvýšil ze 14 516 na 17 680 (+3 164). Významná část závislých zaměstnání cizinců se v průběhu hospodářské recese transformovala do formy živnostenského podnikání, respektive zaměstnání na vlastní účet. Počet cizinců podnikajících na základě živnostenského oprávnění se meziročně zvýšil z 77 158 na 87 753 (+10 595).

Vzestup počtu informačních karet cizinců ze třetích zemí, kteří již nemusejí mít povolení k zaměstnání, byl způsoben růstem počtu cizinců s povolením k trvalému pobytu v ČR. Počet cizinců ze třetích zemí, kteří nemusejí mít povolení k zaměstnání, se dlouhodobě zvyšuje, ale neroste tak rychle, jak by se dalo očekávat v poměru k růstu počtu cizinců s trvalým pobytem. Nepoměr mezi celkovým počtem informačních karet vydaných cizincům z třetích zemí (17 680) a počtem povolení k trvalému pobytu cizincům z třetích zemí na konci roku 2009 (125 915) svědčí o tom, že zaměstnavatelé neplní důsledně informační povinnost vůči úřadům práce¹¹. Podle výše uvedených dat by míra ekonomické aktivity cizinců z třetích zemí s povolením k trvalému pobytu dosáhla pouze v roce 2009 14 %, což je zcela nereálné (i když uvažíme, že všichni cizinci s trvalým pobytem nejsou ekonomicky aktivní).

3.1.1 Změny ve struktuře zaměstnanosti cizinců

V průběhu let se mění struktura zaměstnanosti cizinců a zaměstnávání cizinců v České republice se celkově liberalizuje. To se projevuje poklesem podílu pracovních

¹⁰ Celková zaměstnanost cizinců zahrnuje registrované ekonomické aktivity cizinců dvojího typu: 1. závislé zaměstnání cizinců a občanů EU evidovaných na úřadech práce (platná pracovní povolení, informační karty občanů EU a cizinců z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání); 2. živnostenské podnikání cizinců. Data o celkové zaměstnanosti cizinců jsou většinou k 31.12. V rámci detailního popisu uvádíme i data za kratší období (čtvrtletí roku 2009).

¹¹ Zaměstnavatelé mají povinnost hlásit úřadům práce, že zaměstnávají cizince s trvalým pobytem v ČR.

povolení na celkové zaměstnanosti cizinců (snížil se ze 35 % na konci roku 1995 na 23 % na konci roku 2009) a každoročním mírným růstem podílu cizinců z třetích zemí, kteří již nemusejí mít povolení k zaměstnání (6% na konci roku 2009, zatímco v roce 2004 tato kategorie teprve vznikla). Podíl občanů SR evidovaných na úřadech práce se v průběhu let snižuje (klesl ze 40 % v roce 1995 na 31 % v roce 2009) a naopak roste podíl ostatních občanů EU (zvýšil se z 8 % v roce 2004 na 13 % v roce 2009).

Ekonomická recese ovlivnila strukturu zaměstnanosti cizinců; na konci roku 2008 pracovalo 79 % cizinců v závislém zaměstnání a 21 % podnikalo na živnostenský list, na konci roku 2009 bylo 72 % cizinců v závislém zaměstnání a 28 % podnikalo na živnostenský list.

3.1.2 Změny v živnostenském podnikání cizinců

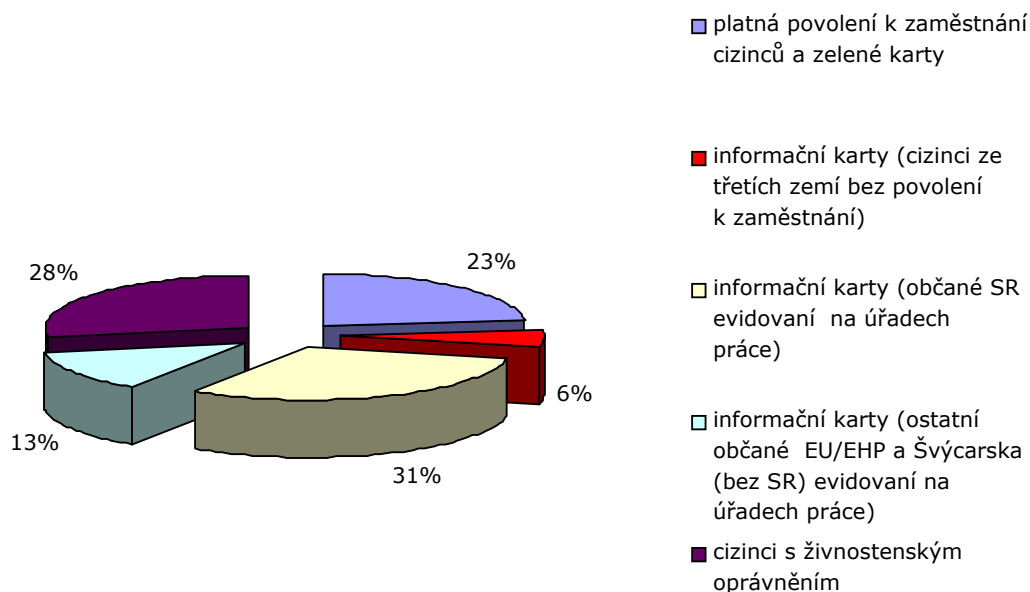
Podíl cizinců s živnostenským oprávněním se v průběhu let měnil v závislosti na situaci na trhu práce. V roce 1995 podnikalo na základě živnostenského oprávnění 25 % cizinců, ale v roce 1997, kdy vzrostla nezaměstnanost a úřady práce omezily počet pracovních povolení, se jejich podíl zvýšil na 33 %. Poté se pohyboval okolo 38 % až do roku 2004. Po vstupu ČR do EU začal podíl živnostenských podnikatelů klesat. Česká republika prožívala ekonomickou konjunkturu a cizinci snáze získávali povolení k zaměstnání. V roce 2008 klesl podíl živnostníků na 22 %. Ekonomická recese ale způsobila opětovný přeliv části cizinců ze závislých zaměstnání do nezávislého živnostenského podnikání. Nejvýrazněji vzrostl meziročně počet podnikatelů se státním občanstvím Ukrajiny, (+5 010), Vietnamu (+3 451) a Slovenska (+610).

3.1.3 Změny v délce doby zaměstnání cizinců evidovaných na úřadech práce

V období hospodářské recese se významně změnila délka doby zaměstnání cizinců evidovaných na úřadech práce. V meziročním srovnání 2008-2009 se výrazně zvýšil podíl cizinců zaměstnaných déle než 12 měsíců, a to z 62 % na 79 %. Na konci roku 2008 bylo 36 % cizinců zaměstnáno po dobu 7-12 měsíců a na konci roku 2009 pouze 18 %. Zatímco v 1. čtvrtletí 2009 bylo 66 % cizinců evidovaných na úřadech práce zaměstnáno déle nežli jeden rok, na konci 1. pololetí již 70 %, na konci 3. čtvrtletí 74 % a na konci roku 2009 79 %. Znamená to, že si v průběhu hospodářské recese udrželi legální zaměstnání častěji cizinci zaměstnaní v České republice dlouhodobě a krátkodobě zaměstnaní se naopak vrátili domů (někteří z nich možná pouze zmizeli z evidencí MPSV a MPO a pravděpodobně je absorbovala šedá ekonomika). Účinek hospodářské krize přispěl na jedné straně ke stabilizaci zahraniční pracovní síly a posílil integraci dlouhodobě žijících cizinců na trhu práce, na druhé straně ale krize nepříznivě ovlivnila regulérnost zaměstnávání cizinců, a tím snížila profit, který práce cizinců přináší.

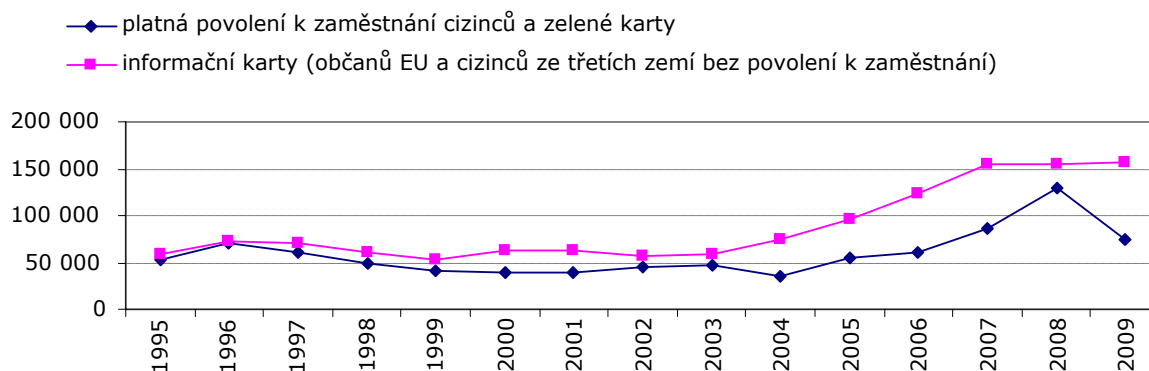
3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Graf č. 18 **Struktura zaměstnanosti cizinců v roce 2009 (k 31.12.)**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010, graf Milada Horáková

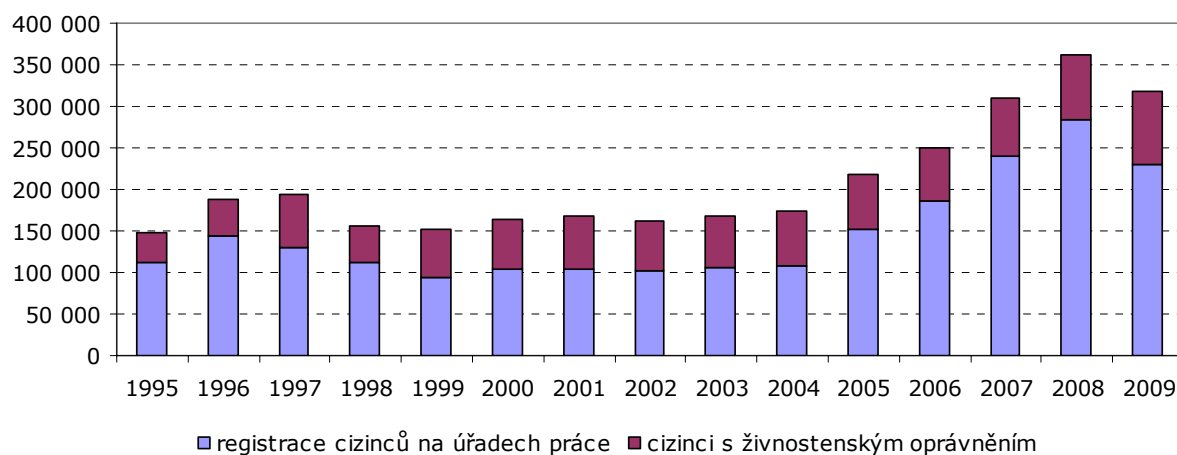
Graf č. 19 **Vývoj počtu cizinců evidovaných na úřadech práce - počtu pracovních povolení a zelených karet (regulovaných zaměstnání) a počtu informačních karet občanů EU a cizinců ze třetích zemí (neregulovaných zaměstnání) v letech 1995-2009 (k 31.12.)**

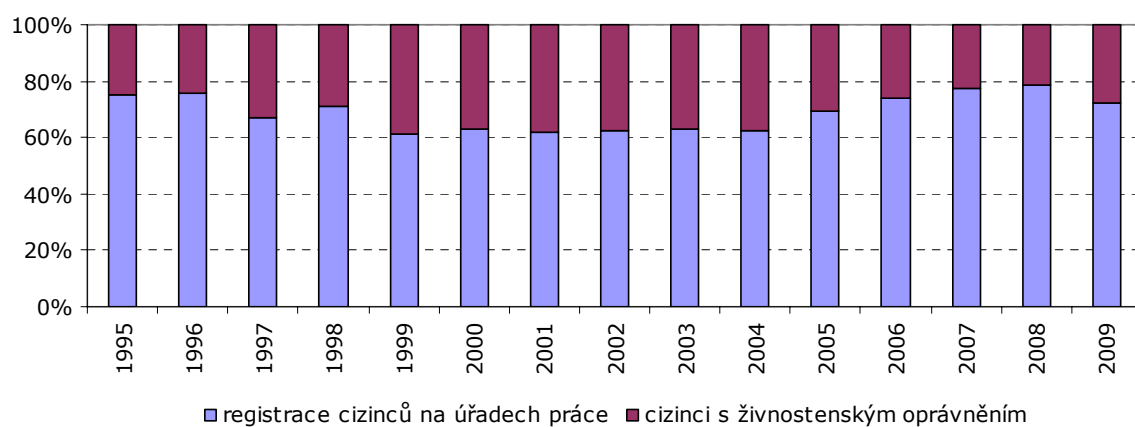
Pramen: SSZ MPSV; MPO, databáze VÚPSV, v.v.i., Praha; graf Milada Horáková

Graf č. 20 **Vývoj závislých a nezávislých ekonomických aktivit cizinců v letech 1995-2009 (k 31.12.)**

a) absolutní hodnoty

b) podíl v procentech

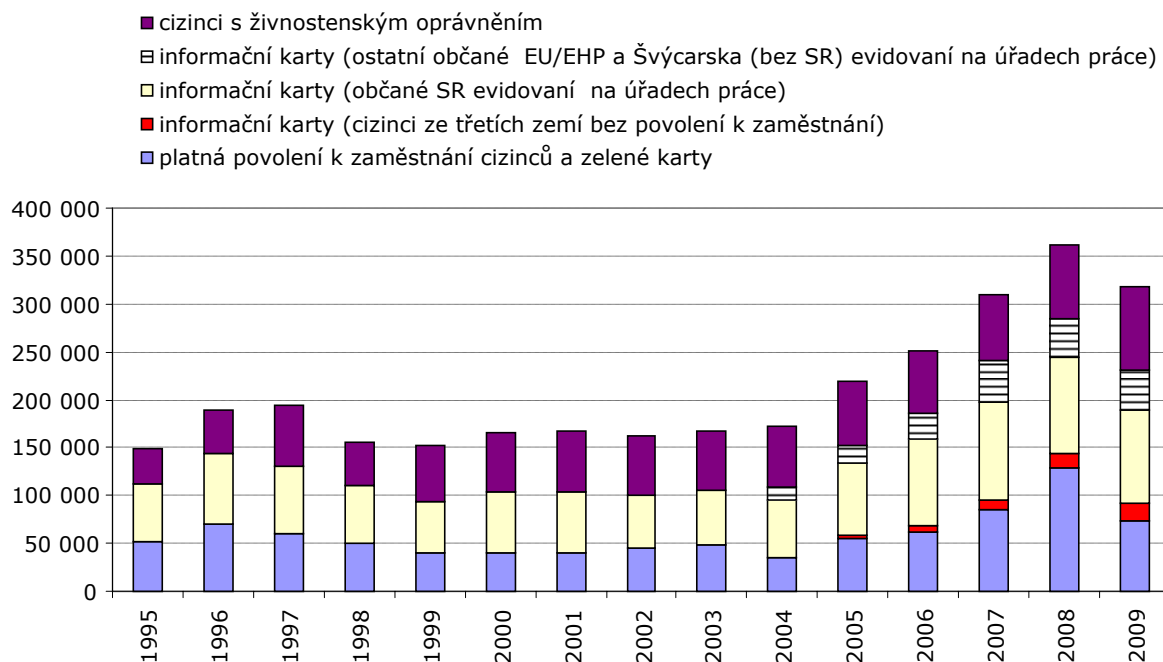

Pramen: SSZ MPSV; MPO, databáze VÚPSV, v.v.i., Praha; graf Milada Horáková

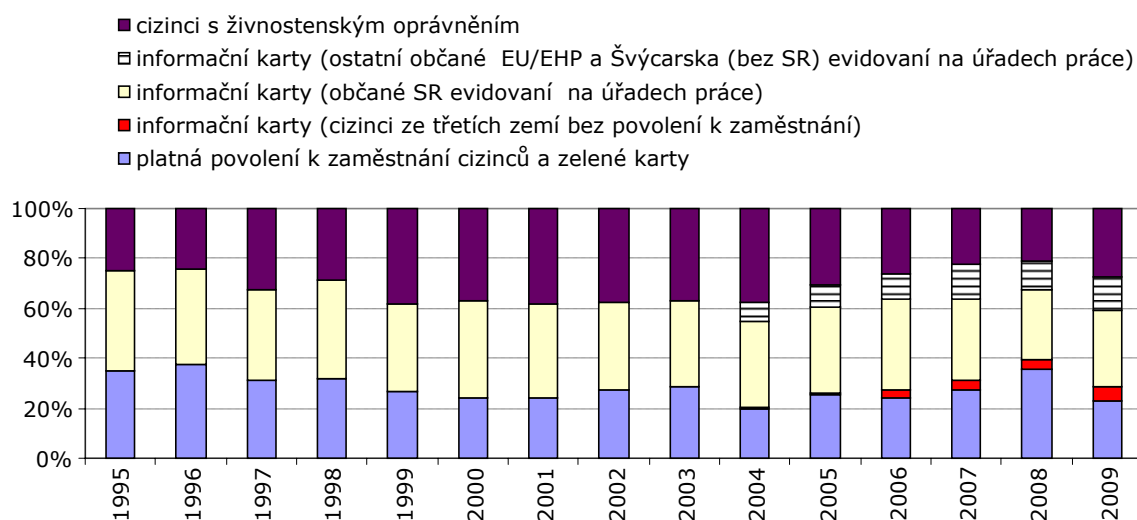
3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Graf č. 21 **Vývoj celkové struktury zaměstnanosti cizinců 1995-2009 (k 31.12.)**

a) absolutní hodnoty

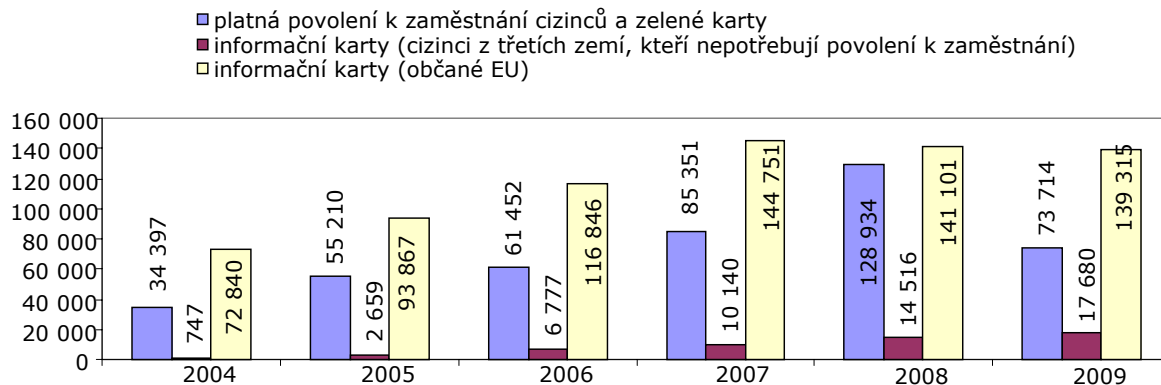

b) podíl v procentech

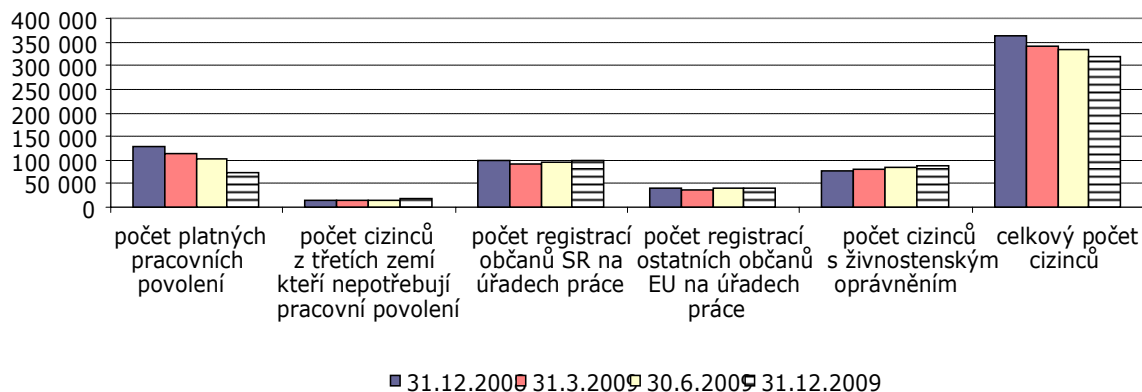
Pramen: SSZ MPSV; MPO, Databáze VÚPSV Praha. Graf Milada Horáková VÚPSV Praha.

Graf č. 22 **Vývoj struktury zaměstnanosti cizinců evidovaných na úřadech práce v období 2004-2009**

Pramen: SSZ MPSV; graf Milada Horáková

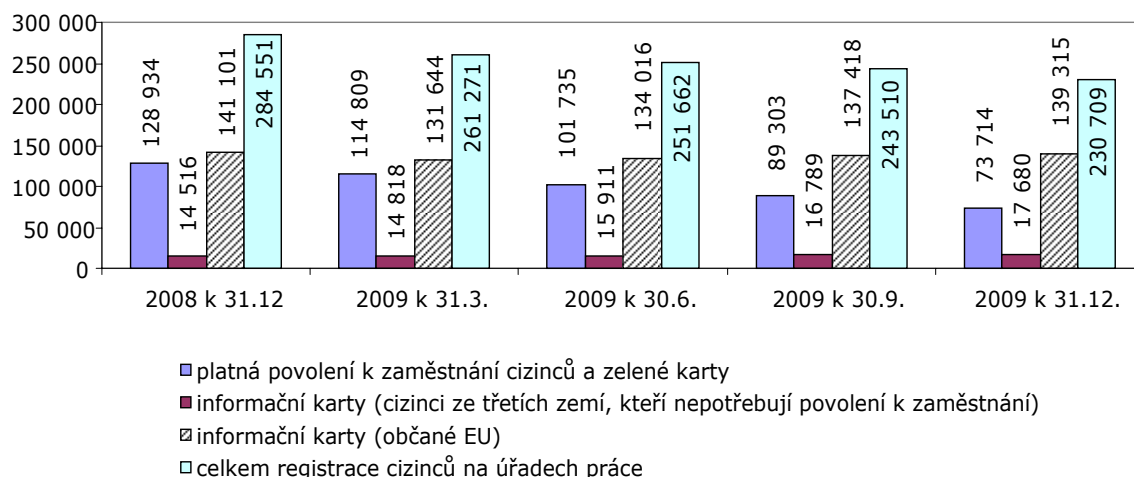
Graf č. 23 **Vývoj celkové struktury zaměstnanosti cizinců v období od konce roku 2008 a v průběhu roku 2009**

Pramen: SSZ MPSV, MPO; graf Milada Horáková

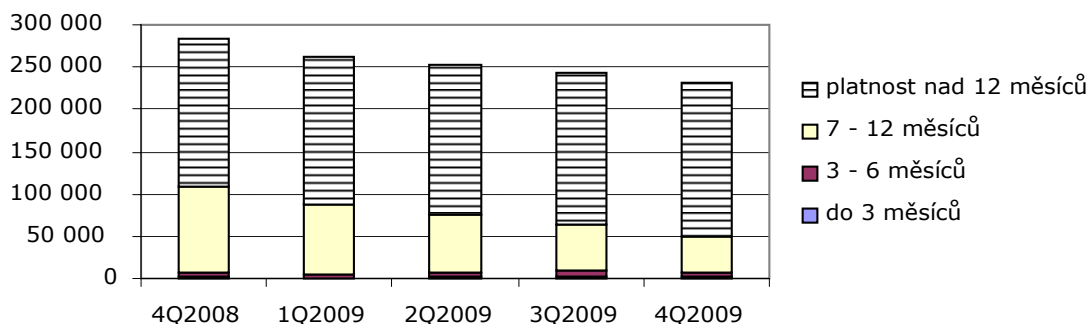
3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Graf č. 24 **Vývoj počtu cizinců evidovaných na úřadech práce v období od konce roku 2008 a v průběhu roku 2009**

Pramen: SSZ MPSV; graf Milada Horáková

Graf č. 25 **Délka doby trvání zaměstnání cizinců evidovaných na úřadech práce od konce roku 2008 a v průběhu roku 2009**

Pramen: SSZ MPSV; graf Milada Horáková

3.2 Zaměstnanost občanů EU a cizinců ze třetích zemí

Zatímco v období od roku 1995 až do poloviny roku 2008 tvořili více než polovinu **z celkové zaměstnanosti cizinců** občané EU, od poloviny roku 2008 mírně převládli cizinci z třetích zemí. Hospodářská recese ale situaci změnila. Ekonomická krize zákonitě postihla více cizince z třetích zemí, kteří musejí mít povolení k zaměstnání, které jim nebylo často prodlouženo, protože o pracovní místa se zajímali více než dříve domácí nezaměstnaní. Relativní zastoupení občanů EU na trhu práce v ČR se v době hospodářské krize tudíž zvýšilo a jejich podíl na celkové zaměstnanosti cizinců dosáhl 49 %, zatímco na konci roku 2008 činil 43 %.

Celková zaměstnanost občanů EU se meziročně (2008-2009) snížila poměrně málo; ze 157 041 na konci roku 2008 na 156 385 na konci roku 2009 (-656). Meziročně mírně vzrostla celková zaměstnanost občanů Německa (+280), Rumunska (+223) a Spojeného království (+208). Naopak, meziročně klesla nejvíce celková zaměstnanost občanů Slovenska (-1 421), Bulharska (-511) a Polska (-316). Přestože se počet občanů Slovenska působících na trhu práce ČR snížil, zůstávají i nadále nejpočetnější skupinou cizinců. Jejich celková zaměstnanost dosáhla na konci roku 2009 výše 108 057 a na celkové zaměstnanosti cizinců se podíleli 34 %, zatímco na konci roku 2008 30 %.

Celková zaměstnanost cizinců z třetích zemí klesla meziročně podstatně více (-42 591), z 204 668 na konci roku 2008 na 162 077 na konci roku 2009. V pořadí druhou nejpočetnější skupinu cizinců na trhu práce v ČR byli na konci roku 2009 Ukrajinci, i když jejich celková zaměstnanost byla na konci roku 2009 nižší (83 701) než na konci roku 2008, kdy jejich počet kulminoval (102 285). Zaměstnanost Ukrajinců klesla meziročně nejvíce (-18 584)¹². Zaměstnanost občanů Vietnamu se meziročně snížila méně, klesla ze 48 393 na konci roku 2008 na 39 260 (-9 133)¹³, stejně jako zaměstnanost občanů Mongolska se snížila z 13 157 na 4 493 (-8 664). Zaměstnanost občanů Ruska se v meziročním srovnání zvýšila ze 3 716 na 4 576 (+372).

Počet občanů EU **evidovaných na úřadech práce** se meziročně (2008-2009) snížil ze 141 101 na 139 315 (-1 786), zatímco počet cizinců z třetích zemí klesl ze 143 450 na 91 343 (-52 107). Podíl občanů EU evidovaných úřady práce se v době krize zvýšil z 50 % na konci roku 2008 na 60 % na konci roku 2009. Oproti konci roku 2004 byl nižší (68 % v roce 2004).

Mezi cizinci evidovanými na úřadech práce představovali v období 1995-2009 nejvýznamnější skupinu občané Slovenska, i když se v průběhu let jejich podíl snížil (z 53 % na konci roku 1995 na 43 % na konci roku 2009). Počet občanů Slovenska evidovaných na úřadech práce se meziročně (2008-2009) snížil (-2 031), zatímco počet ostatních občanů EU evidovaných na úřadech práce mírně vzrostl (+245). Počet slovenských občanů s živnostenským oprávněním meziročně vzrostl více (+610) než počet živnostenských oprávnění ostatních občanů EU (+537).

Mezi cizinci podnikajícími na základě živnostenského oprávnění převládali po celé období 1998-2009 výrazně cizinci z třetích zemí (jejichž podíl se pohyboval okolo 80 % - 84 %). Na konci roku 2009 se podíleli občané EU na celkovém počtu živnostenských oprávnění cizinců 19 % a cizinci ze třetích zemí 81 %. Podíl občanů EU mezi cizinci s živnostenským oprávněním od roku 2007 do roku 2009 klesal, zatímco podíl cizinců z třetích zemí rostl. Zde se opět projevil vliv hospodářské recese, která změnila trend ve struktuře zaměstnanosti cizinců, odklonem od závislého zaměstnání k živnostenskému podnikání. Důvodem byl snazší přístup živnostenských podnikatelů na trh práce.

Mezi cizinci z třetích zemí podnikajícími na základě živnostenského oprávnění bylo na konci roku 2009 50 % občanů Vietnamu a 37 % občanů Ukrajiny. Mezi občany EU, kteří podnikali na živnostenský list a kterých bylo podstatně méně než cizinců z třetích zemí, převládali občané Slovenska (58 %). Struktura zaměstnanosti

¹² Celkový počet vystěhovalých na Ukrajinu ale činil v roce 2009 podle dat ČSÚ pouhých 33 osob (ČSÚ, tab. 5.4. Vystěhovalí do ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda), www.czso.cz. 8.9. 2010).

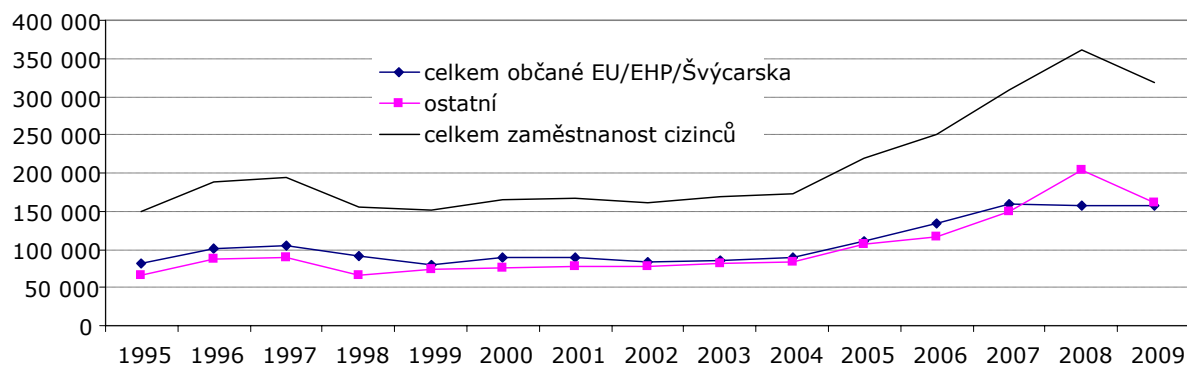
¹³ Celkový počet vystěhovalých do Vietnamu činil v roce 2009 pouhých 37 osob ČSÚ, tab. 5.4. Vystěhovalí do ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda), www.czso.cz. 8.9. 2010).

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

občanů Slovenska se blíží v mnoha ohledech struktury zaměstnanosti občanů z třetích zemí zaměstnaných v ČR, jak ukazuje naše dlouholeté pozorování. Početnější skupinu živnostenských podnikatelů představují mezi občany EU občané Polska (8,5 %), občané Německa (8 %), občané Bulharska (necelých 6 %) a občané Spojeného království 5 %).

Vysoké zastoupení živnostenských podnikatelů z třetích zemí na konci roku 2009 není neobvyklé. V roce 1999 se občané třetích zemí podíleli 84 % na celkovém počtu podnikatelů z řad cizinců. Bylo to v době, kdy trh práce ČR začal procházet první vážnější krizí a míra nezaměstnanosti se oproti předchozím letům výrazně zvýšila. Regulační opatření spočívající v omezení počtu pracovních povolení vystavených cizincům se pak promítla do růstu počtu živnostenských oprávnění cizinců.

Graf č. 26 **Vývoj zaměstnanosti občanů EU a cizinců ze třetích zemí v letech 1995-2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, databáze VÚPSV, v.v.i., graf Milada Horáková

Graf č. 27 **Vývoj počtu cizinců evidovaných na úřadech z hlediska volného přístupu na trh práce ČR v letech 1995-2009 (k 31.12.)**

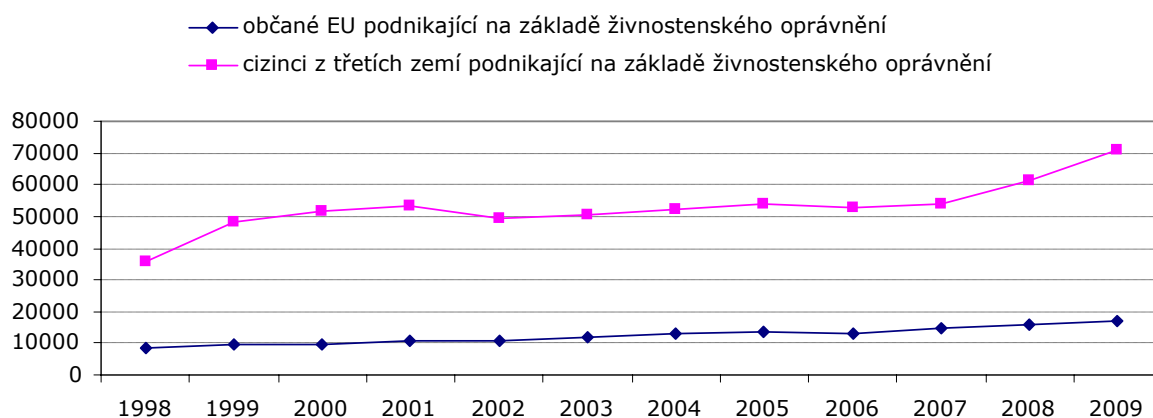

Pramen: SSZ MPSV; databáze VÚPSV, v.v.i., graf Milada Horáková

Struktura zaměstnanosti cizinců s různým státním občanstvím se v průběhu recese neměnila stejně. Počet živnostenských podnikatelů se státním občanstvím

Ukrajiny, Vietnamu a Slovenska rostl na úkor jejich závislého zaměstnání. V případě zaměstnanosti občanů Ruska, Německa, Rumunska, Spojeného království a USA vzrostly mírně oba typy jejich ekonomických aktivit. Vývoj počtu živnostenských podnikatelů z třetích zemí a občanů EU podnikajících v ČR na základě živnostenského oprávnění ukazuje zřetelně, jak ovlivňuje strukturu zaměstnanosti okolnost volného přístupu na trh práce. Občané EU podnikají podstatně méně než cizinci z třetích zemí, protože mohou snadno působit jako zaměstnanci firem. Cizinci z třetích zemí mají naopak přístup na trh práce formou zaměstnání ztížený pracovním povolením, a proto se uchylují k zakládání živností. Bez toho by se na trh práce nedostali, nebo jen stěží.

Graf č. 28 **Vývoj počtu živnostenských podnikatelů - občanů EU a cizinců ze třetích zemí v letech 1998-2009 (k 31.12)**

Pramen: MPO, graf Milada Horáková

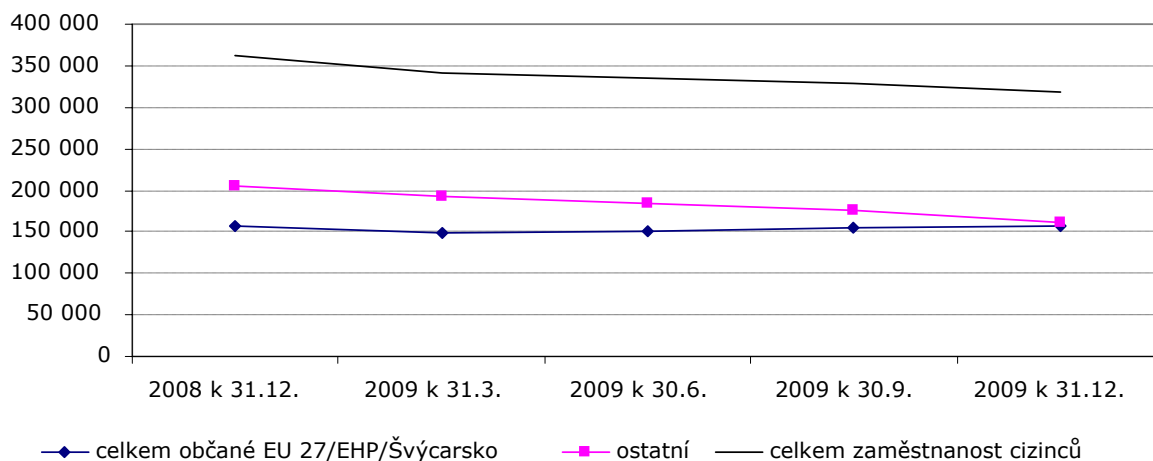
Graf č. 29 **zaměstnání cizinců z třetích zemí registrovaných na úřadech práce z hlediska možnosti jejich regulace v letech 1995-2009 (k 31.12.)**

Pramen: SSZ MPSV; databáze VÚPSV, v.v.i., graf Milada Horáková

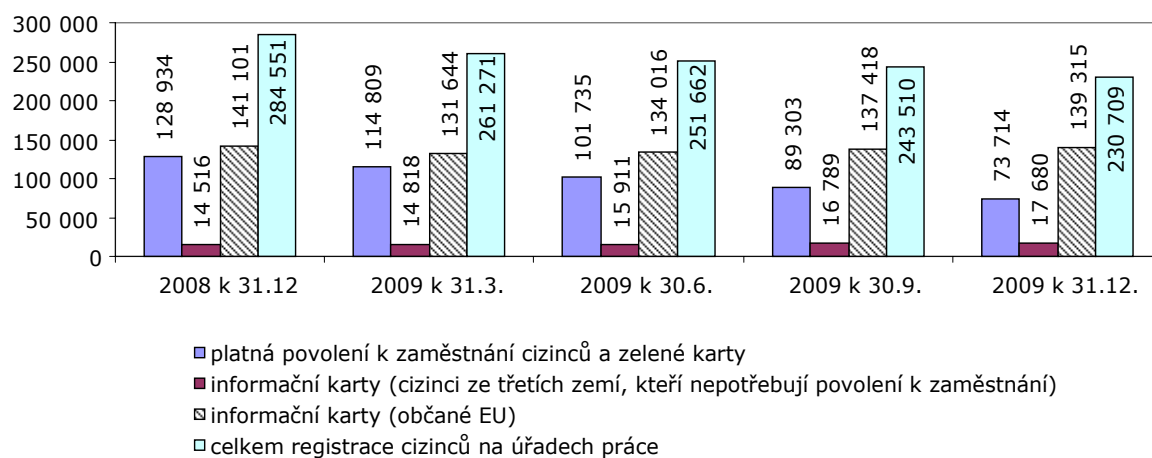
3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Graf č. 30 **Vývoj zaměstnanosti občanů EU a cizinců z třetích zemí v období 2008 (k 31.12.) - 2009 (k 31.3; 30.6; 30.9; 31.12.)**

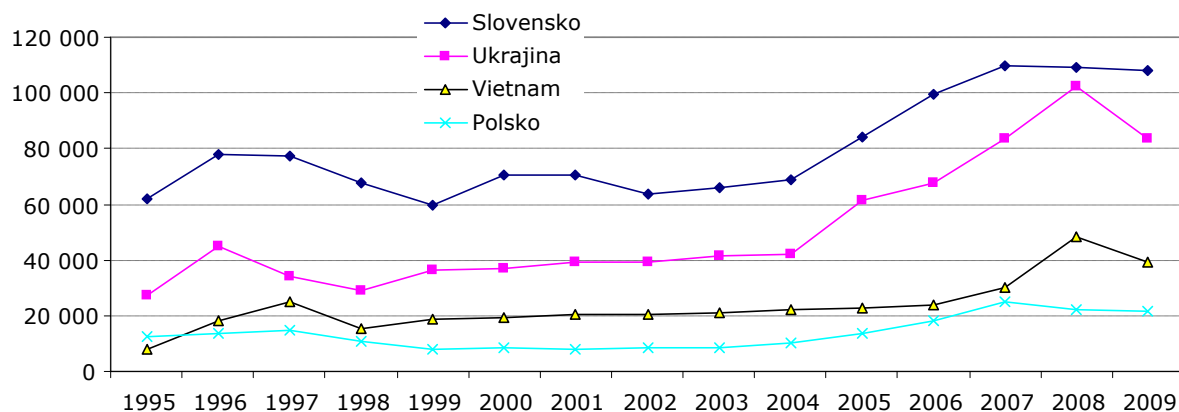
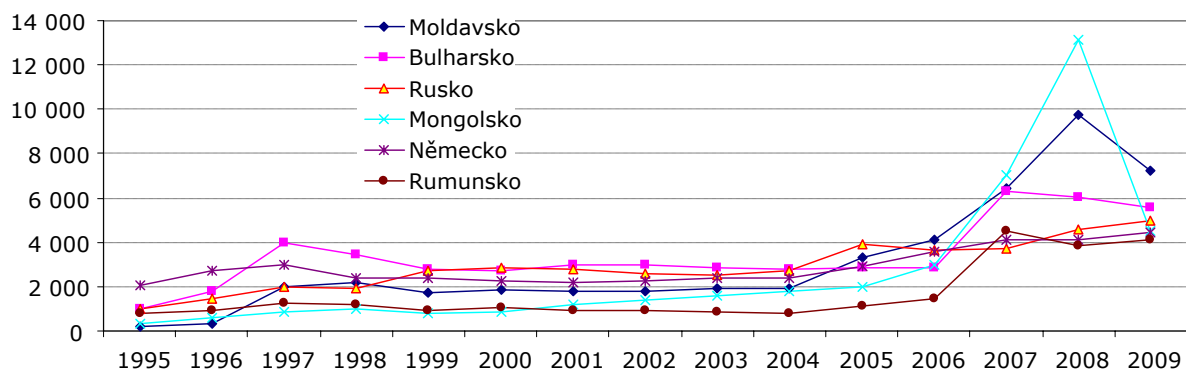

Pramen: SSZ MPSV; MPO, graf Milada Horáková

Graf č. 31 **Občané EU a cizinci z třetích zemí evidovaní úřady práce 2004-2009 podle typu dokladu**

Pramen: SSZ MPSV; MPO; graf Milada Horáková

Graf č. 32 **Vývoj zaměstnanosti nejčtenějších skupin cizinců v letech 1995-2009 (k 31.12.)****32 a)****32 b)**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, databáze VÚPSV, v.v.i., graf Milada Horáková

Tabulka č. 15 **Zaměstnanost nejčtenějších skupin cizinců v období 1995 -2009 (k 31.21.)**

	Slovensko	Ukrajina	Vietnam	Polsko	Moldavsko	Bulharsko	Rusko	Mongolsko	Německo	Rumunsko	Spojené království	Spojené státy americké (USA)
1995	62 272	27 557	8 092	12 400	183	990	973	328	2 067	816	1 273	1 886
1996	78 123	44 726	18 367	13 522	304	1 776	1 477	622	2 701	960	1 368	2 060
1997	77 294	33 862	24 863	14 574	2 021	3 994	2 018	852	2 986	1 251	1 471	2 056
1998	67 568	29 197	15 504	10 815	2 163	3 455	1 945	1 018	2 413	1 165	1 437	1 907
1999	59 803	36 167	19 000	7 913	1 730	2 761	2 701	797	2 407	897	1 416	1 938
2000	70 237	37 155	19 382	8 712	1 852	2 697	2 858	891	2 289	1 090	1 407	1 907
2001	70 606	39 063	20 466	7 712	1 793	2 986	2 777	1 204	2 158	942	1 341	1 864
2002	63 733	39 005	20 231	8 419	1 794	2 989	2 597	1 375	2 255	910	1 397	2 020
2003	66 176	41 241	21 201	8 529	1 908	2 884	2 489	1 594	2 417	877	1 452	2 026
2004	68 575	41 885	22 229	10 133	1 933	2 764	2 689	1 789	2 406	798	1 261	1 804
2005	84 016	61 195	22 876	13 929	3 314	2 823	3 929	2 013	2 907	1 146	1 698	1 822
2006	99 637	67 480	23 602	18 387	4 093	2 859	3 659	2 973	3 583	1 453	2 162	1 698
2007	109 917	83 519	29 862	24 931	6 433	6 319	3 716	7 057	4 108	4 538	2 446	1 819
2008	109 478	102 285	48 393	22 044	9 748	6 066	4 576	13 157	4 135	3 876	2 835	2 290
2009	108 057	83 701	39 260	21 728	7 265	5 555	4 948	4 493	4 415	4 099	3 043	2 310
rozdíl 2008-2009	-1 421	-18 584	-9 133	-316	-2 483	-511	372	-8 664	280	223	208	20

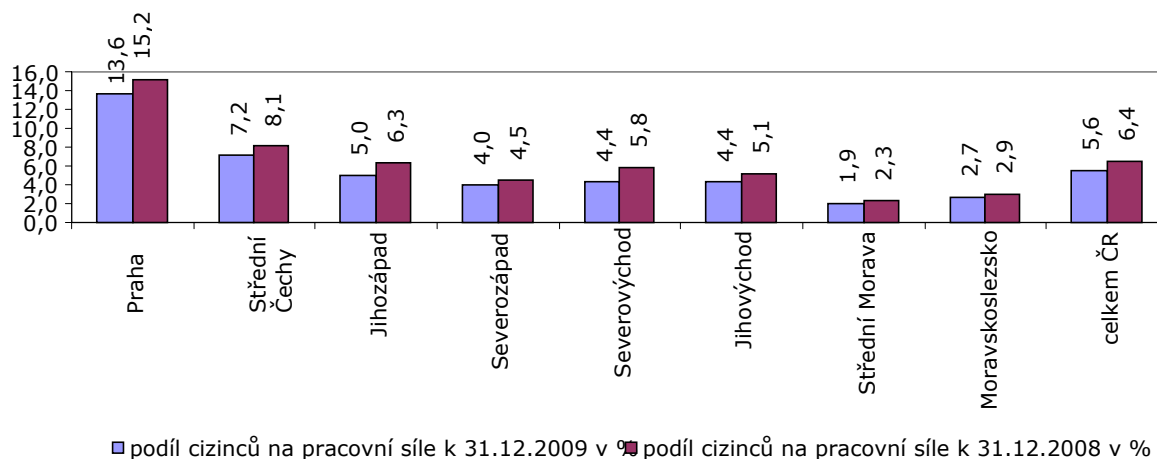
Pramen: MPSV-SSZ, MPO, databáze VÚPSV, v.v.i., Milada Horáková

3.3 Zaměstnanost cizinců v oblastech NUTS 2, krajích NUTS 3 a okresech České republiky NUTS 4

3.3.1 Vývoj zaměstnanosti cizinců v oblastech NUTS 2

Oblast NUTS 2 Hlavní město Praha koncentruje trvale většinu ekonomických aktivit cizinců. V době hospodářské krize její význam z hlediska zaměstnanosti cizinců vzrostl. Nejen proto, že Praha poskytuje obecně nejvyšší počet pracovních příležitostí, ale i proto, že se nelegálně zaměstnaní pracovníci (domácí i zahraniční) snáze ztratí. Řada cizinců se v době krize stáhla do Prahy z jiných oblastí v důsledku ztráty zaměstnání a růstu nezaměstnanosti v ostatních oblastech. V Praze bylo zaměstnáno na konci roku 2009 34 % všech cizinců, což bylo o 2 % více nežli na konci roku 2008.

V meziročním srovnání (2008-2009) klesl podíl cizinců na pracovní síle ve všech oblastech NUTS 2. K největšímu relativnímu poklesu v podílu na celkové zaměstnanosti cizinců došlo v oblasti Hlavní město Praha (-1,6 %), Severovýchod (-1,4 %) a Jihozápad (-1,3 %).

Graf č. 33 **Meziroční změny (2008-2009) v podílu cizinců na pracovní síle v oblastech NUTS 2**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, In: Bulletin č. 22, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010, graf Milada Horáková

Tabulka č. 16 **Zaměstnanost cizinců podle oblastí NUTS 2 v roce 2009 (k 31.12.)**

oblast NUTS 2	pracovní síla v regionu	platná povolení k zaměstnání cizinců	informační karty cizinců z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	informační karty občanů EU/EHP/Švýcarska	celkem evidence cizinců na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců
Praha	790 720	34 727	5 766	44 251	84 744	22 834	107 578
Střední Čechy	689 869	8 032	2 338	28 735	39 105	10 797	49 902
Jihozápad	662 879	4 139	2 473	13 648	20 260	12 950	33 210
Severozápad	603 312	3 182	1 953	4 602	9 737	14 360	24 097
Severovýchod	793 666	10 192	2 066	13 886	26 144	8 875	35 019
Jihovýchod	887 000	11 291	1 860	16 876	30 027	9 064	39 091
Střední Morava	634 209	1 201	789	6 677	8 667	3 655	12 322
Moravskoslezsko	646 925	950	435	10 640	12 025	5 218	17 243
celkem ČR	5 708 580	73 714	17 680	139 315	230 709	87 753	318 462

Pramen: SSZ MPSV; MPO, In: Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

Tabulka č. 17 **Meziroční srovnání podílu cizinců na pracovní síle podle oblastí NUTS 2 (k 31.21.)**

oblast NUTS 2	podíl cizinců na pracovní síle v % v roce 2009	podíl cizinců na pracovní síle v % v roce 2008	rozdíl v podílu cizinců na pracovní síle v % - 2008-2009	podíl oblasti NUTS 2 na celkové zaměstnanosti cizinců v roce 2009 v %	podíl oblasti NUTS 2 na celkové zaměstnanosti cizinců v roce 2008	rozdíl v podílu oblasti NUTS 2 na celkové zaměstnanosti cizinců 2008 - 2009
Praha	13,6	15,2	-1,6	33,8	31,7	2,1
Střední Čechy	7,2	8,1	-0,9	15,7	15	0,7
Jihozápad	5	6,3	-1,3	10,4	11,6	-1,2
Severozápad	4	4,5	-0,5	7,6	7,4	0,2
Severovýchod	4,4	5,8	-1,4	11	12,7	-1,7
Jihovýchod	4,4	5,1	-0,7	12,3	12,4	-0,1
Střední Morava	1,9	2,3	-0,4	3,9	4	-0,1
Moravskoslezsko	2,7	2,9	-0,2	5,4	5,2	0,2
celkem ČR	5,6	6,4	-0,8	100,1	100,0	0,0

Pramen: SSZ MPSV; MPO. In: Bulletin č. 22 a č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010, výpočet Milada Horáková

3.3.2 Vývoj zaměstnanosti cizinců v krajích NUTS 3

Největší meziroční pokles (2008-2009) v celkové zaměstnanosti cizinců byl zjištěn v kraji Hlavní město Praha (-7 206), v Pardubickém kraji (-7 084) a v Plzeňském kraji (-6 015). Příčiny bezpochyby leží ve změnách, k nimž došlo v průběhu hospodářské krize ve struktuře průmyslu a odvětvové zaměstnanosti obyvatel i cizinců v krajích.

Podíl cizinců na pracovní síle obyvatelstva ČR se ve všech krajích České republiky meziročně (2008-2009) snížil; nejvíce v Pardubickém kraji, kde klesl ze 6,8 % na 4,2 % (-2,6 %), plzeňském kraji, kde klesl z 9,0 % na 7,1 % (-1,9 %) a v kraji Hlavní město Praha, kde klesl z 15,2 % na 13,6 % (-1,6 %).

Změny relativního zastoupení cizinců na pracovní síle krajů byly ovlivněny meziročními změnami v počtu pracovních sil krajů, která většinou rostla, zatímco zaměstnanost cizinců klesala. Například v kraji Hlavní město Praha vzrostla zaměstnanost obyvatelstva (pracovní síla) meziročně o 35 tisíc, ve Středočeském kraji o 21 tisíc a v Jihomoravském kraji o necelých 13 tisíc (viz tabulka č. 18). Zaměstnanost cizinců nejvíce meziročně klesla v kraji Hlavní město Praha (-7 206), v Jihomoravském kraji (-7 084) a v Plzeňském kraji (-6 015).

Dopady hospodářské krize prezentované v analýze ČSÚ „Vybrané dopady hospodářského zpomalení na regionální trhy práce“ ukazují na výrazné rozdíly mezi prostorovou a strukturální nabídkou a poptávkou na regionálních trzích práce (Jeřábková, Z., ČSÚ, 2010). Registrovaná zaměstnanost cizinců meziročně klesla ve všech krajích České republiky, i když dopady krize byly v různých krajích odlišné.

Faktory ovlivňující celkovou zaměstnanost v krajích se logicky promítají i do zaměstnanosti cizinců. Neexistuje ale dostatek detailních empirických dat o ekonomické situaci v mikroregionech, které by vysvětlovaly rozdílný pokles zaměstnanosti cizinců v různých krajích.

Tabulka č. 18 **Vzestup/pokles pracovní síly krajů a zaměstnanosti cizinců v období hospodářské recese 2008-2009**

a)

kraj	pracovní síla k 31.12.2009	pracovní síla k 30.6.2009	pracovní síla k 31.12.2008	rozdíl 2008-2009
Praha	790 720	774 282	755 383	35 337
Středočeský	689 869	682 185	668 998	20 871
Jihočeský	341 691	342 642	341 099	592
Plzeňský	321 188	322 751	319 895	1 293
Karlovarský	171 715	170 596	169 385	2 330
Ústecký	431 597	429 711	427 055	4 542
Liberecký	229 472	226 270	225 914	3 558
Královéhradecký	288 117	290 479	292 936	-4 819
Pardubický	276 077	278 395	274 370	1 707
Vysočina	271 484	270 508	272 309	-825
Jihomoravský	615 516	608 375	602 872	12 644
Olomoucký	328 326	323 850	323 360	4 966
Zlínský	305 883	306 595	308 911	-3 028
Moravskoslezský	646 925	642 250	638 583	8 342
celkem ČR	5 708 580	5 668 889	5 621 070	87 510

b)

kraj	zaměstnanost cizinců k 31.12.2009	zaměstnanost cizinců k 30.6.2009	zaměstnanost cizinců k 31.12.2008	rozdíl 2008-2009
Praha	107 578	117 052	114 784	-7 206
Středočeský	49 902	50 390	54 261	-4 359
Jihočeský	10 496	10 998	13 178	-2 682
Plzeňský	22 714	24 445	28 729	-6 015
Karlovarský	9 936	10 353	11 293	-1 357
Ústecký	14 161	15 280	15 649	-1 488
Liberecký	11 492	11 000	12 515	-1 023
Královéhradecký	12 007	12 952	14 723	-2 716
Pardubický	11 520	12 732	18 604	-7 084
Vysočina	5 888	6 539	9 157	-3 269
Jihomoravský	33 203	33 581	35 609	-2 406
Olomoucký	5 459	5 502	6 575	-1 116
Zlínský	6 863	7 028	7 957	-1 094
Moravskoslezský	17 243	17 324	18 675	-1 432
celkem ČR	318 462	335 176	361 709	-43 247

Pramen: MPSV-SSZ, MPO, Milada Horáková, Ivana Macounová, Bulletin č. 22, č. 23 a č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010, výpočet Milada Horáková

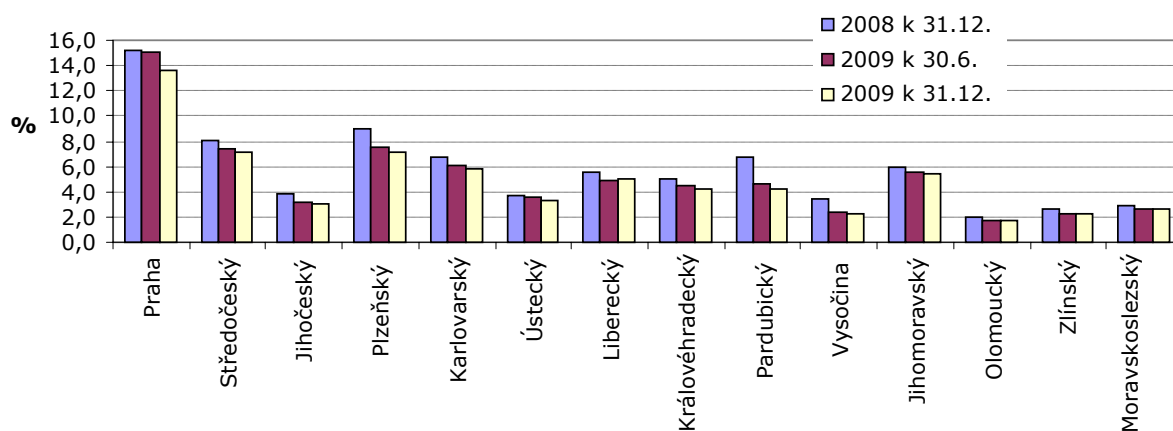
3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Tabulka č. 19 **Změny podílu cizinců na pracovní síle krajů k 31.12. 2008, 30.6. 2009 a 31.12.2009**

kraj NUTS 3 / období	podíl cizinců na pracovní síle kraje 2009 k 31.12. v %	podíl cizinců na pracovní síle kraje 2009 k 30.6. v %	podíl cizinců na pracovní síle kraje 2008 k 31.12. v %	rozdíl 2009-2008 (k 31.12) v %
Praha	13,6	15,1	15,2	-1,6
Středočeský	7,2	7,4	8,1	-0,9
Jihočeský	3,1	3,2	3,9	-0,8
Plzeňský	7,1	7,6	9,0	-1,9
Karlovarský	5,8	6,1	6,7	-0,9
Ústecký	3,3	3,6	3,7	-0,4
Liberecký	5,0	4,9	5,5	-0,5
Královéhradecký	4,2	4,5	5,0	-0,8
Pardubický	4,2	4,6	6,8	-2,6
Vysočina	2,2	2,4	3,4	-1,2
Jihomoravský	5,4	5,5	5,9	-0,5
Olomoucký	1,7	1,7	2,0	-0,3
Zlínský	2,2	2,3	2,6	-0,4
Moravskoslezský kraj	2,7	2,7	2,9	-0,2
celkem ČR	5,6	5,9	6,4	-0,8

Pramen: MPSV-SSZ, MPO, výpočet Milada Horáková,

Graf č. 34 **Vývoj podílu cizinců na pracovní síle krajů 2008-2009**

Pramen: MPSV-SSZ, MPO, výpočet a graf Milada Horáková,

3.3.3 Vývoj zaměstnanosti cizinců v okresech NUTS 4

Nejlépe jsou patrné meziroční změny, k nimž došlo v průběhu hospodářské krize, ve vývoji zaměstnanosti cizinců, na úrovni okresů. Sociálně-ekonomická mikrostruktura lokalit se promítá do struktury pracovních migrací nejvíce.

Světová hospodářská krize způsobila významný útlum v odvětví automobilového průmyslu. Okres Mladá Boleslav, který se tradičně vyznačuje vysokým podílem zaměstnanosti obyvatel pr

ávě v odvětví automobilového průmyslu, zaznamenal ale na rozdíl od všech ostatních okresů v České republice jako jediný vzestup počtu cizinců evidovaných na úřadech práce i vzestup podílu cizinců na pracovní síle okresu (+3 %). Pobídky prodeje aut v Německu (tzv. šrotovné) měly za cíl zvýšit v době hospodářské krize především zaměstnanost obyvatel Německa. Ve skutečnosti ale vedly ke zvýšení zaměstnanosti cizinců v okrese Mladá Boleslav v České republice. Zdá se, že se hypotézy ekonomických analytiků o neúčinnosti „šrotovného“ do určité míry potvrzují.

Nejvýraznější meziroční pokles podílu cizinců na pracovní síle byl zaznamenán v okresech Pardubice (-5,5 %), Plzeň město (-4,1 %), Pelhřimov (-3,33 %), Beroun (-3,04 %), Praha-východ (-2,91 %) a Rokycany (-2,19 %). V některých okresech byly změny výraznější nežli jinde. Viz tabulková příloha tab. č. 4.

Jiný samostatný výzkum by mohl metodou případových studií hledat souvislosti v běhu událostí, které se v některých okresech v době hospodářské krize odehrály, a hledat jejich souvislosti s vývojem pracovních migrací. ČSÚ zveřejnil na počátku roku 2010 analýzu „vybrané dopady hospodářského zpomalení na regionální trhy práce“.

Tabulka č. 20 **Meziroční změny v celkové zaměstnanosti cizinců v okresech (2009-2008)**

okres	pracovní síla v okrese	platná povolení k zaměstnání cizinců	informace- cizinci z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	počet občanů EU/EHP a Švýcarska	celkem cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců
Praha	35 337	-13 295	1 293	2 644	-9 358	2 152	-7 206
Benešov	542	-395	39	-53	-409	39	-370
Beroun	1 334	-1 429	41	-19	-1 407	91	-1 316
Kladno	-1 006	-625	-42	-358	-1 025	157	-868
Kolín	539	-250	30	-54	-274	87	-187
Kutná Hora	1 345	-1 196	18	193	-985	28	-957
Mělník	3 085	-1 061	14	271	-776	107	-669
Mladá Boleslav	1 917	-1 533	205	3 403	2 075	667	2 742
Nymburk	2 530	-623	9	78	-536	59	-477
Praha-východ	3 912	-2 374	116	75	-2 183	368	-1 815
Praha-západ	3 963	-416	46	116	-254	193	-61
Příbram	1 306	-412	28	-7	-391	78	-313

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

pokračování							
Rakovník	1 404	-350	14	34	-302	234	-68
České Budějovice	2 149	-719	52	-325	-992	118	-874
Český Krumlov	-763	-441	15	-21	-447	46	-401
Jindřichův Hradec	1 454	-27	7	-37	-57	77	20
Písek	-980	-389	5	-103	-487	29	-458
Prachatice	-60	-134	10	25	-99	23	-76
Strakonice	260	-633	13	-132	-752	68	-684
Tábor	-1 468	-174	7	-74	-241	32	-209
Domažlice	156	-25	-25	-80	-130	118	-12
Klatovy	-1 491	-354	6	-85	-433	68	-365
Plzeň-jih	1 457	-157	7	-72	-222	71	-151
Plzeň-město	2 339	-6 463	283	-482	-6 662	2 358	-4 304
Plzeň-sever	-606	-291	13	-40	-318	76	-242
Rokycany	-82	-588	-8	-7	-603	55	-548
Tachov	-480	-112	-14	-275	-401	8	-393
Cheb	1 028	-248	15	-126	-359	-62	-421
Karlovy Vary	2 872	-370	98	-213	-485	-329	-814
Sokolov	-1 570	-18	18	-164	-164	42	-122
Děčín	-4 420	-257	42	27	-188	-116	-304
Chomutov	5 174	-131	13	79	-39	60	21
Litoměřice	313	-956	39	-24	-941	-119	-1 060
Louny	662	-338	40	-13	-311	56	-255
Most	-1 269	-99	22	-118	-195	114	-81
Teplice	2 998	96	11	-16	91	-31	60
Ústí nad Labem	1 084	-92	50	15	-27	158	131
Česká Lípa	567	-319	-1	38	-282	51	-231
Jablonec nad Nisou	-1 802	-209	-1	31	-179	129	-50
Liberec	3 472	-393	72	-434	-755	153	-602
Semily	1 321	-138	2	-54	-190	50	-140
Hradec Králové	-132	-902	49	-17	-870	121	-749
Jičín	-3 380	-198	23	-495	-670	84	-586
Náchod	-1 482	-292	19	-98	-371	24	-347
Rychnov nad Kněžnou	1 077	-349	-2	112	-239	38	-201
Trutnov	-902	-560	2	-378	-936	103	-833
Chrudim	436	-153	35	-82	-200	110	-90
Pardubice	-1 358	-4 783	-60	-852	-5 695	280	-5 415
Svitavy	2 751	-208	19	-19	-208	20	-188
Ústí nad Orlicí	-122	-844	-2	-658	-1 504	113	-1 391
Havlíčkův Brod	2 089	-638	12	-19	-645	31	-614
Jihlava	683	-682	29	-414	-1 067	79	-988
Pelhřimov	-838	-1 546	29	-88	-1 605	224	-1 381
Třebíč	-778	-67	9	-5	-63	48	-15
Žďár nad Sázavou	-1 981	-135	-1	-101	-237	-34	-271
Blansko	1 006	-398	56	-70	-412	13	-399
Brno-město	9 398	-1 261	176	-89	-1 174	472	-702
Brno-venkov	3 042	-941	26	37	-878	114	-764

							pokračování
Břeclav	-1 618	-86	3	-8	-91	46	-45
Hodonín	770	-50	2	-137	-185	35	-150
Vyškov	-204	-80	-2	-113	-195	96	-99
Znojmo	250	-295	1	-14	-308	61	-247
Jeseník	-1 949	-21	1	-58	-78	10	-68
Olomouc	1 839	-213	33	-91	-271	-37	-308
Prostějov	1 786	-163	13	23	-127	44	-83
Přerov	3 103	-299	-5	-247	-551	32	-519
Šumperk	187	-137	-8	-48	-193	55	-138
Kroměříž	-3 348	-196	5	-1	-192	44	-148
Uherské Hradiště	979	-351	2	-122	-471	66	-405
Vsetín	524	-188	-4	-36	-228	8	-220
Zlín	-1 183	-368	28	11	-329	8	-321
Bruntál	1 565	-5	0	-2	-7	10	3
Frýdek-Místek	-1 093	-262	19	-230	-473	32	-441
Karviná	1 512	-50	9	-262	-303	32	-271
Nový Jičín	-1 363	-227	-18	-324	-569	100	-469
Opava	3 357	-71	-6	-213	-290	13	-277
Ostrava-město	4 364	-263	70	-321	-514	537	23
celkem ČR	87 510	-55 220	3 164	-1 786	-53 842	10 595	-43 247

Pramen: MPSV-SSZ, MPO, výpočet Milada Horáková

3.4 Změny v zaměstnanosti cizinců v kontextu změn na trhu práce v České republice v době hospodářské recese

Hospodářská recese se odrazila v poklesu zaměstnanosti obyvatel a růstu nezaměstnanosti. Český statistický úřad zaznamenal na konci roku 2009 meziroční úbytek zaměstnaných o více než 100 tisíc osob, což byl „nejvyšší meziroční pokles počtu zaměstnaných osob od roku 1999.“ (Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VSPS - 4. čtvrtletí 2009. <http://www.czso.cz>, 2.4.2010).

Růst nezaměstnanosti obyvatel a pokles počtu volných pracovních míst se promítl i ve snížení celkové zaměstnanosti cizinců. Tento pokles nebyl ale tak výrazný, jak by se dalo očekávat. Uvedené změny se sice promítly i do zaměstnanosti cizinců, ale paradoxně některé podniky v odvětví zpracovatelského průmyslu opět nasály cizí pracovní sílu pravděpodobně díky šrotovnému zavedenému v Německu.

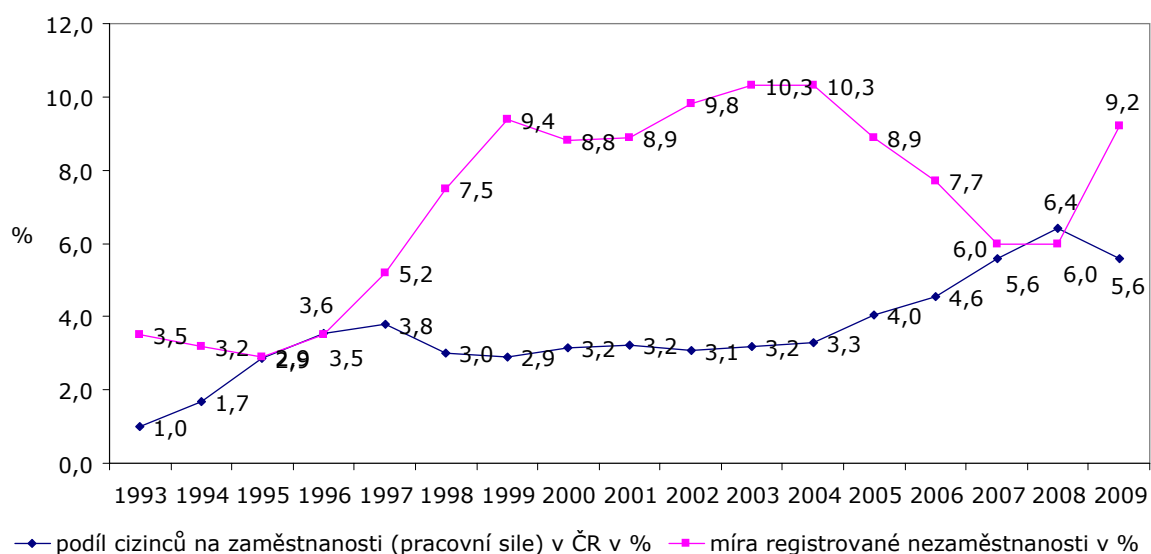
Paradoxní účinky finančních pobídek směřujících k oživení automobilového průmyslu v Německu byly publikovány na internetu i v médiích.¹⁴ Německo ukončilo

¹⁴ Fabie jdou na dračku, šrotovné v Německu svědčí prodeji aut ... Prodejnost Fabií díky šrotovací prémii v Německu prudce vzrostla. www.iDNES.cz. 12. února 2009 10:07.Velkou oblibu si získala Škoda Fabia, která je druhým nejžádanějším autem v rámci šrotovného (4,6 % všech prodaných aut). Díky tomu se mladoboleslavské automobilce letos povedlo v SRN zdvojnásobit své prodeje v segmentu malých aut (a první 3 čtvrtletí +92,4 %). Šrotovné v Německu očima statistika. www.auto.cz 25.12.2009. Poznámka : německá vláda poskytla na šrotovné celkem 5 miliard EUR (www.i.DNES.cz, 7.dubna.2009).

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

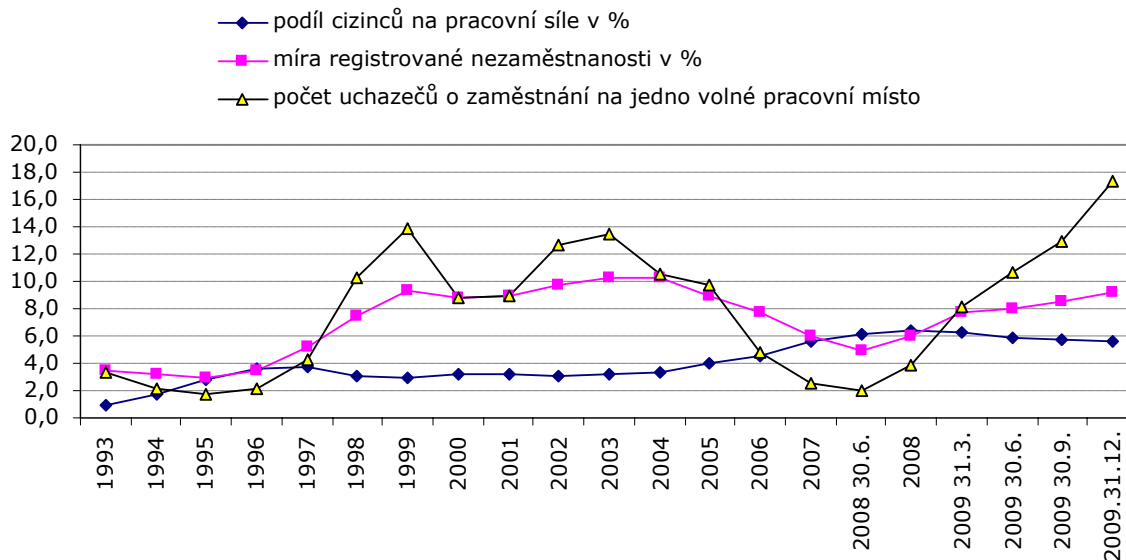
finanční pobídky směřující do automobilového průmyslu právě proto, že nevedly k oživení ekonomiky a ke zvýšení pracovních příležitostí v Německu, ale v zemích, které vyrábějí různá příslušenství a díly pro německé automobilky.

Graf č. 35 **Vývoj podílu cizinců na pracovní síle a vývoj míry nezaměstnanosti**

Pramen: MPSV-SSZ, MPO, graf Milada Horáková

Graf č. 36 **Cizinci na trhu práce v kontextu s vývojem na trhu práce**

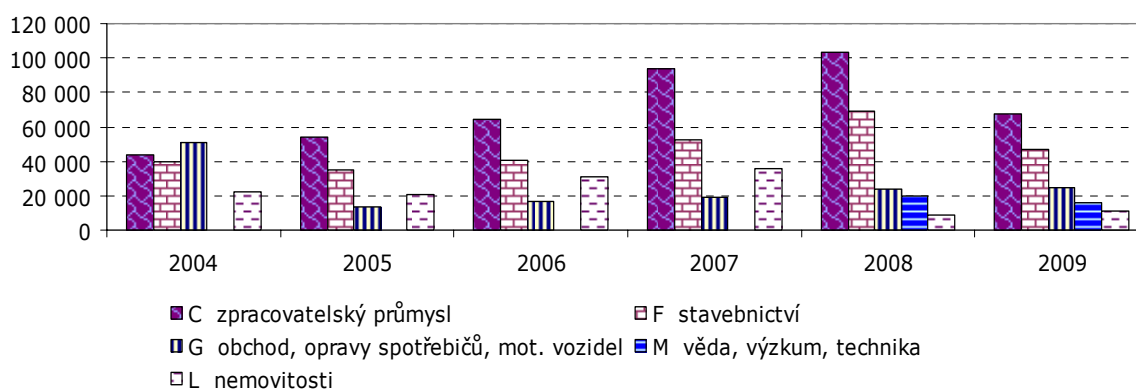

Pramen: MPSV-SSZ, MPO, graf Milada Horáková

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

(+24 068) a stavebnictví (+7 333), zatímco počet cizinců zaměstnaných v odvětví obchod, opravy spotřebičů, motorových vozidel se snížil (-26 533), stejně jako počet cizinců v odvětví nemovitosti, obchodní, akciové společnosti (-11 145). Až do konce roku 2008 počet cizinců zaměstnaných ve dvou pro cizince nejvýznamnějších odvětvích (zpracovatelském průmyslu a stavebnictví) rostl, pouze v oblasti nemovitostí se krize již znatelně projevila. Největší rozdíly byly ale zjištěny až v meziročním srovnání: nejvíce cizinců evidovaných na úřadech práce ubylo ve zpracovatelském průmyslu (-35 218) a stavebnictví (-22 253); pokles počtu zaměstnaných cizinců zaznamenalo kupodivu i odvětví věda, výzkum a technika (-4 072), ačkoli stát i nadále uplatňoval politiku směřující ke zvýšení počtu cizinců právě v tomto odvětví.

Graf č. 37 **Změny v zastoupení cizinců registrovaných na úřadech práce v odvětvích národního hospodářství podle CZ NACE v období 2004-2009**

Pramen: MPSV-SSZ, graf Milada Horáková

Určitá část cizinců se přelila v době krize zpět do odvětví nemovitostí (+2 185) a obchodu (+661), ale i do administrativy (+4 795) a odvětví informace a komunikace (+1 219), která dříve nebyla z hlediska zaměstnanosti cizinců nijak významná.

Podíl cizinců zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu klesl meziročně (2008-2009) z 36 % na 29 %, ve stavebnictví z 24 % na 20 %, odvětví věda a výzkum kleslo relativně pouze o 0,2 %, na stejné úrovni zůstala odvětví doprava a skladování (2,8 %); relativní vzestup byl zaznamenán zejména v administrativě (z 3,1 % na 5,9 %); viz tabulka č. 21.

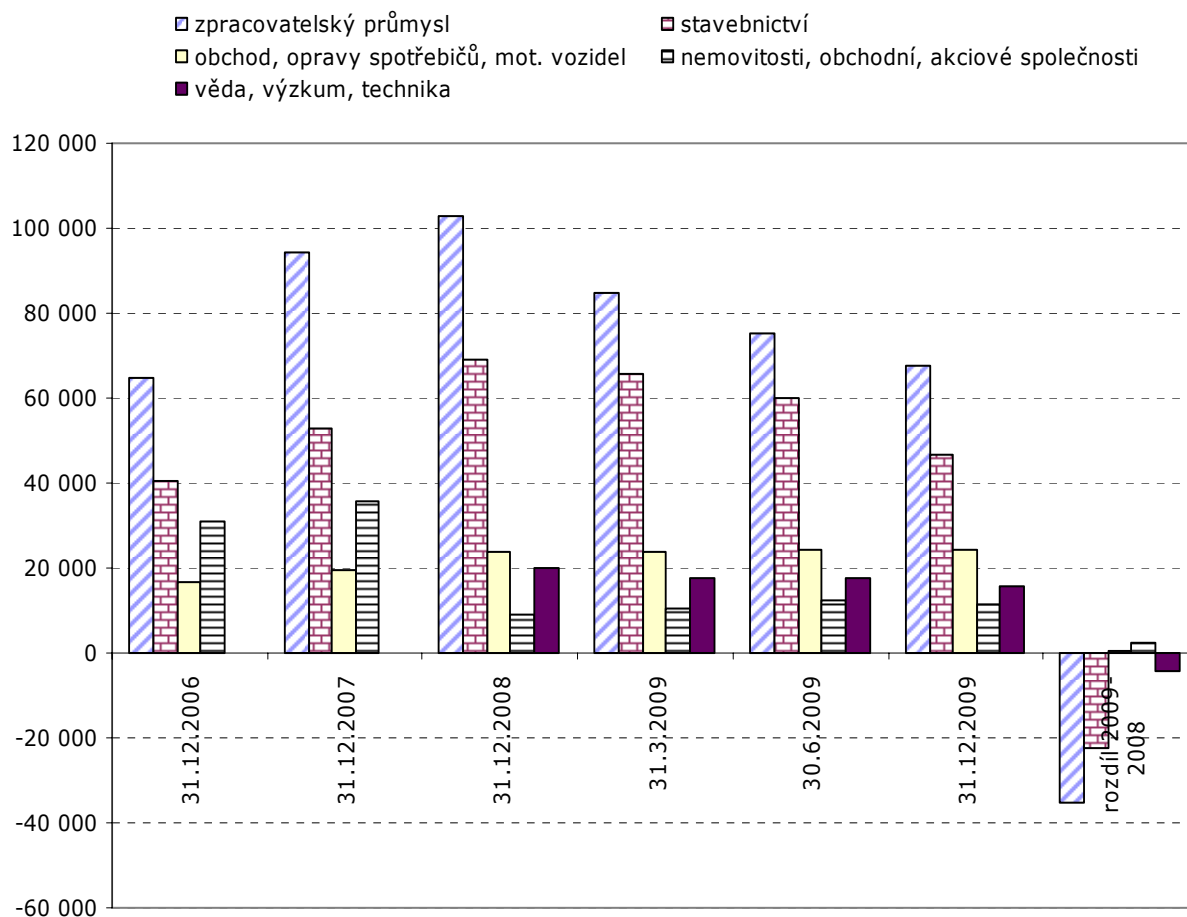
Tabulka č. 21 **Změny ve vývoji počtu cizinců registrovaných na úřadech práce v odvětvích národního hospodářství podle CZ NACE od konce roku 2008 do konce roku 2009**

rozdělení podle CZ-NACE	2009 k 31.12.		31.12.2008		rozdíl 2008-2009	
A01 zemědělství, myslivost	4 542	2,0%	4 639	1,6%	-97	0,3%
A02, A03 lesnictví, rybářství	541	0,2%	787	0,3%	-246	0,0%
B těžba, dobývání surovin	3 854	1,7%	4 018	1,4%	-164	0,3%
C zpracovatelský průmysl	67 707	29,3%	102 922	36,2%	-35 218	-6,8%
D výroba elektřiny, plynu, tepla, klim. vzduchu	285	0,1%	296	0,1%	-11	0,0%
E zásobování vodou, odpadní vody, odpady	897	0,4%	1 008	0,4%	-111	0,0%
F stavebnictví	46 823	20,3%	69 076	24,3%	-22 253	-4,0%
G obchod, opravy spotřebičů, motorových vozidel	24 455	10,6%	23 794	8,4%	661	2,2%
H doprava a skladování	6 540	2,8%	7 909	2,8%	-1 369	0,1%
I ubytování, stravování a pohostinství	6 437	2,8%	6 169	2,2%	268	0,6%
J informace a komunikace	8 486	3,7%	7 267	2,6%	1 219	1,1%
K peněžnictví a pojišťovnictví	2 545	1,1%	2 377	0,8%	168	0,3%
L nemovitosti, obchodní akciové společnosti	11 304	4,9%	9 119	3,2%	2 185	1,7%
M věda, výzkum, technika	15 774	6,8%	19 846	7,0%	-4 072	-0,1%
N administrativa	13 541	5,9%	8 746	3,1%	4 795	2,8%
O veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	462	0,2%	393	0,1%	69	0,1%
P vzdělávání	4 635	2,0%	4 197	1,5%	438	0,5%
Q zdravotní a sociální péče	6 055	2,6%	5 514	1,9%	541	0,7%
R kultura, zábava, rekreace	1 693	0,7%	1 639	0,6%	54	0,2%
S ostatní činnosti	3 818	1,7%	4 557	1,6%	-739	0,1%
T domácnosti zaměstnávající personál	33	0,0%	37	0,0%	-4	0,0%
U exteriorní organizace a instituce	282	0,1%	241	0,1%	41	0,0%
nezjištěno	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
celkem	230 706	100,0%	284 551	100,0%	-53 845	0,0%

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Graf č. 38 **Změny v zastoupení cizinců registrovaných na úřadech práce v odvětvích národního hospodářství podle CZ NACE v době hospodářské recese**

Pramen: MPSV-SSZ, graf Milada Horáková

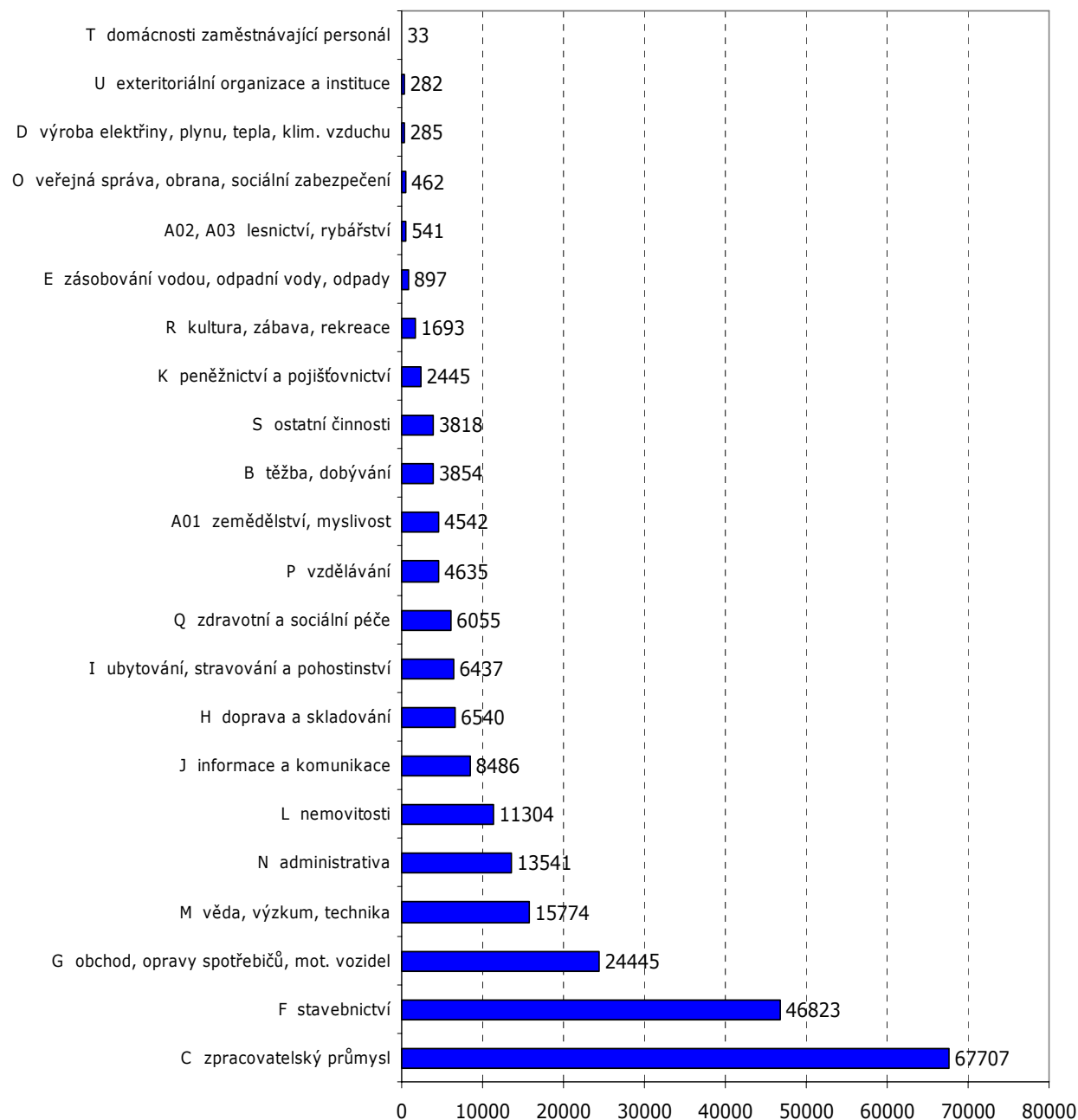
Tabulka č. 22 **Změny ve vývoji počtu cizinců registrovaných na úřadech práce v odvětvích národního hospodářství podle CZ NACE v průběhu roku 2009**

rozdělení odvětví podle CZ-NACE	31. 12. 2008	31. 3. 2009	30. 6. 2009	31. 12. 2009	rozdíl 31. 12. 2009 31. 12. 2008
C zpracovatelský průmysl	102 922	84 966	75 382	67 704	-35 218
F stavebnictví	69 076	65 521	60 204	46 823	-22 253
G obchod, opravy spotřebičů, motor. vozidel	23 794	23 638	24 438	24 455	661
M věda, výzkum, technika	19 846	17 585	17 740	15 774	-4 072
N administrativa	8 746	8 489	9 766	13 541	4 795
L nemovitosti	9 119	10 706	12 489	11 304	2 185
J informace a komunikace	7 267	7 586	7 998	8 486	1 219
H doprava a skladování	7 909	6 953	6 584	6 540	-1 369
I ubytování, stravování a pohostinství	6 169	6 106	6 238	6 437	268
Q zdravotní a sociální péče	5 514	5 649	5 760	6 055	541
P vzdělávání	4 197	4 232	4 346	4 635	438
A01 zemědělství, myslivost	4 639	4 832	6 327	4 542	-97
B těžba, dobývání surovin	4 018	3 910	3 489	3 854	-164
S ostatní činnosti	4 557	4 065	3 936	3 818	-739
K peněžnictví a pojišťovnictví	23 377	2 550	2 534	2 545	168
R kultura, zábava, rekreace	1 639	1 665	1 706	1 693	54
E zásobování vodou, odpadní vody, odpady	1 008	954	948	897	-111
A02, A03 lesnictví, rybářství	787	885	779	541	-246
O veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	393	406	442	462	69
D výroba elektřiny, plynu, tepla, klim. vzduchu	296	293	280	285	-11
U exteritoriální organizace a instituce	241	249	245	282	41
T domácnosti zaměstnávající personál	37	31	31	33	-4
nezjištěno	0	0	0	0	0

Pramen: MPSV-SSZ, graf Milada Horáková

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Graf č. 39 **Zastoupení cizinců registrovaných na úřadech práce v odvětvích národního hospodářství podle CZ NACE v roce 2009 (stav k 31.12.)**

Pramen: MPSV-SSZ, graf Milada Horáková

3.4.2 Změny v kvalifikační struktuře cizinců evidovaných na úřadech práce v době hospodářské recese

Ekonomická krize přispěla paradoxně ke zlepšení stávající kvalifikační struktury cizinců evidovaných na úřadech práce. Pracovní místa si udrželi častěji cizinci s vyšší kvalifikací a složitostí vykonávané práce. Meziročně (2008-2009) nejvíce klesl celkový počet cizinců zaměstnaných v kvalifikační třídě KZAM 9 (-22 020), KZAM 7 (-20 174) a kvalifikační třídě KZAM 6 (-14 832).

Ve srovnání s předchozími lety se zvýraznily rozdíly v zastoupení občanů EU a cizinců ze třetích zemí v nejméně kvalifikovaných zaměstnáních (třída 9 KZAM)¹⁶ kde jednoznačně dominují cizinci s povolením k zaměstnání z třetích zemí.

Kvalifikovanější pracovní místa si udrželi (anebo obsadili nová volná pracovní místa) spíše občané EU. Na konci roku 2009 bylo mezi cizinci z třetích zemí s povolením k zaměstnání evidováno 62 % pracovních povolení v kvalifikační třídě KZAM 9, zatímco registrací občanů EU v kvalifikační třídě KZAM 9 bylo jen 17 % a informačních karet cizinců z třetích zemí, kteří již nepotřebují povolení k zaměstnání, pouze 18 %.

Kvalifikační struktura občanů EU se v meziročním srovnání (konce roku 2008 s koncem roku 2009) mírně zlepšila. Vzrostl počet osob zaměstnaných v kvalifikačních třídách: KZAM 1 (+391); KZAM 2 (+1 406), KZAM 3 (+690); KZAM 4 (+337); KZAM 5 (+845) a klesl podíl občanů EU zaměstnaných v kvalifikačních třídách KZAM 7 (-4 910); KZAM 8 (-743). V kvalifikační třídě KZAM 9 se relativní podíl občanů EU mírně zvýšil (+536).

Kvalifikační struktura cizinců z třetích zemí, kteří již nemusejí mít povolení k zaměstnání a jejichž počet se v průběhu roku 2009 zvýšil o 3 164, se rovněž zlepšila. V meziročním srovnání (2008 - 2009) vzrostl jejich počet v kvalifikační třídě KZAM 1 (+141); KZAM 2 (+565); KZAM 3 (+337); KZAM 4 (+202); KZAM 5 (+513); KZAM 6 (+35); KZAM 7 (+513); KZAM 8 (+221) a KZAM 9 (+649). Tito cizinci se stále více blíží svojí kvalifikační strukturou občanům EU.

Celkový počet pracovních povolení vydaných cizincům z třetích zemí meziročně (2008-2009) výrazně klesl (-55 277). Kvalifikační struktura **cizinců z třetích zemí s povolením k zaměstnání** se změnila především v důsledku výrazného úbytku počtu cizinců v nejméně kvalifikovaných profesích.

Jediná kategorie, v níž se mírně zvýšil počet pracovních povolení vydaných cizincům z třetích zemí, byla kvalifikační třída KZAM 1 (+23); nejvíce ubylo pracovních povolení v kvalifikační třídě KZAM 9 (-23 211); KZAM 8 (-14 311) a KZAM 7 (-15 803); KZAM 3 (-739); ale i KZAM 2 (-542); KZAM 4 (-297); KZAM 5 (-217) i KZAM 6 (-180). Ekonomická krize snížila poptávku po méně kvalifikované zahraniční pracovní síle, i když třídy KZAM 7, 8, a 9 jsou stále nejpočetnější.

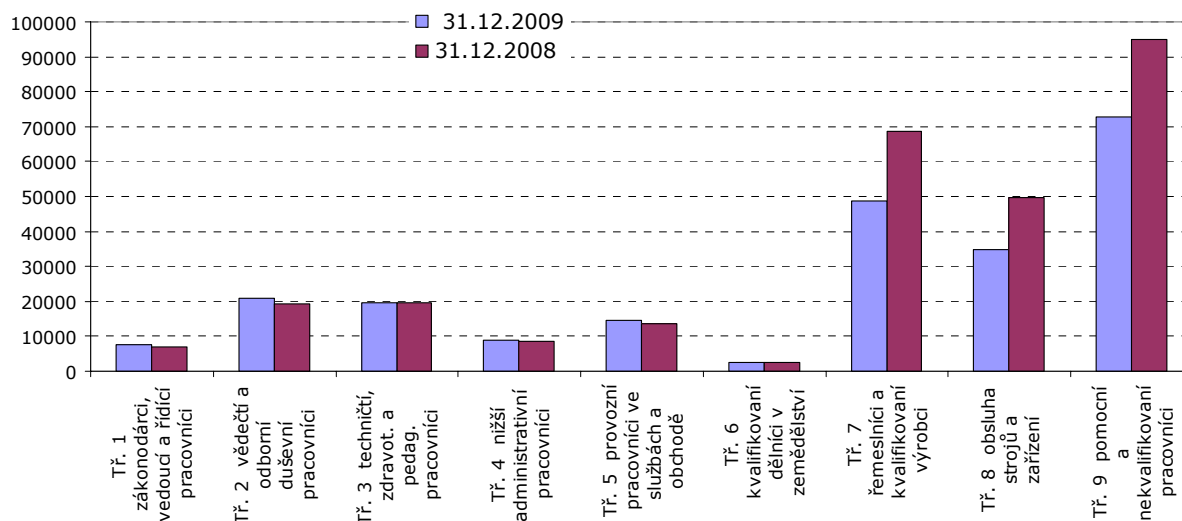
Srovnání kvalifikační struktury cizinců evidovaných na úřadech práce se strukturou uchazečů o zaměstnání a strukturou volných pracovních míst na konci roku 2009, ukazuje na nenasycenou poptávku pouze v kvalifikační třídě 1. Ve všech ostatních kvalifikačních třídách, zejména s nejnižší kvalifikací (třídy 8 a 9), je dostatek disponibilní pracovní síly z okruhu domácích uchazečů o zaměstnání, ale nedostatek volných pracovních míst. Cizinci zde konkurují domácím nezaměstnaným, kteří ani v době krize nejsou vždy ochotni přijmout všechna nabízená volná pracovní místa.

¹⁶ KZAM = klasifikace zaměstnání používaná ve statistice a setříděná do 9 skupin podle složitosti práce a požadavků na kvalifikaci.

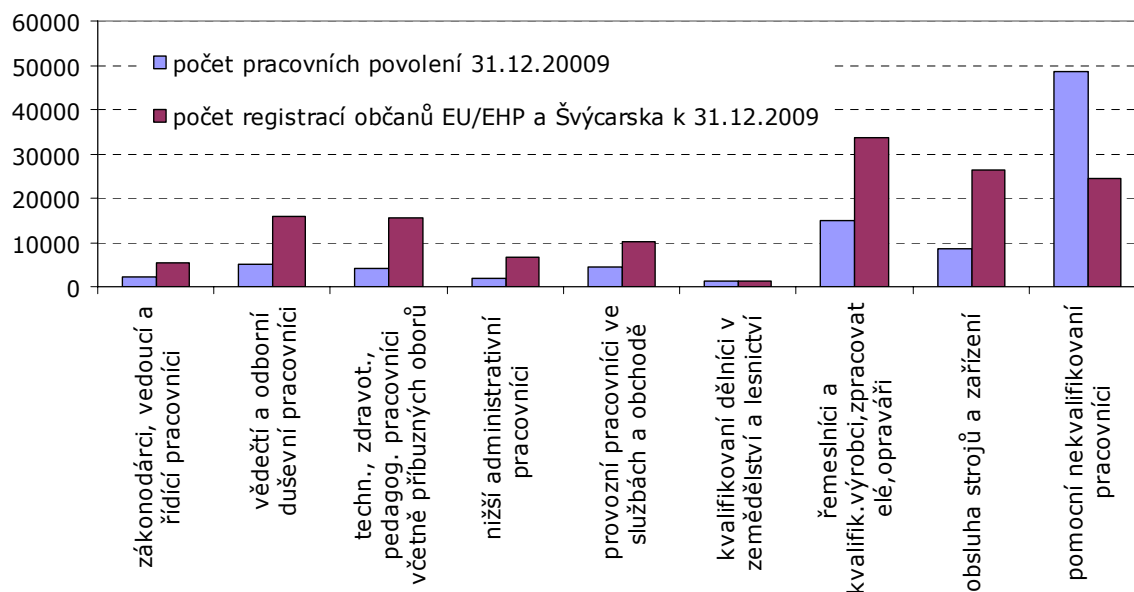
3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Cizinci s povolením k zaměstnání mohou obsadit jen pracovní místa odmítnutá domácími uchazeči o zaměstnání.

Graf č. 40 **Meziroční změny kvalifikační struktury cizinců evidovaných na úřadech práce**

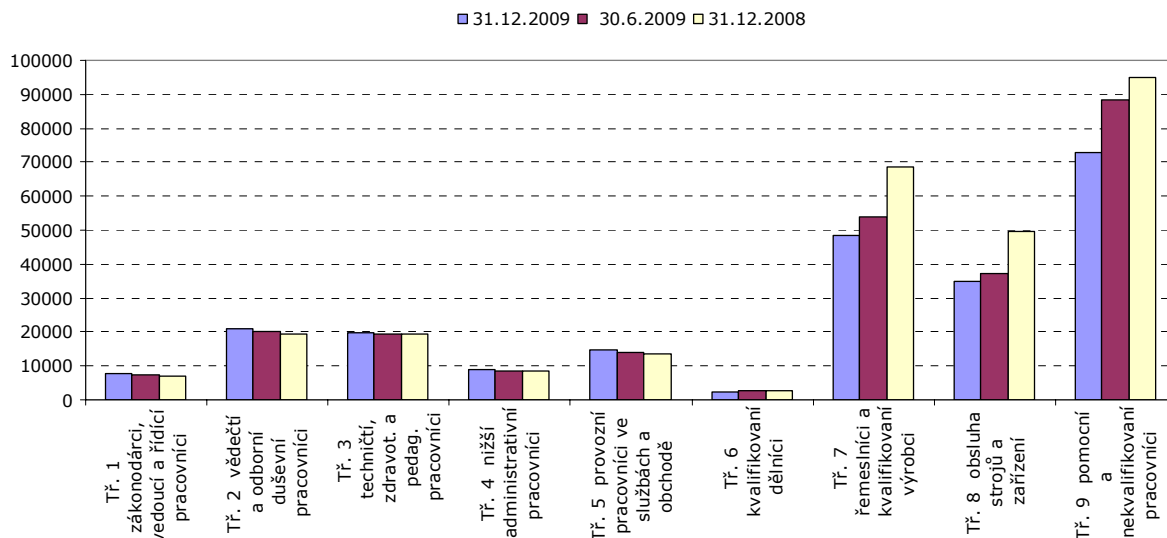

Graf č. 41 **Kvalifikační struktura cizinců evidovaných na úřadech práce - občanů EU a cizinců z třetích zemí s povolením k zaměstnání k 31.12.2009**

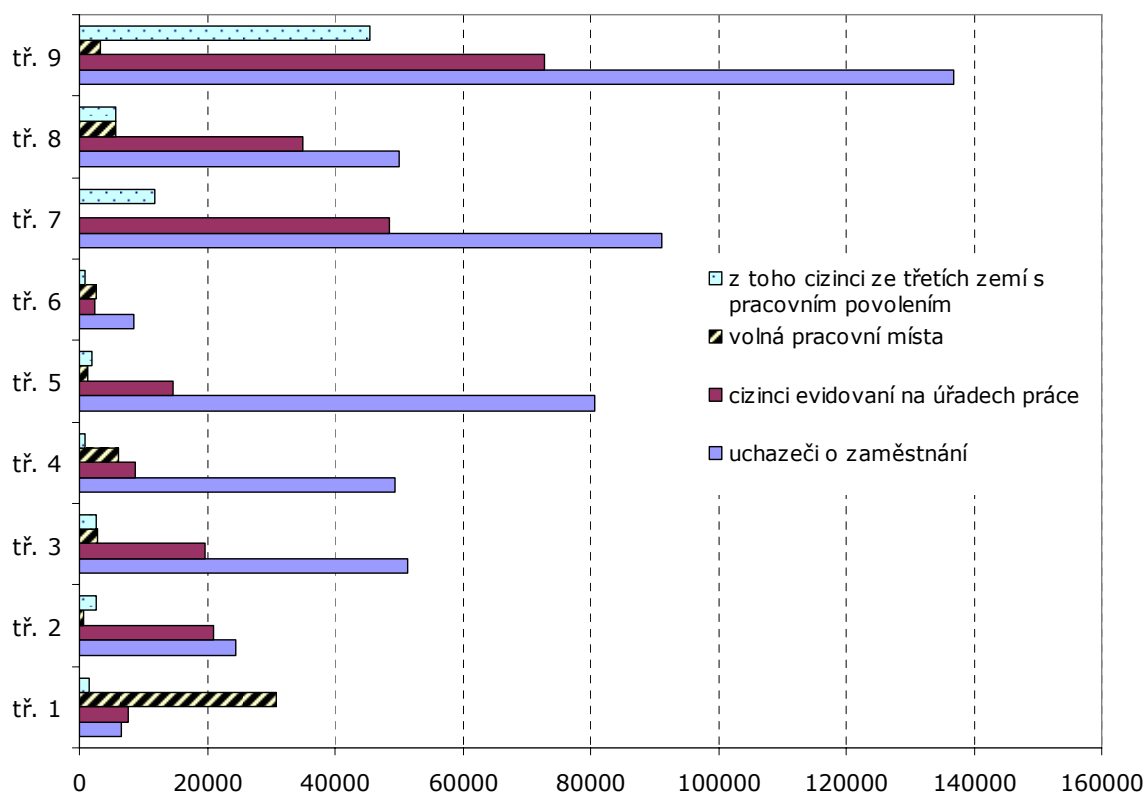
Pramen: MPSV-SSZ, výpočet a graf Milada Horáková

Graf č. 42 Změny v kvalifikační struktuře cizinců evidovaných na úřadech práce v třídění KZAM v období k 31.12.2008; 30.6.2009; 31.12.2009

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet a graf Milada Horáková

Graf č. 43 Uchazeči o zaměstnání, cizinci evidovaní na úřadech práce a volná pracovní místa podle kvalifikační struktury KZAM k 31.12.2009

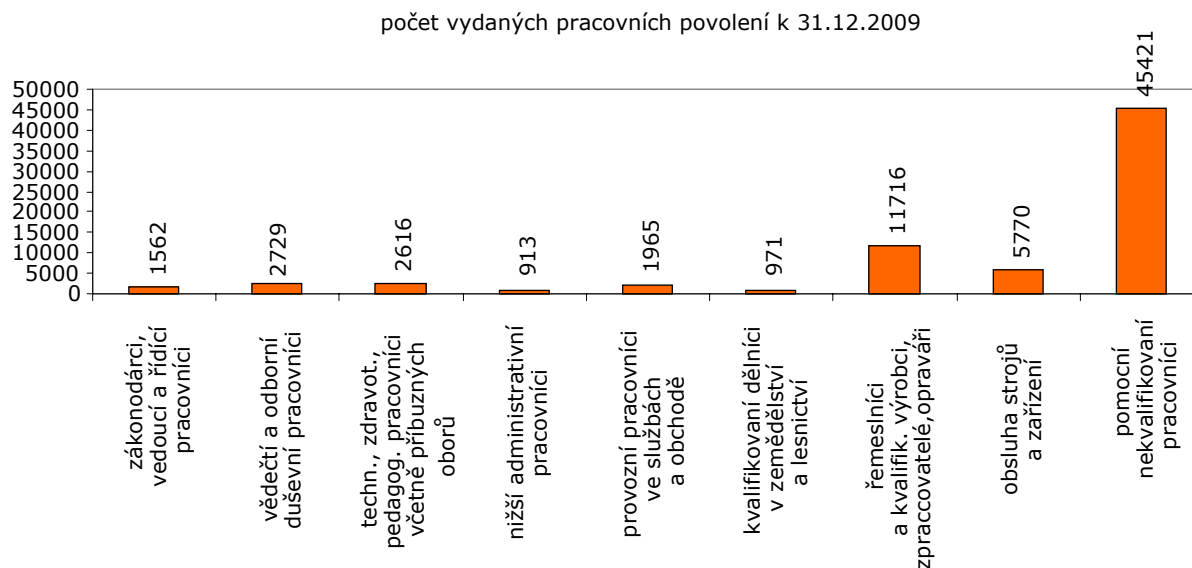

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

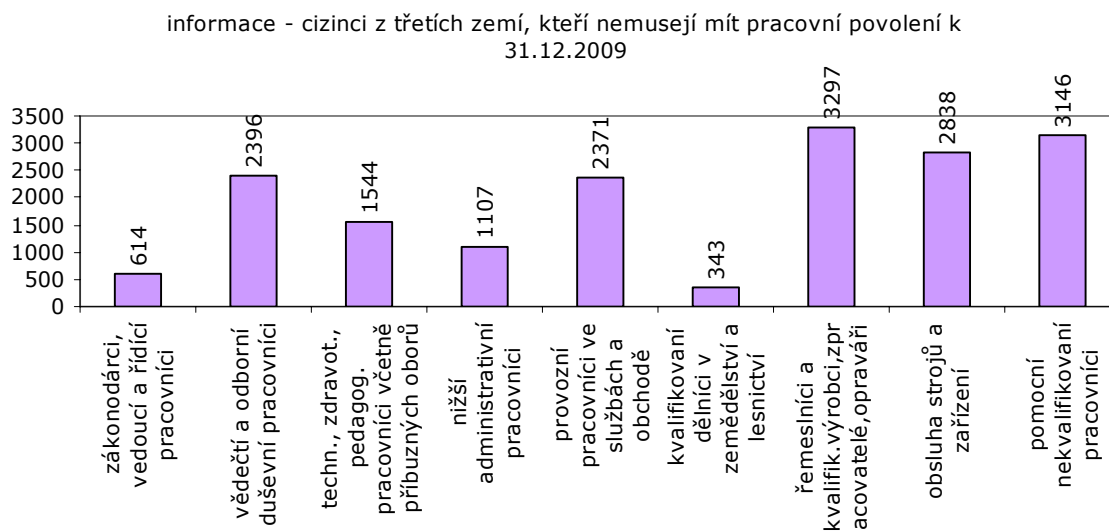
Graf č. 44 **Cizinci ze třetích zemí s povolením k zaměstnání evidovaní na úřadech práce podle KZAM k 31.12.2009**

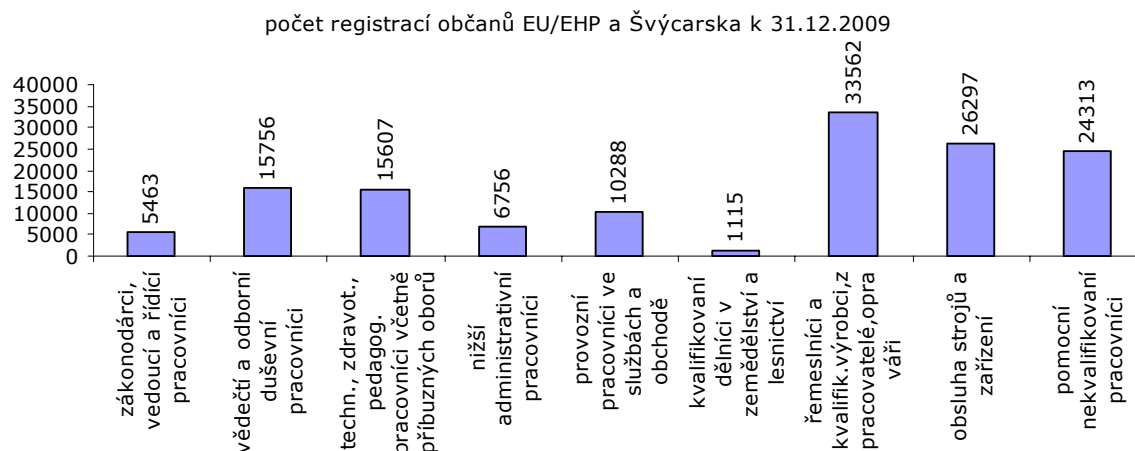
44 a)

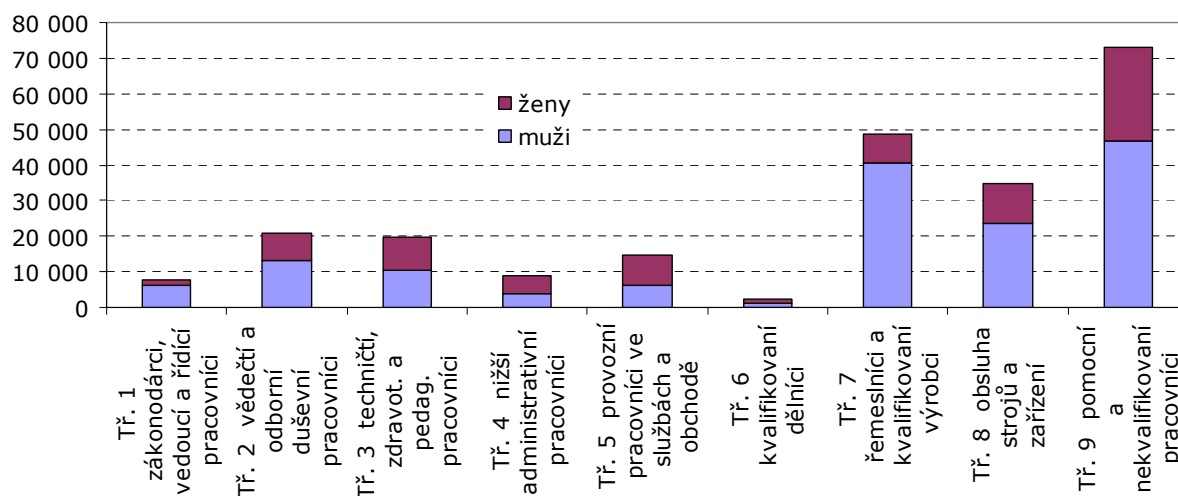
Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

44 b)

Graf č. 45 **Občané EU evidovaní na úřadech práce podle KZAM k 31.12.2009**

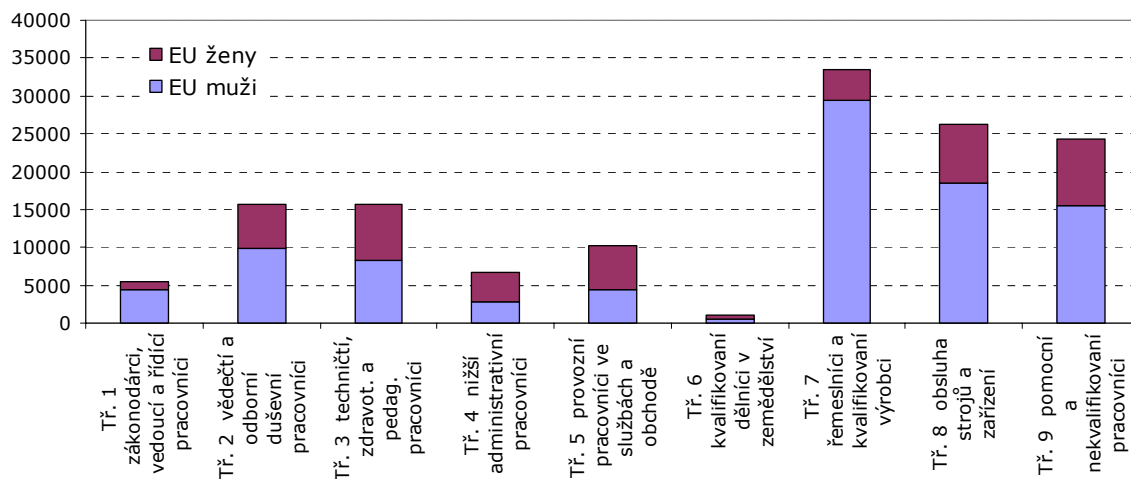
Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

Graf č. 46 **Cizinci celkem evidovaní na úřadech práce podle KZAM a pohlaví k 31.12.2009**

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

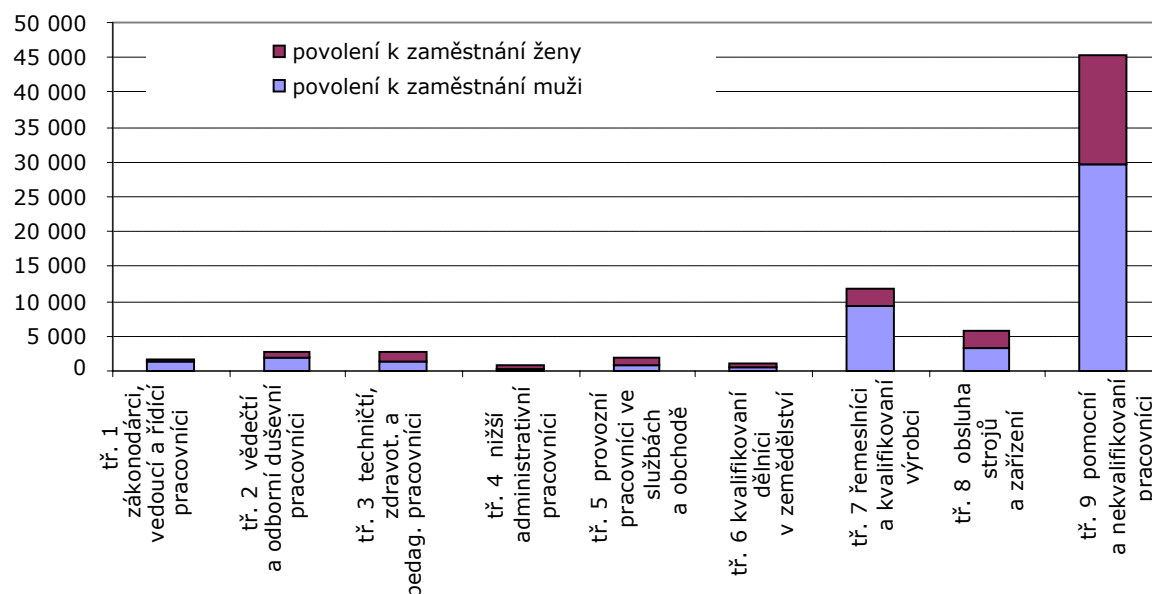
Graf č. 47 **Občané EU evidovaní na úřadech práce podle KZAM a pohlaví k 31.12.2009**

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

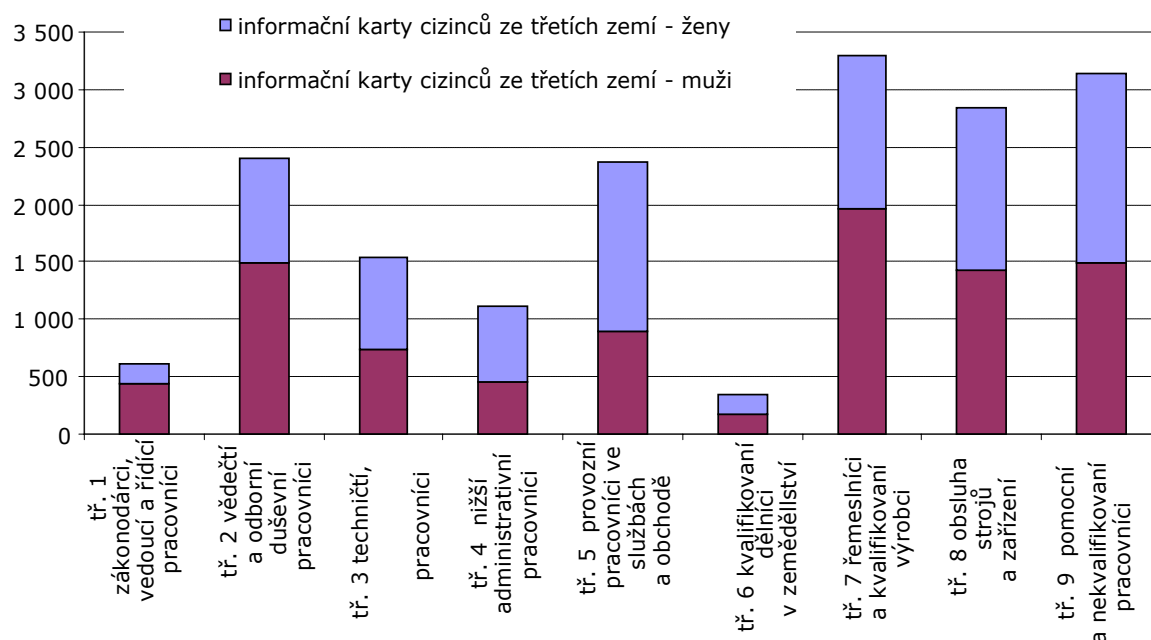
Graf č. 48 **Cizinci ze třetích zemí evidovaní na úřadech práce, kteří nemusejí mít povolení k zaměstnání podle KZAM a pohlaví k 31.12.2009**

48 a)

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

48 b)

Tabulka č. 23 **Meziroční srovnání kvalifikační struktury cizinců evidovaných na úřadech práce**

rozdělení podle KZAM	31. 12. 2009		31. 12. 2008		rozdíl 2008–2009	
tř. 1 zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	7 639	3,3%	7 084	2,5%	555	0,8%
tř. 2 vědeckí a odborní duševní pracovníci	20 893	9,1%	19 452	6,8%	1 441	2,2%
tř. 3 techničtí, zdravotní a pedagog. pracovníci	19 772	8,6%	19 478	6,8%	294	1,7%
tř. 4 nižší administrativní pracovníci	8 778	3,8%	8 534	3,0%	244	1,7%
tř. 5 provozní pracovníci ve službách a obchodě	14 624	6,3%	13 483	4,7%	1 141	0,8%
tř. 6 kvalifikovaní dělníci v zemědělství	2 429	1,1%	2 593	0,9%	-164	1,6%
tř. 7 řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	48 601	21,1%	68 775	24,2%	-20 174	0,1%
tř. 8 obsluha strojů a zařízení	34 906	15,1%	49 738	17,5%	-14 832	-3,1%
tř. 9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	72 885	31,6%	94 905	33,4%	-22 020	-1,8%
tř. 0 příslušníci armády (01)	182	0,1%	509	0,2%	-327	-0,1%
celkem	230 709	100,0%	284 551	100,0%	-53 842	0,0%

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Tabulka č. 24 **Meziroční srovnání kvalifikační struktury cizinců evidovaných na úřadech práce podle typu dokladu**

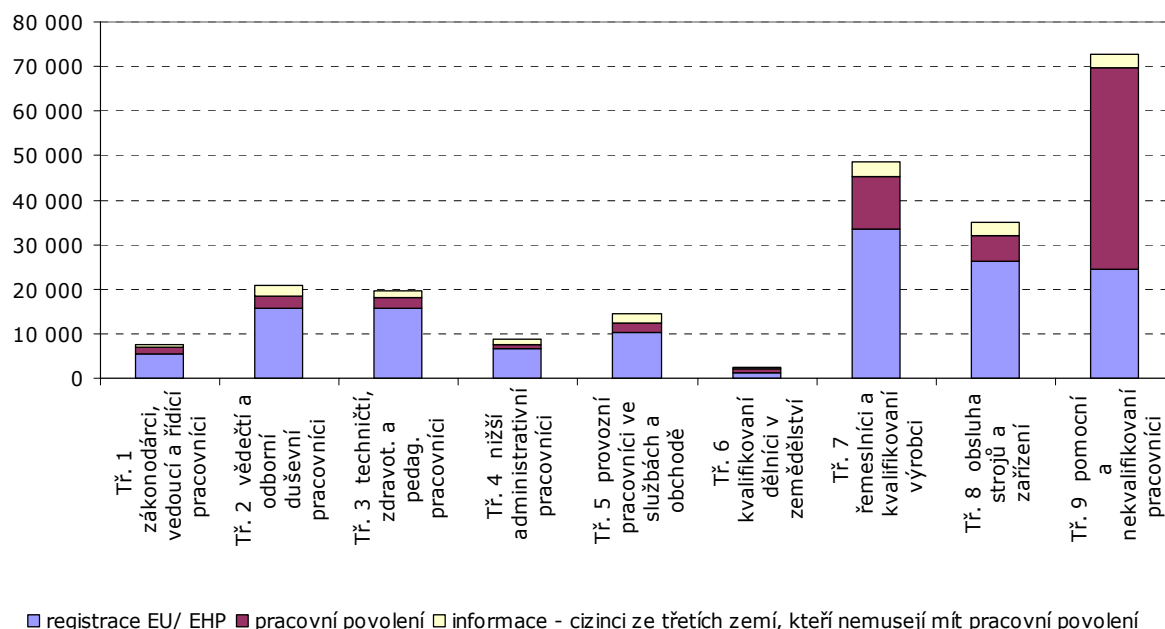
evidence občanů EU a cizinců podle KZAM k 31. 12. 2009	registrace EU/EHP		pracovní povolení		informace – cizinci z třetích zemí, kteří musejí mít pracovní povolení	
tř. 1 zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	5 463	3,9%	1 562	2,1%	614	3,5%
tř. 2 vědečtí a odborní duševní pracovníci	15 756	11,3%	2 729	3,7%	2 396	13,6%
tř. 3 techničtí, zdravotní a pedagog. pracovníci	15 607	11,2%	2 616	3,6%	1 544	8,7%
tř. 4 nižší administrativní pracovníci	6 756	4,8%	913	1,2%	1 107	6,3%
tř. 5 provozní pracovníci ve službách a obchodě	10 288	7,4%	1 965	2,7%	2 371	13,4%
tř. 6 kvalifikovaní dělníci v zemědělství	1 115	0,8%	971	1,3%	343	1,9%
tř. 7 řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	33 562	24,1%	11 716	15,9%	3 297	18,6%
tř. 8 obsluha strojů a zařízení	26 297	18,9%	5 770	7,8%	2 838	16,1%
tř. 9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	24 313	17,5%	45 421	61,7%	3 146	17,8%
tř. 0 příslušníci armády (01)	158	0,1%	0	0,0%	24	0,1%
celkem	139 315	100,0%	73 663	100,1%	17 680	100,0%

evidence občanů EU a cizinců podle KZAM k 31. 12. 2008	registrace EU/EHP		pracovní povolení		informace – cizinci z třetích zemí, kteří musejí mít pracovní povolení	
tř. 1 zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	5 072	3,6%	1 539	1,2%	473	3,3%
tř. 2 vědečtí a odborní duševní pracovníci	14 350	10,2%	3 271	2,5%	1 831	12,6%
tř. 3 techničtí, zdravotní a pedagog. pracovníci	14 917	10,6%	3 355	2,6%	1 207	8,3%
tř. 4 nižší administrativní pracovníci	6 419	4,5%	1 210	0,9%	905	6,2%
tř. 5 provozní pracovníci ve službách a obchodě	9 443	6,7%	2 182	1,7%	1 858	12,8%
tř. 6 kvalifikovaní dělníci v zemědělství	1 134	0,8%	1 151	0,9%	308	2,1%
tř. 7 řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	38 472	27,3%	27 519	21,3%	2 784	19,2%
tř. 8 obsluha strojů a zařízení	27 040	19,2%	20 081	15,6%	2 617	18,0%
tř. 9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	23 777	16,9%	68 632	53,2%	2 497	17,2%
tř. 0 příslušníci armády (01)	473	0,3%	0	0,0%	36	0,2%
celkem	141 097	100,0%	128 940	100,0%	14 516	100,0%

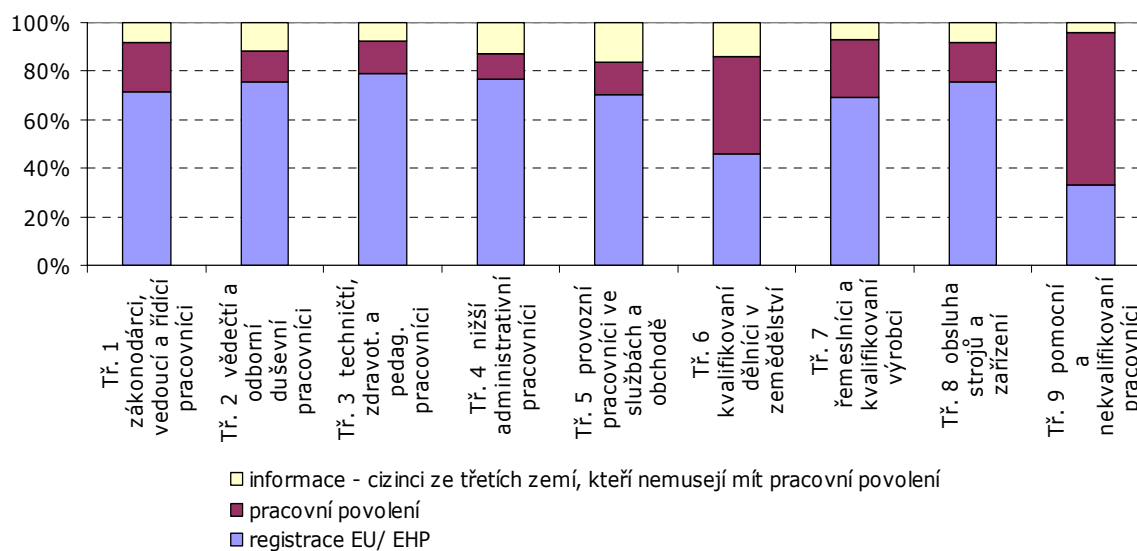
Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

Graf č. 49 Registrace občanů EU a cizinců ze třetích zemí na úřadech práce podle KZAM v roce 2009 (k 31.12)

49 a)

49 b)

Pramen: MPSV-SSZ, graf Milada Horáková

3.4.3 Změny v požadavcích na vzdělání občanů EU a cizinců

Více než 60 % cizinců evidovaných na úřadech práce mělo na konci roku 2009 vzdělání do úrovně střední odborné s výučním listem, absolutně nejpočetnější

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

kategorii tvořily osoby se základním vzděláním (29 %) a středním odborným vzděláním s výučním listem (26 %). Úroveň požadovaného vzdělání na pracovních místech, která cizinci obsadili k 31.12.2009, je ale podstatně nižší; u 43,3 % bylo požadováno jen základní vzdělání a u 27 % střední odborné s výučním listem.

Ekonomická recese se promítla do vzdělanostní struktury cizinců evidovaných na úřadech práce, která se díky odlivu málo kvalifikované pracovní síly změnila. Na trhu práce se udrželi častěji cizinci s vyšším dosaženým vzděláním (vysokoškolským nebo středoškolským, jejichž podíl vzrostl, klesl naopak podíl osob se základním vzděláním a vyučených v oboru).

V meziročním srovnání 2008-2009 vzrostl podíl cizinců s ukončeným vysokoškolským vzděláním z 10 % na 13 %; podíl osob s úplným středoškolským vzděláním s maturitou a vyšším odborným vzděláním vzrostl z 13 % na 15 %; podíl cizinců s vyučením v oboru mírně klesl z 35 % na 34 % a podíl cizinců se základním vzděláním klesl z 34 % na 30 %. Podíl osob s dosaženým vysokoškolským vzděláním vzrostl meziročně o 2,6 %. Naopak, podíl osob s dosaženým základním vzděláním klesl o 4,8 %.

Z hlediska výše požadovaného vzdělání se meziročně (2008-2009) zvýšil podíl osob s požadovaným vysokoškolským vzděláním z 9 % na 11 %, podíl osob s úplným středoškolským vzděláním s maturitou a vyšším odborným z 9 % na 11 %; podíl cizinců s vyučením v oboru se zvýšil z 26 % na 27 % a se základním a nižším vzděláním klesl z 54 % na 46 %. Podíl osob s požadovaným vysokoškolským vzděláním na pracovním místě vzrostl o 2,2 %, s požadovaným základním vzděláním klesl o 7,7 %.

Mezi občany EU a cizinci z třetích zemí existují rozdíly ve výši dosaženého vzdělání a požadovaného vzdělání. Obecně se dá říci, že cizinci z třetích zemí s povolením k zaměstnání mají častěji nižší stupeň dosaženého vzdělání nežli občané EU a diskrepance mezi výši dosaženého a požadovaného vzdělání na pracovním místě je u nich vyšší, ačkoli existuje v obou sledovaných skupinách. Mezi cizinci z třetích zemí bez podvolení k zaměstnání je vyšší počet osob s dosaženým vysokoškolským vzděláním nežli mezi občany EU.

Tabulka č. 25 **Dosažené a požadované vzdělání cizinců evidovaných na úřadech práce k 31.12.2009 v procentech**

stupeň vzdělání	registrace občanů EU/EHP/Švýcarska		platná povolení k zaměstnání		informace – cizinci z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	
	dosažené vzdělání	požadované vzdělání	dosažené vzdělání	požadované vzdělání	dosažené vzdělání	požadované vzdělání
bez vzdělání	0,23%	0,74%	0,25%	6,10%	0,67%	0,71%
neúplné, základní	0,08%	0,23%	0,12%	1,51%	0,14%	0,46%
základní, praktická škola	15,51%	28,67%	55,12%	71,37%	28,89%	41,90%
nižší střední	0,90%	1,06%	3,95%	0,60%	1,05%	1,19%
nižší střední odborné	2,54%	4,11%	1,16%	0,85%	2,17%	3,64%
střední odborné s výučním listem	31,45%	29,29%	18,04%	10,24%	21,83%	21,10%
střední nebo stř. odb. bez maturity i výuč. listu	1,74%	1,15%	7,01%	0,29%	2,74%	1,31%
úplné střední všeobecné	3,70%	3,32%	2,27%	0,74%	4,04%	3,34%
úplné střední odborné s vyučením a maturitou	3,77%	1,89%	0,60%	0,36%	2,10%	1,54%
úplné střední odborné s maturitou (bez vyučení)	11,20%	8,95%	2,44%	2,63%	10,69%	8,40%
vyšší odborné	0,89%	0,81%	0,30%	0,32%	1,14%	0,92%
bakalářské	1,94%	1,82%	2,33%	1,40%	3,03%	2,42%
vysokoškolské	12,56%	10,67%	5,66%	3,59%	17,44%	12,32%
doktorské	0,70%	0,58%	0,11%	0,02%	1,19%	0,74%
nezjištěno	12,78%	6,70%	0,64%	0,00%	2,89%	0,01%
celkem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Pramen: MPSV-SSZ; výpočet Milada Horáková

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Tabulka č. 26 **Rozdíly v dosaženém a požadovaném vzdělání cizinců evidovaných na úřadech práce v období prosinec 2008 - červen 2009 - prosinec 2009 v procentech**

26 a)

nejvyšší dosažené vzdělání	31.12.2008	31.12.2009	rozdíl 2009-2008
bez vzdělání	0,21%	0,27%	0,06%
neúplné základní	0,13%	0,09%	-0,04%
základní, praktická škola	33,99%	29,19%	-4,80%
nižší střední	1,95%	1,89%	-0,06%
nižší střední odborné	1,86%	2,07%	0,20%
střední odborné s výučním listem	26,62%	26,43%	-0,20%
střední nebo stř. odb. bez maturity i výuč. listu	4,36%	3,50%	-0,86%
úplné střední všeobecné	3,18%	3,27%	0,10%
úplné střední odborné s vyučením a maturitou	2,27%	2,63%	0,37%
úplné střední odborné s maturitou (bez vyučení)	7,27%	8,36%	1,09%
vyšší odborné	0,58%	0,72%	0,15%
bakalářské	1,61%	2,15%	0,54%
vysokoškolské	8,17%	10,74%	2,57%
doktorské	0,41%	0,55%	0,14%
nezjištěno	7,40%	8,14%	0,75%
celkem	100,00%	100,00%	0,00%

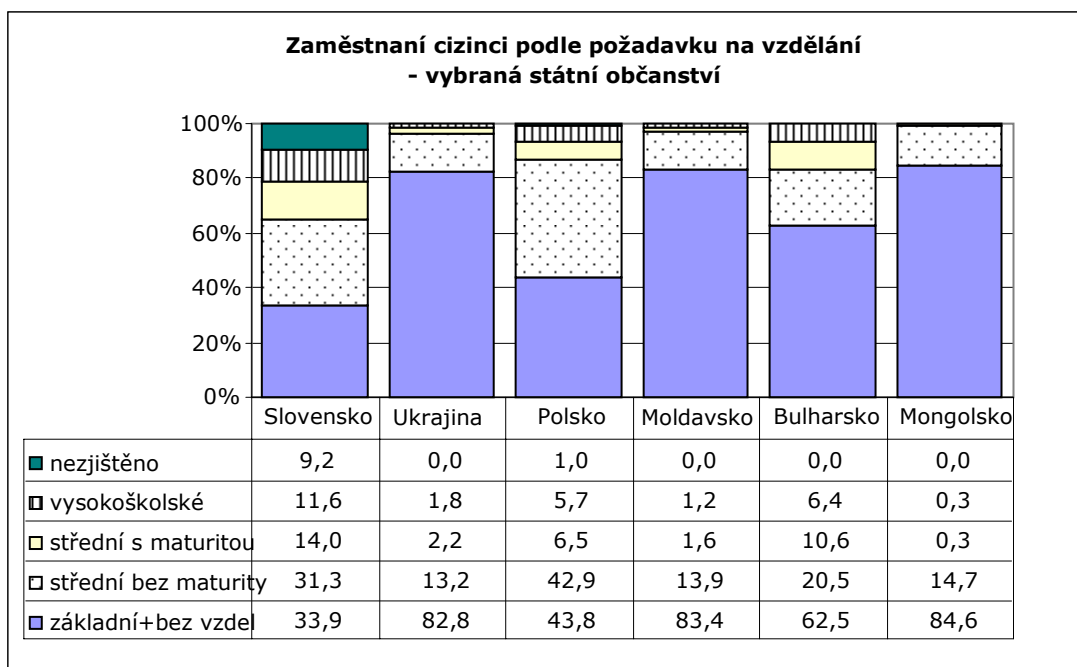
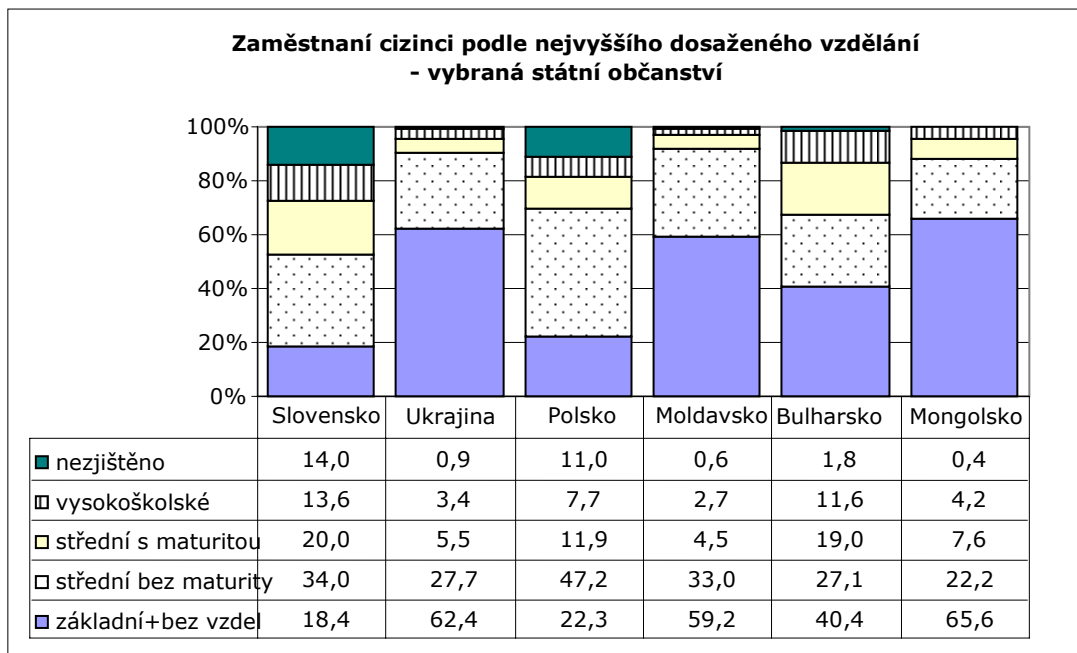
26 b)

požadavek na vzdělání	31.12.2008	31.12.2009	rozdíl 2009-2008
bez vzdělání	2,29%	2,45%	0,16%
neúplné základní	0,66%	0,65%	-0,01%
základní, praktická škola	51,01%	43,32%	-7,69%
nižší střední	0,91%	0,92%	0,01%
nižší střední odborné	2,42%	3,03%	0,61%
střední odborné s výučním listem	21,82%	22,58%	0,77%
střední nebo stř. odb. bez maturity i výuč. listu	0,68%	0,89%	0,21%
úplné střední všeobecné	1,79%	2,50%	0,71%
úplné střední odborné s vyučením a maturitou	1,07%	1,37%	0,30%
úplné střední odborné s maturitou (bez vyučení)	5,43%	6,89%	1,46%
vyšší odborné	0,49%	0,66%	0,18%
bakalářské	1,18%	1,73%	0,55%
vysokoškolské	6,37%	8,54%	2,16%
doktorské	0,29%	0,41%	0,12%
nezjištěno	3,59%	4,05%	0,45%
celkem	100,00%	100,00%	0,00%

Pramen: MPSV-SSZ; výpočet Milada Horáková

Poznámka: Údaje o dosaženém a požadovaném vzdělání cizinců registrovaných na úřadech práce jsou získávány prostřednictvím samostatného výběrového šetření na úřadech práce. Vzhledem k tomu je uvádíme pouze v relativních četnostech.

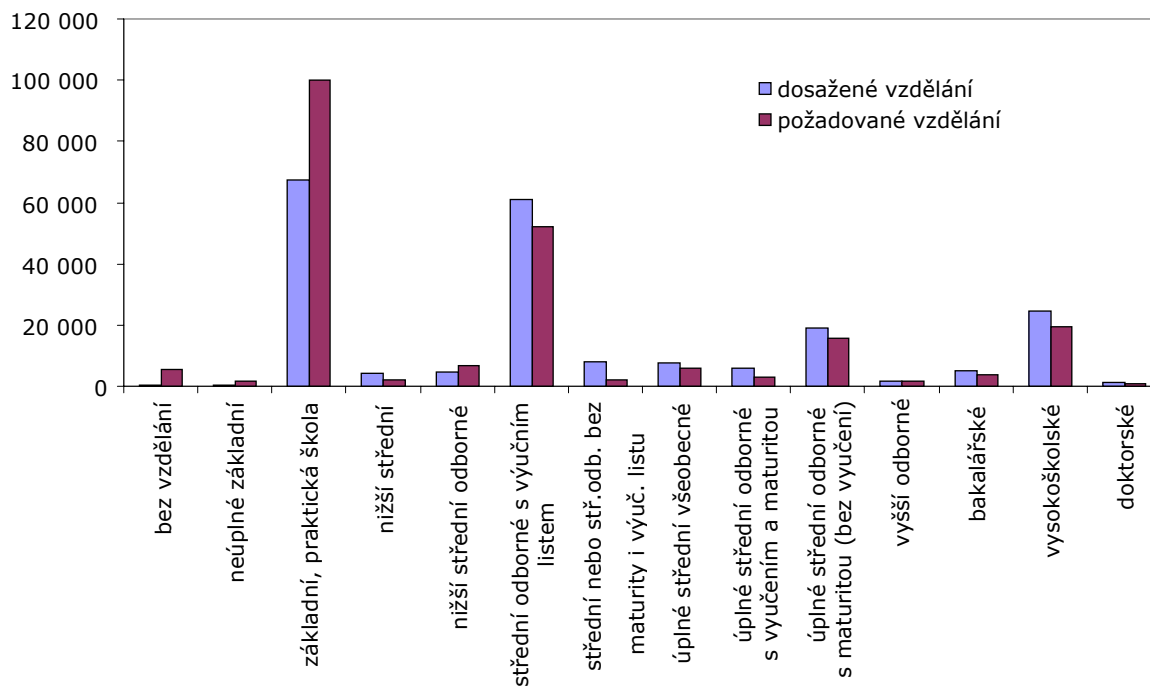
Mezi občany EU existují rozdíly v dosaženém a požadovaném vzdělání na pracovním místě. Dá se říci, že v tradičních zemích EU jsou diskrepance minimální, ale občané Slovenska, Bulharska, Polska Ukrajiny a Mongolska často nemají možnost uplatnit své vzdělání na trhu práce tak jako občané EU.

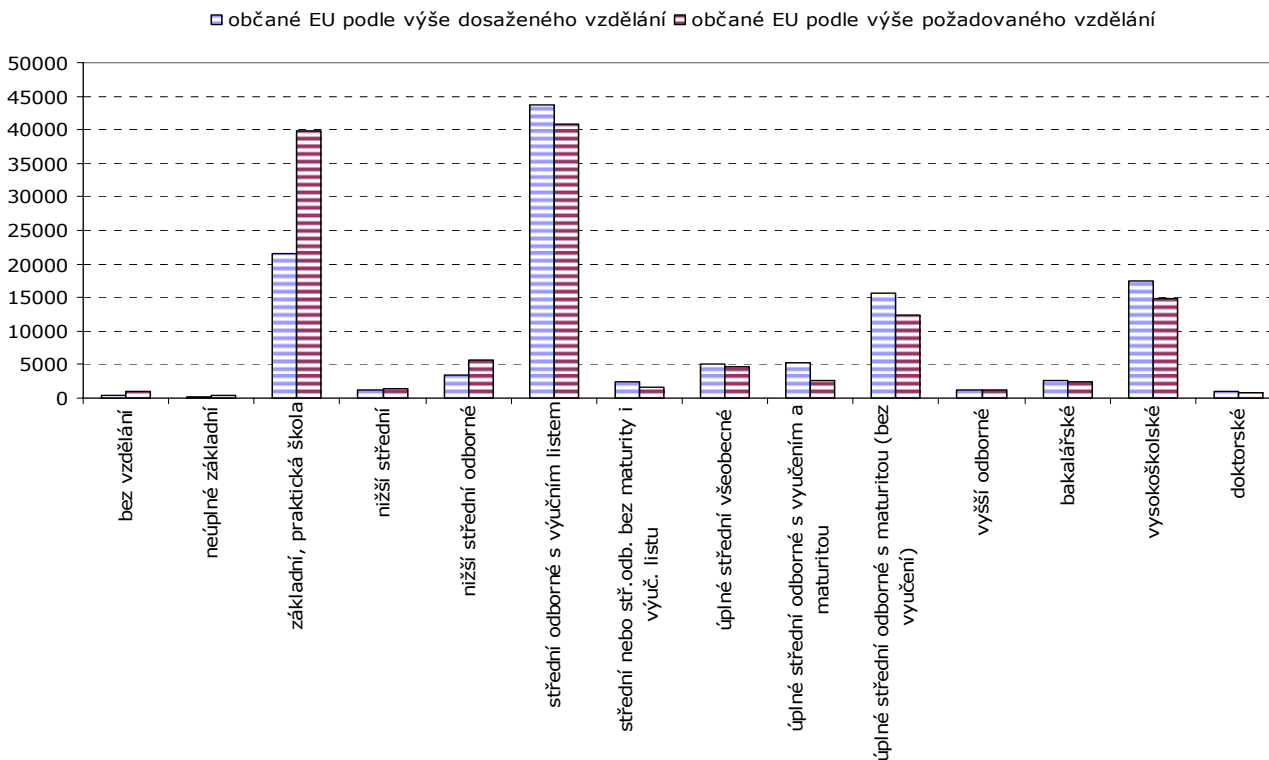
Pramen: MPSV SSZ, graf MPSV-SSZ

Graf č. 50 **Požadavek na vzdělání a nejvyšší dosažené vzdělání cizinců evidovaných na úřadech práce k 31.12.2009**

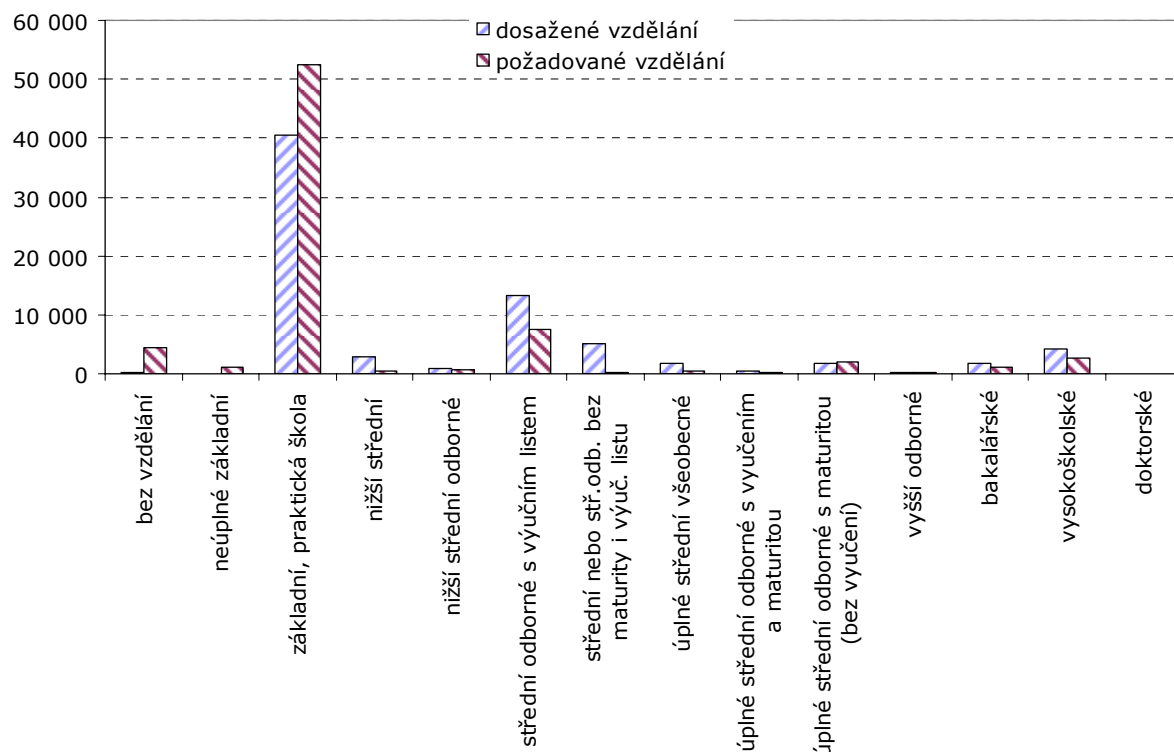
50 a) celkem

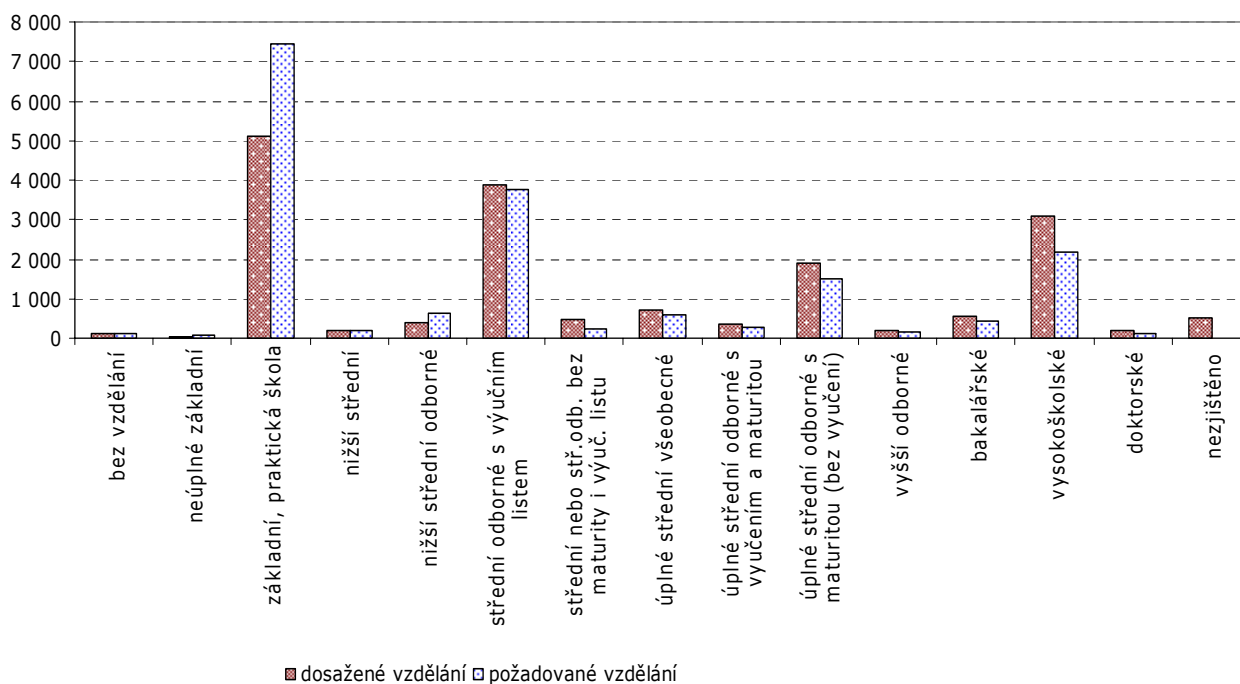
50 b) Občané EU registrovaní na úřadech práce

50 c) Cizinci ze třetích zemí s povolením k zaměstnání

50 d) Cizinci ze třetích zemí bez povolení k zaměstnání

Pramen: MPSV-SSZ, graf Milada Horáková

3.5 Hospodářská recese a nezaměstnanost cizinců

Dopady hospodářské recese se promítly do počtu registrovaných nezaměstnaných cizinců, jejichž počet se od poloviny roku 2008 do konce roku 2009 zvýšil z 5 535 na 11 430 (+5 895). Meziročně (od konce roku 2008 do konce roku 2009) se zvýšil (+4 167). Hlavní nárůst počtu registrovaných nezaměstnaných cizinců proběhl v roce 2009 (OKpráce, 2010)¹⁷. Podíl registrovaných nezaměstnaných cizinců na celkovému počtu ekonomicky aktivních cizinců na konci roku 2009 činil 3,6 % (míra registrované nezaměstnanosti obyvatelstva ČR na konci roku 2009 činila 9,2 %).

Počet registrovaných nezaměstnaných občanů EU se zvýšil od poloviny roku 2008 do konce roku 2009 (+3 607) a dosáhl na konci roku 2009 celkového počtu 6 839 (pramen OKpráce¹⁸). Meziročně (od konce roku 2008 do konce roku 2009) vzrostl o (+2 412). Podíl registrovaných nezaměstnaných občanů EU v ČR na celkovém počtu ekonomicky aktivních občanů EU v ČR na konci roku 2009 činil 4,4 %. Zde je třeba připomenout, že se celkový počet občanů SR registrovaných na úřadech práce meziročně snížil (-2 031), zatímco se počet ostatních občanů EU naopak mírně zvýšil (+245). Detailní třídění registrovaných nezaměstnaných cizinců z EU podle státního občanství není prozatím k dispozici, ale pravděpodobně mezi nimi bude vyšší podíl občanů Slovenska.

Počet evidovaných nezaměstnaných cizinců z třetích zemí dosáhl na konci roku 2009 výše 4 591 (OKpráce, 2010). Registrovaná nezaměstnanost cizinců z třetích zemí vzrostla od poloviny roku 2008 do konce roku 2009 celkem o (+2 288), meziročně (od konce roku 2008 do konce roku 2009) se zvýšila méně než registrovaná nezaměstnanost občanů EU (+1 755). Podíl registrovaných nezaměstnaných cizinců z třetích zemí na celkovém počtu registrovaných zaměstnaných cizinců z třetích zemí činil na konci roku 2009 2,83 %.

Registrovaná nezaměstnanost cizinců z třetích zemí je poměrně nízká, protože jen určitá část z nich může využívat služeb úřadů práce při zprostředkování zaměstnání (uchazečem o zaměstnání může být, pokud tento zákon dále nestanoví jinak, pouze fyzická osoba, která má na území České republiky bydliště; zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, §24 1).¹⁹ Pro cizince to

¹⁷ Data poskytnutá pro potřeby výzkumné zprávy informačním systémem služeb zaměstnanosti OKpráce. Tento IS je provozován a využíván Správou služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) v Praze, na 77 úřadech práce (ÚP) a na dalších 163 pobočkách úřadů práce. OKpráce byl vytvořen na zakázku a je jedním z největších informačních systémů v ČR. Systém byl postupně budován již od roku 1993. Sestává z části klient/server, která je určena pro pracovníky úřadů práce a MPSV a z Portálu MPSV, jenž je určen pro veřejnost. OKpráce sestává z několika vzájemně propojených hlavních modulů se společnou datovou základnou. Přístup k činnostem a datům systému se deleguje právy uživatelům na jednotlivé moduly a v evidenci uchazečů právy uživatelů na evidenční skupiny uchazečů. Informace mezi úřady práce se předávají pomocí sehrávacích souborů několikrát týdně. Při vývoji byly uplatněny informační technologie klient/server s MS Windows na straně klienta a databázovým systémem Oracle na straně serveru. Pro modelování procesů byl použit CA AllFusion BPwin, pro datové modelování CA AllFusion Erwin, jako vývojové prostředí Gupta Team Developer, pro automatizované testování Rational SQA LoadTest Edition.

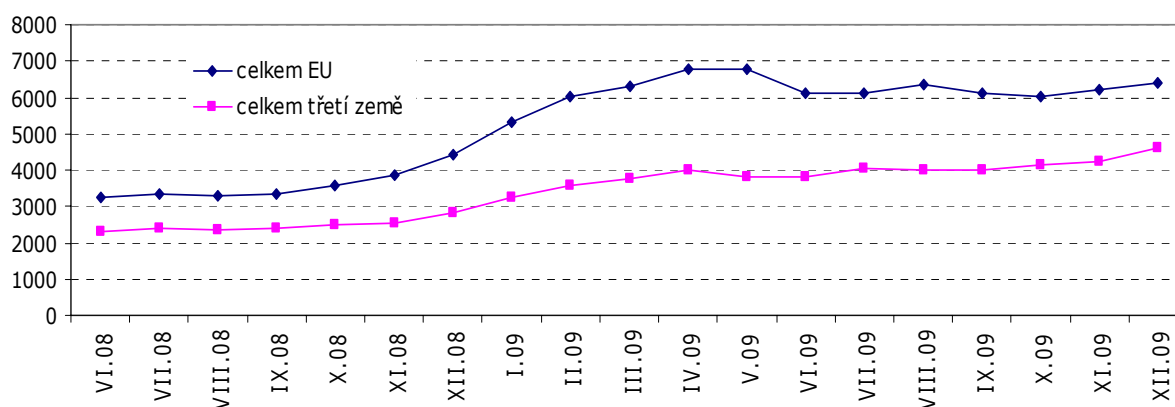
¹⁸ Webové stránky MPSV uvádějí 6 206 na konci prosince 2009.

¹⁹ Mezi bydlící cizince jsou zahrnuti cizinci s trvalým pobytem a přiznaným azylem. Nárok na ochrannou lhůtu při hledání nového zaměstnání mají také účastníci projektu „Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“ po dobu 45 dnů. Nárok na dávky v nezaměstnanosti podle českých právních předpisů vzniká po roce pojištění v průběhu posledních tří let nebo po dobu 6 měsíců a předchozím zaměstnání nepřetržitě po dobu 3 let v jiném členském státě EU. (Joklová,K; Ryšavá,J. a kol. Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí, ASPI 2009, str. 81, 106, 107).

znamená, že mají na území České republiky povolení k trvalému pobytu. Přitom počet cizinců s povolením k trvalému pobytu (kteří mají nárok ze zákona využívat služeb úřadů práce) z třetích zemí meziročně vrostl (+6 685) stejně jako počet zaměstnaných cizinců s trvalým pobytem evidovaných na úřadech práce (+3 164), ale na počtu registrovaných nezaměstnaných se to neprojevovalo.

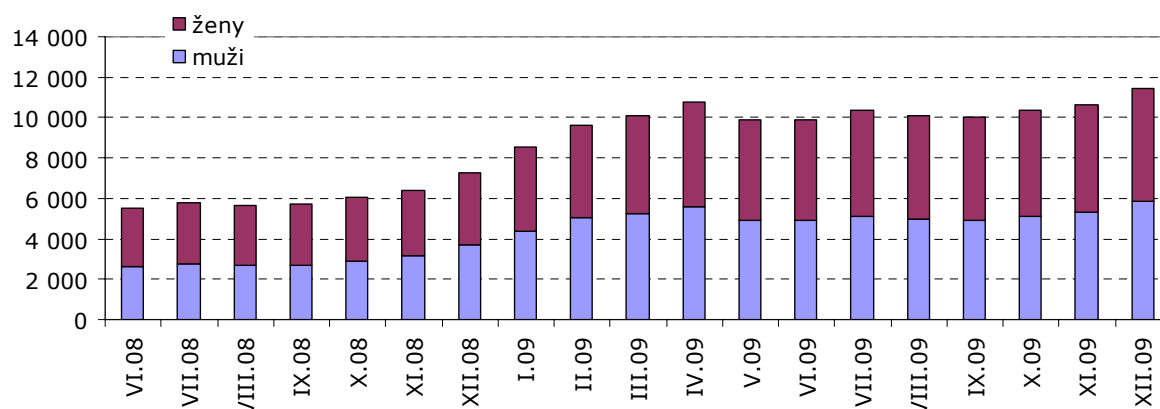
Některé indicie ukazují na to, že cizinci z třetích zemí s trvalým pobytem v ČR v případě ztráty zaměstnání nevyužívají služeb úřadů práce a obracejí se spíše na členy vlastní či jiné cizinecké komunity žijící v ČR. O tom svědčí některé výsledky kvalitativních výzkumů, které v ČR proběhly²⁰. To může být také jedním z důvodů, proč nejsou zastoupeni nijak početně mezi registrovanými nezaměstnanými.

Graf č. 51 **Vývoj registrované nezaměstnanosti občanů EU a cizinců z třetích zemí evidovaných na úřadech práce v průběhu období od června 2008 do prosince 2009**

Pramen: OKsystém

Graf č. 52 **Vývoj registrované nezaměstnanosti občanů EU a cizinců ze třetích zemí evidovaných na úřadech práce podle pohlaví k 31.12.2009**

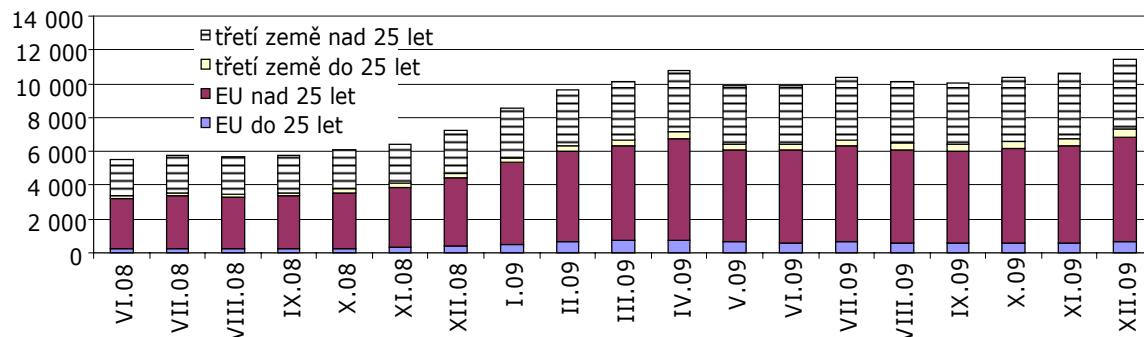

Pramen: OKsystém

²⁰ například VÚPSV Praha, Moving societies toward intergration, doposud neukončený výzkum

3. Vývoj zaměstnanosti cizinců

Graf č. 53 **Vývoj registrované nezaměstnanosti občanů EU a cizinců z třetích zemí evidovaných na úřadech práce podle věku k 31.12.2009**

Pramen: OKsystém

Poznámka: data ze systému OKpráce byla získána prostřednictvím MPSV. Mezi registrovanými uchazeči o zaměstnání z třetích zemí mohou být pouze cizinci s trvalým pobytem v ČR, kdežto u občanů EU toto omezení není; v důsledku toho jsou data asymetrická.

4. Vývoj zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců

V první polovině devadesátých let počet cizinců s povolením k pobytu mírně převyšoval celkovou zaměstnanost cizinců²¹, od roku 1998 se trendy ve vývoji pobytů a zaměstnanosti cizinců vzdalují a počet povolení k pobytu cizinců roste rychleji nežli jejich celková zaměstnanost. To znamená, že **míra ekonomické participace cizinců postupně klesá**. Míru ekonomické participace cizinců definujeme pro účely této studie jako podíl zaměstnaných cizinců (registrovaných ekonomických aktivit) v poměru k počtu cizinců s platným povolením k pobytu vyjádřený v procentech²².

Zatímco do poloviny devadesátých let bylo více než 90 % cizinců s povolením k pobytu ekonomicky aktivních, na konci roku 2009 byly ekonomicky aktivní necelé tři čtvrtiny cizinců s povolením k pobytu (73,5 %). Tento trend souvisí jednak s procesy usídlování cizinců a sjednocováním jejich rodin a na druhé straně se širším okruhem problémů ovlivňujících celkovou situaci na místních trzích práce.

Přestože se míra ekonomické participace cizinců postupem let snižuje, zůstává ve srovnání s mírou zaměstnanosti obyvatelstva mimořádně vysoká.²³ ČSÚ uvádí 66,8% míru zaměstnanosti obyvatelstva ČR ve věku 15-64 let ve 4. čtvrtletí 2008. (ČSÚ; Analýzy, 2010). **Na základě našeho výpočtu z posledních publikovaných dat dosáhla na konci roku 2008 míra zaměstnanosti cizinců 93,8 %;** počet cizinců ve věku 15-64 let činil 385 731 a zaměstnaní cizinci celkem 361 709 (Cizinci v ČR 2009, ČSÚ str. 40 a str. 111). Je třeba připomenout, že na konci roku 2008 zaměstnanost cizinců kulminovala. Roční průměr zahraničních zaměstnanců působících na trhu práce ČR v roce 2008 činil 335,5 tis. (8,2 % z celkového počtu zaměstnaných) (Cizinci v ČR, ČSÚ 2009; str. 135). Celková zaměstnanost cizinců vypočítaná podle evidence úřadů práce a živnostenských úřadů činila 335 176 (6,4 % pracovní síly ČR) na konci roku 2008 (Horáková, Bulletin č. 22, tab. č.1).

V průběhu roku 2009 se zaměstnanost cizinců snižovala podstatně rychleji nežli počet jejich povolení k pobytu. V meziročním srovnání (konec roku 2008 a 2009) klesla celková zaměstnanost cizinců o (-43 247), zatímco počet povolení k pobytu cizinců se snížil podstatně méně (-4 996). Populace cizinců se v důsledku hospodářské recese zásadním způsobem nesnížila, ale zásadně se snížila míra jejich ekonomické participace. Ta postupně klesala ze 78,6 % na konci 1. čtvrtletí 2009 na 75,7 % na konci 2. čtvrtletí, dále na 75,3 % na konci 3. čtvrtletí a na 73,5% na konci 4. čtvrtletí 2009.

²¹ Počet platných povolení k zaměstnání a registrací informačních karet o zaměstnávání cizinců na úřadech práce a platných živnostenských oprávnění).

²² Míra ekonomické aktivity obyvatel podle definice ČSÚ vyjadřuje podíl pracovní síly (zaměstnaných a nezaměstnaných) na počtu všech osob starších 15 let. Míra zaměstnanosti 15-64letých vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných ve věku 15-64 let na počtu všech osob v této věkové skupině (ČSÚ, metodika VŠPS, www.czso.cz.)

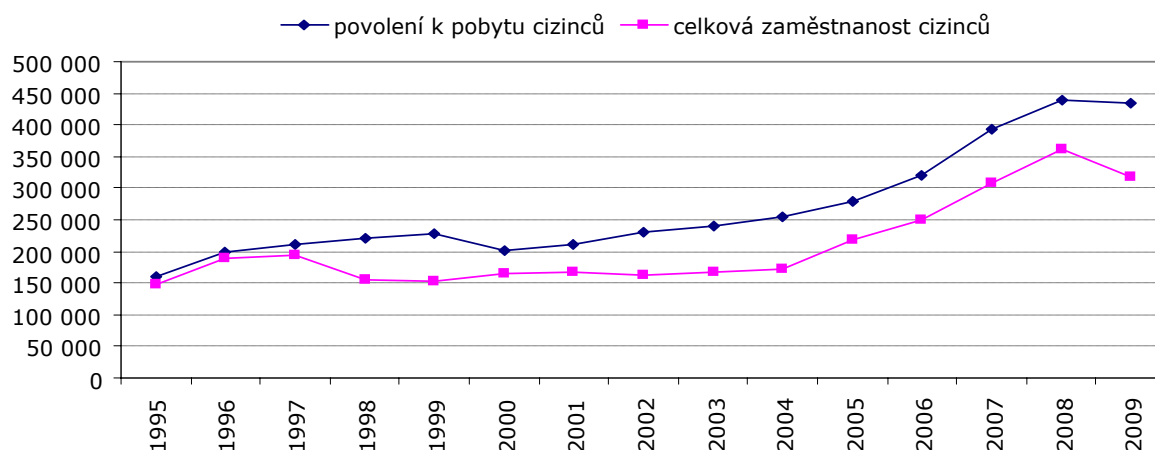
²³ Srovnání míry zaměstnanosti obyvatelstva ČR ČSÚ s mírou ekonomické participace cizinců je pouze orientační; k přesnému výpočtu nemáme potřebná data (počet cizinců s povolením k pobytu ve věku 15-64 let v letech 1995-2009 a úplný výčet ohlášených ekonomických aktivit cizinců). Úřady práce evidují počet cizinců z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání. Srovnání celkového počtu těchto osob vykazovaných úřady práce k 31.12.2009 (17 680) s celkovým počtem cizinců s povolením k trvalému pobytu k témuž datu (181 161) signalizuje určitou nevěrohodnost těchto údajů. Řada zaměstnavatelů neplní zjevně informační povinnost vůči úřadům práce o zaměstnávání cizinců a zejména občanů EU s povolením k trvalému pobytu. Skutečná míra ekonomické participace cizinců je patrně vyšší, než udávají naše výpočty. Mimoto dělíme zaměstnanost celkovým počtem povolení k pobytu bez rozlišení věku.

4. Vývoj zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců

Výpočet míry ekonomické participace cizinců je založen na registrovaných ekonomických aktivitách cizinců. Nezahrnuje tudíž činnosti cizinců probíhající v šedé ekonomice²⁴. Veškeré odhady počtu neregulérně, respektive nelegálně²⁵ zaměstnaných cizinců jsou svým způsobem problematické, je však jisté, že je skutečný počet ekonomicky aktivních cizinců vyšší než udávají statistiky. Poslední publikované odhady zmiňují až 300 000 nelegálně zaměstnaných osob (Drbohlav D., Lachmanová, L. 2008. str. 178).

Podle ČSÚ mohlo jít v roce 2008 až o 61 tis. osob (Cizinci v ČR; ČSÚ 2009 str. 135). V době hospodářské recese se počet nelegálně zaměstnaných občanů ČR, občanů EU i cizinců z třetích zemí pravděpodobně zvýšil²⁶. Tento trend je do jisté míry logickým vyústěním střetu státní zaměstnanecké politiky usilující o jistou míru ochrany zaměstnanců s nejistotou současného ekonomického vývoje. Zaměstnavatelé i zaměstnanci se ve snaze po zachování konkurenceschopnosti podniku či udržení pracovního místa uchylují k nedokumentované, a tudíž nezdaněné ekonomické činnosti. To ale může dopady hospodářské krize jen prohlubovat²⁷.

Graf č. 54 **Vývoj celkové zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců v letech 1995-2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV Praha; graf Milada Horáková

²⁴ Výraz „šedá ekonomika“ označuje ekonomické aktivity legální povahy, které ale nejsou ohlášeny, a tudíž zdaněné.

²⁵ Neregulérní, respektive nelegální ekonomické aktivity cizinců jsou činnosti, které neprobíhají podle platných právních předpisů.

²⁶ V 1. čtvrtletí 2009 ukončilo pracovní poměr 12 000 zahraničních pracovníků (cizinců z třetích zemí a občanů EU). Přitom počet povolení k pobytu v 1. čtvrtletí 2009 vzrostl ve srovnání s koncem roku 2008 (+4 685).

²⁷ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů definuje nelegální práci jako:

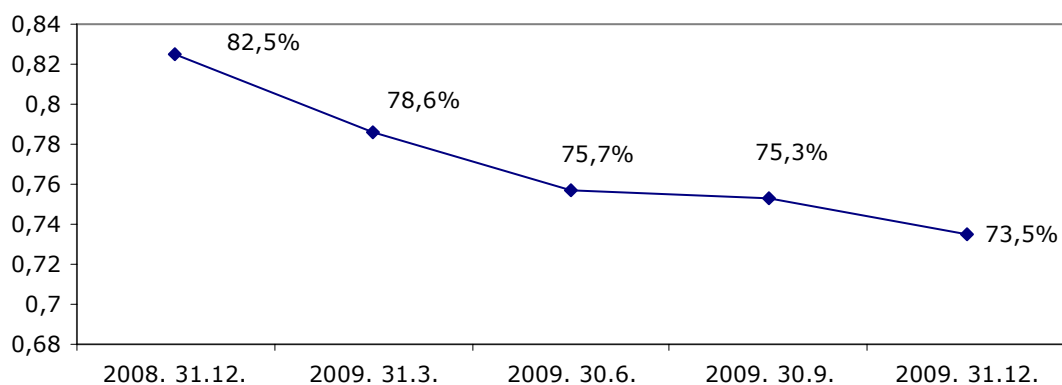
1. pokud fyzická osoba nevykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu, podnikající fyzickou osobu, nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy, nejde-li o manžela nebo dítě této fyzické osoby nebo

2. pokud fyzická osoba-cizinec vykonává práci v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, je-li podle tohoto zákona vyžadováno nebo v rozporu s povolením k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání ve zvláštních případech (dále jen „zelená karta“) vydaným podle zvláštního právního předpisu 9a) nebo bez zelené karty, je-li podle tohoto zákona vyžadována; to neplatí v případě převedení na jinou práci podle § 41 odst. 1 písm. c) zákoníku práce.

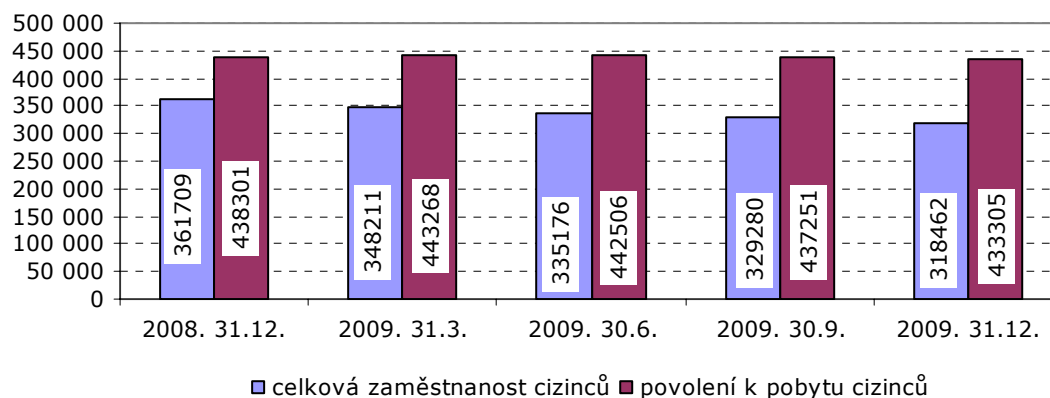
Tabulka č. 27 **Míra ekonomické aktivity cizinců v letech 1993-2009**

rok/ míra ekonomické aktivity	zaměstnanost cizinců	povolení k pobytu cizinců	míra ekonomické aktivity = zaměstnanost cizinců / povolení k pobytu cizinců
1995	148 855	159 207	93,5%
1996	188 745	199 152	94,8%
1997	194 296	210 311	92,4%
1998	156 209	220 187	70,9%
1999	151 852	228 862	66,4%
2000	164 987	200 951	82,1%
2001	167 652	210 794	79,5%
2002	161 711	231 608	69,8%
2003	168 031	240 421	69,9%
2004	173 203	254 294	68,1%
2005	218 982	278 312	78,7%
2006	250 797	321 456	78,0%
2007	309 027	392 087	78,8%
2008	361 709	438 301	82,5%
2009	318 462	433 305	73,5%

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, výpočet Milada Horáková

Graf č. 55 **Vývoj míry ekonomické aktivity cizinců v roce 2008-2009**

4. Vývoj zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců

Pramen: ČSÚ Cizinci v ČR – základní údaje v jednotlivých měsících: 2006/12-2009/10. Data MPSV-SSZ, MPO, ŘSCP. In: Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

4.1 Vývoj zaměstnanosti vybraných skupin cizinců z třetích zemí v kontextu s vývojem jejich povolení k pobytu

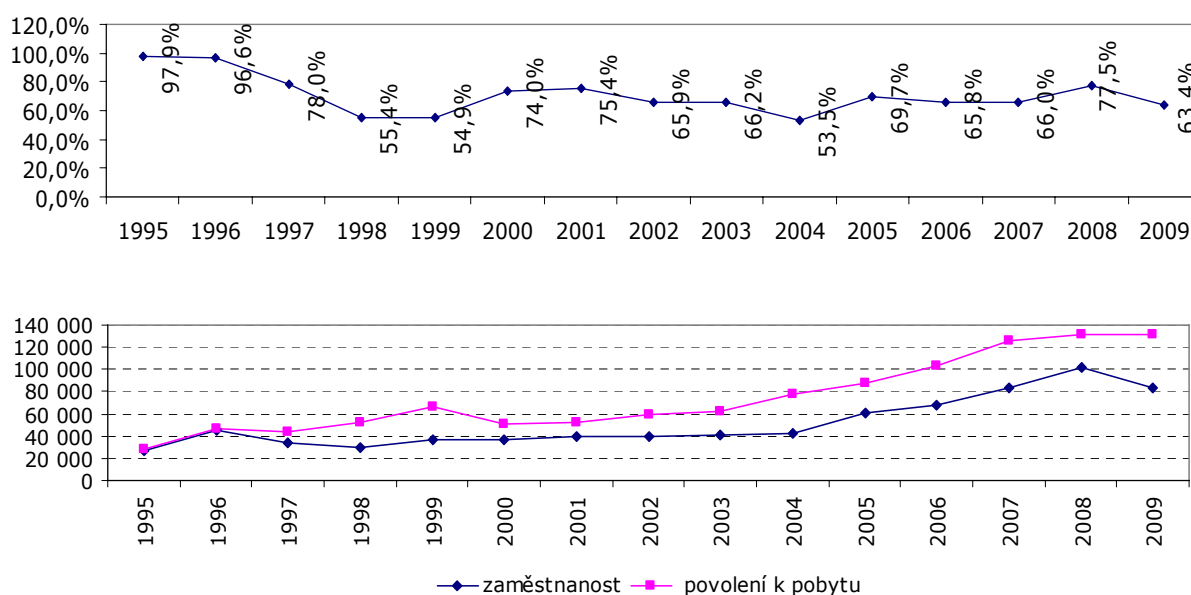
V této kapitole se pokusíme popsat vývoj pracovních migrací a povolení k pobytu čtyř nejvýznamnějších skupin cizinců z třetích zemí působících na trhu práce v ČR, které jsou odlišné jak z hlediska historie a rozsahu novodobých pracovních migrací do ČR, tak z hlediska motivů a charakteru jejich zaměstnávání. Jedná se o Ukrajinu, Vietnam, Rusko a Mongolsko.

4.1.1 Zaměstnanost a povolení k pobytu občanů Ukrajiny

Politické a ekonomické změny na Ukrajině rozproudily na počátku devadesátých let pracovní migrace, které měly na jedné straně vyplnit deficity trhu práce v České republice a na druhé straně usnadnit rodinám ukrajinských migrantů život doma. Postupně ale přerostly v lukrativní činnost přinášející nemalý zisk licencovaným i nelicencovaným pracovním agenturám, které dokázaly pružně reagovat na měnící se poptávku na trhu práce jak na Ukrajině, tak v Česku (Malynovska, O; 2008. str.212-221). Míra ekonomické aktivity občanů Ukrajiny v průběhu let kolísala v závislosti na řadě okolností. Mezi ně patřila nejen celková situace na trhu práce v ČR, ale i ekonomická krize na Ukrajině a posléze i globální krize zaměstnanosti, která zasáhla Evropu i Českou republiku. Zatímco v roce 1995 dosahovala míra ekonomické aktivity občanů Ukrajiny 98 %, v letech 1998-1999, v době rostoucí nezaměstnanosti obyvatel ČR, se snížila na 55 %, poté kolísala a na konci roku 2008 se vyšplhala na 75 %. V období od konce roku 2008 do konce roku 2009 se registrovaná zaměstnanost občanů Ukrajiny výrazně snížila (-18 584), zatímco celkový počet povolení k pobytu občanů Ukrajiny vzrostl jen zanedbatelně (+12). V průběhu roku 2009 se míra ekonomické aktivity občanů Ukrajiny postupně snižovala a v meziročním srovnání (2008-2009) klesla o 14 %. Na konci roku 2009 klesla na 63,4 % a dostala se tak pod

úroveň míry zaměstnanosti²⁸ obyvatelstva ČR (65,2%). Část cirkulačních migrací Ukrajinců se změnila v migrace trvalé. Ty jsou spojené s usídlováním rodin a s rozšiřováním ekonomicky neaktivní složky populace ukrajinských imigrantů; nelze ale vyloučit přesun určité části ekonomických aktivit občanů Ukrajiny do sféry šedé ekonomiky²⁹.

Graf č. 56 **Vývoj míry ekonomické aktivity občanů Ukrajiny 1995-2009**

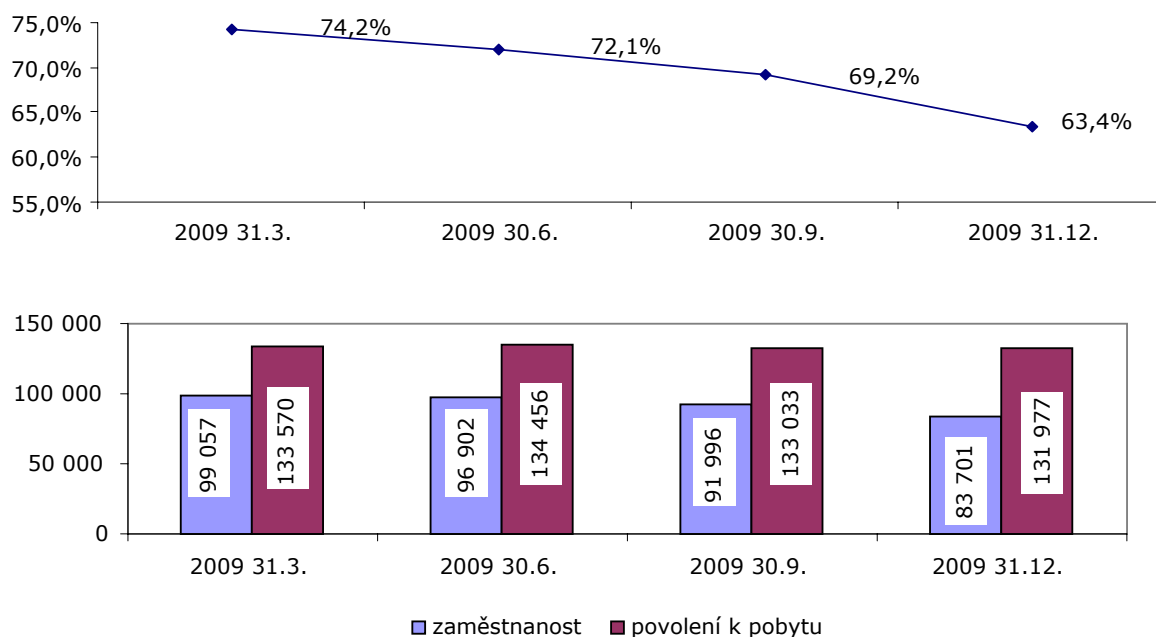
Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In Bulletin č. 4, č. 23, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha. Data MPSV-SS, MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

²⁸ Míra zaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob 15letých a starších. Míra zaměstnanosti 15-64letých vyjadřuje podíl počtu zaměstnaných ve věku 15-64 let na počtu všech osob v této věkové skupině.

²⁹ Občané Ukrajiny jsou nejpočetnější skupinou cizinců ze třetích zemí na českém trhu práce a nejpočetnější skupinou cizinců s povolením k pobytu v České republice již od počátku devadesátých let, a tudíž se objevují i častěji mezi cizinci odhalenými při kontrolách neoprávněné ekonomické činnosti cizinců (Kroupa a kol. 1997, str. 20; Drbohlav, Lachmanová, Čermáková 2008, str. 96). V roce 2008 bylo zkontrolováno 6 881 cizinců, z toho 2 340 porušilo zákon o zaměstnanosti, což je 34 %, v roce 2007 to bylo 28,70 %, v roce 2008 vzrostla efektivita oproti roku 2007 o 5,30 % (Situační analýza k celostátní akci kontroly dodržování zákona o zaměstnanosti, GŘC 2008 str. 12). Ukrajinskou státní příslušnost v roce 2008 mělo 1 214 cizinců, u kterých bylo zjištěno porušení zákona o zaměstnanosti, což činí 51,88 %. V roce 2007 bylo zjištěno 1 547 cizinců bez platného povolení k zaměstnání, z toho bylo 1 032 cizinců s ukrajinskou státní příslušností, což činilo 66,71 % (Situační analýza k celostátní akci kontroly dodržování zákona o zaměstnanosti, GŘC 2008 str. 17).

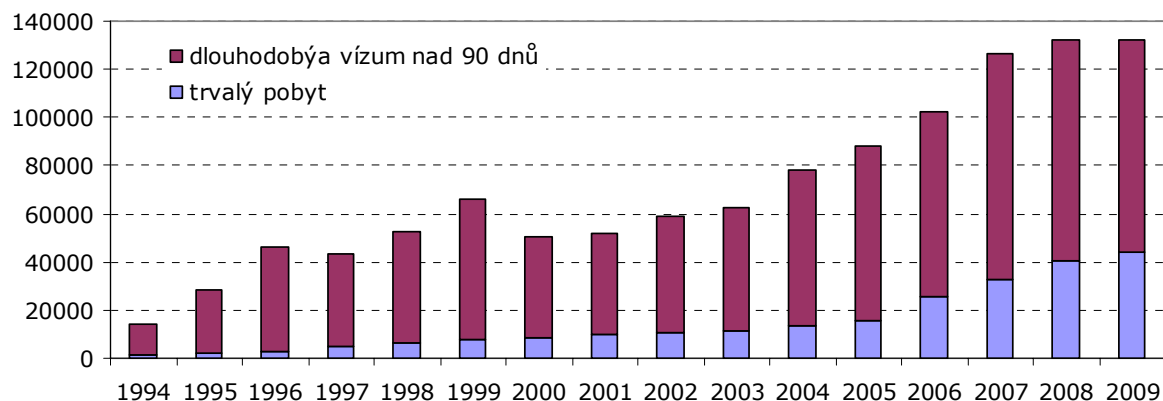
4. Vývoj zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců

Graf č. 57 **Vývoj míry ekonomické aktivity občanů Ukrajiny v roce 2009**

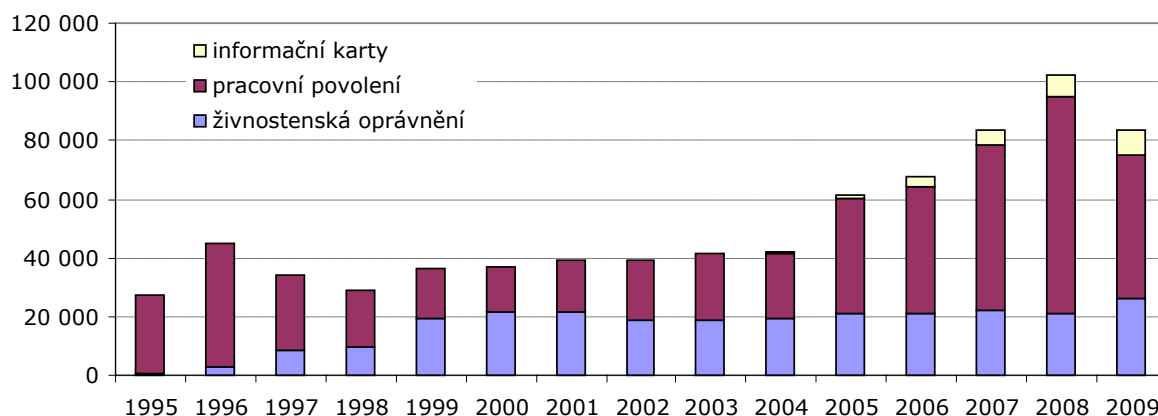

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 23, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha. ČSÚ Cizinci v ČR – základní údaje v jednotlivých měsících: 2006/12-2009/10. Data MPSV-SS, MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

Graf č. 58 **Vývoj struktury povolení k pobytu občanů Ukrajiny 1995-2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 23, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha. Data MPSV-SS, MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

Graf č. 59 **Vývoj struktury zaměstnanosti občanů Ukrajiny 1995-2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In Bulletin č. 4, č. 23, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010. Data MPSV-SS, MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

4.1.2 Zaměstnanost a povolení k pobytu občanů Vietnamu

Historie pracovních migrací občanů Vietnamu má odlišnou genezi než pracovní migrace občanů Ukrajiny. Vietnamci přicházeli v rámci internacionální pomoci do bývalé ČSSR již od počátku sedmdesátých let³⁰. V roce 1990 bylo v ČSFR zaměstnáno 23 113 vietnamských občanů. V této době byli Vietnamci nejpočetnější skupinou cizinců na trhu práce (druhou v pořadí byli Poláci, kterých bylo pouze 3 790). Odborné stáže Vietnamců byly postupně ukončovány a v roce 1993 bylo zaměstnáno v ČR pouze 1 100 vietnamských občanů (Boušková, 1998 str.36-38). Mezivládní dohoda mezi ČR a VSR z roku 1994, která měla regulovat počet vietnamských pracovníků, se minula účinkem. Ekonomické aktivity Vietnamců se transformovaly na živnostenské podnikání, které nebylo limitováno kvótami. Počet pracovních povolení Vietnamců klesl od konce roku 1993 do konce roku 1998 z 584 na 68, zatímco počet Vietnamců podnikajících na základě živnostenských oprávnění se postupně vyšplhal až na 24 744 na konci roku 1997. Na konci roku 2009 podnikalo v České republice celkem 39 260 Vietnamců (41 % z celkového počtu podnikajících cizinců a 1,9 % z celkového počtu živnostenských podnikatelů v ČR).

V roce 2006 nastala změna a počet povolení k zaměstnání vietnamských občanů vzrostl ze 477 na konci roku 2006 na 4 755 na konci roku 2007 a dále na 14 969 na konci roku 2008. V důsledku hospodářské recese klesl na 4 334 na konci roku 2009.

Celková zaměstnanost občanů Vietnamu se v meziročním srovnání 2008 a 2009 významně snížila (-9 133), ale počet jejich povolení k pobytu vzrostl (+868). Míra

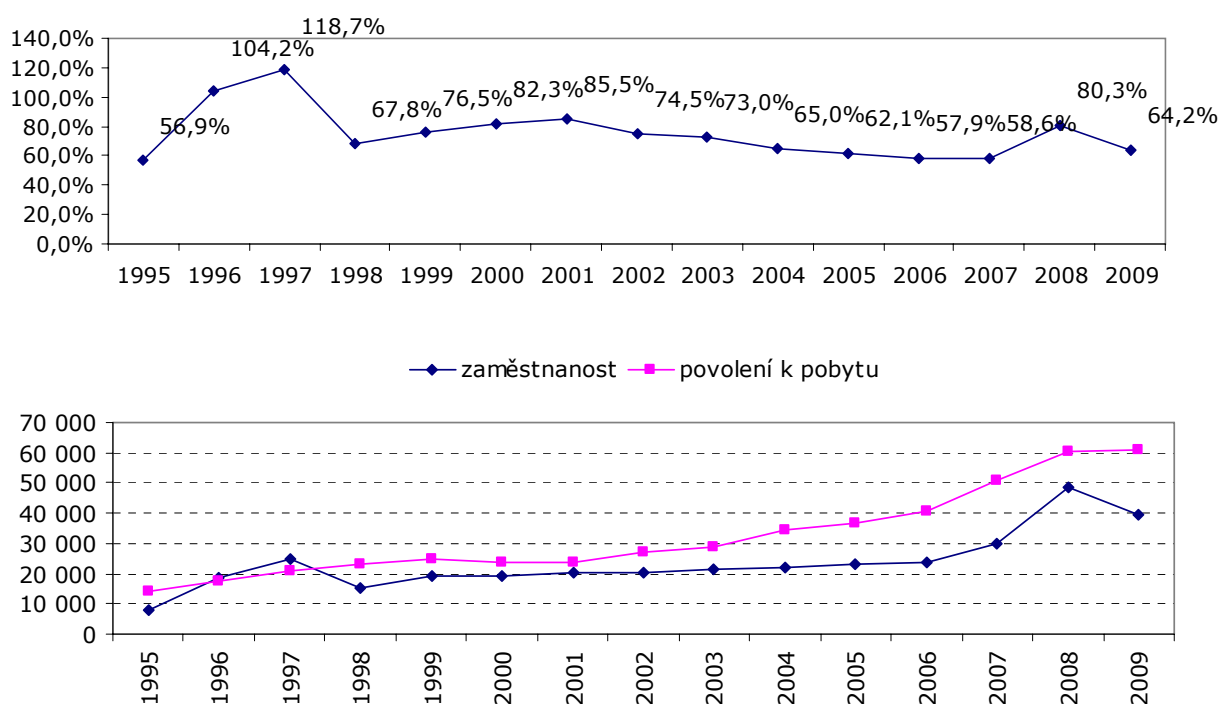
³⁰ První mezivládní dohody o odborné přípravě občanů VSR v československých organizacích byly podepsány v roce 1974 (5 000) a 1979 (23 300) mladých Vietnamců, kteří se po vyučení a pracovní stáži vraceli zpět domů. V roce 1980 byla podepsána mezivládní dohoda o dočasném zaměstnávání vietnamských pracovníků ve strojírenských, hutnických, textilních, chemických a potravinářských podnicích (nejvíce 27 100 v roce 1983). V roce 1984 bylo vysílání vietnamských občanů pozastaveno a další vlna následovala v roce 1987 (Boušková 1998).

4. Vývoj zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců

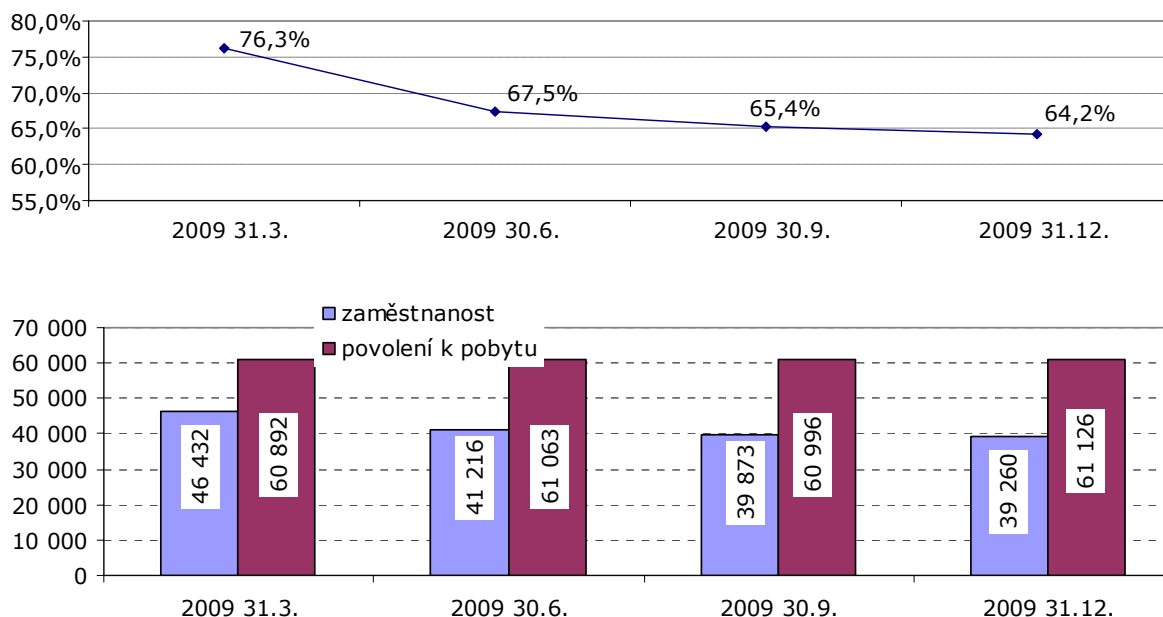
ekonomické aktivity Vietnamců klesla z 80% na konci roku 2008 na 64% na konci roku 2009. Mnozí propuštění Vietnamci se pravděpodobně přesunuli do šedé ekonomiky. v roce 1997 V roce 2008 (v době konjunktury) se Vietnamci podíleli 29% na celkovém počtu cizinců zadržených kontrolou při porušování zákona o zaměstnanosti (Situční analýza k celostátní akci kontroly dodržování zákona o zaměstnanosti, GRČ 2008 str. 17). V roce 2009 se pravděpodobně zvýšil počet Vietnamců v šedé ekonomice, k čemuž mohl kromě hospodářské recese přispět i požár největší vietnamské tržnice Sapa v Praze, ke kterému došlo na podzim roku 2008.

Jednou z příčin poklesu míry ekonomické aktivity Vietnamců může být i to, že v důsledku naturalizace zmizeli ze statistik trhu práce (ve Výběrovém šetření pracovních sil ČSÚ jsou zahrnuti mezi obyvatelstvo). Proto se může jevit pokles jejich ekonomické aktivity jako vyšší, nežli ve skutečnosti je. Snížení míry ekonomické aktivity Vietnamců lze vysvětlit i tím, že mezi nimi značný podíl dětí a mládeže, kteří chodí do školy, studují nebo se připravují na povolání a jsou tudíž ekonomicky neaktivní.

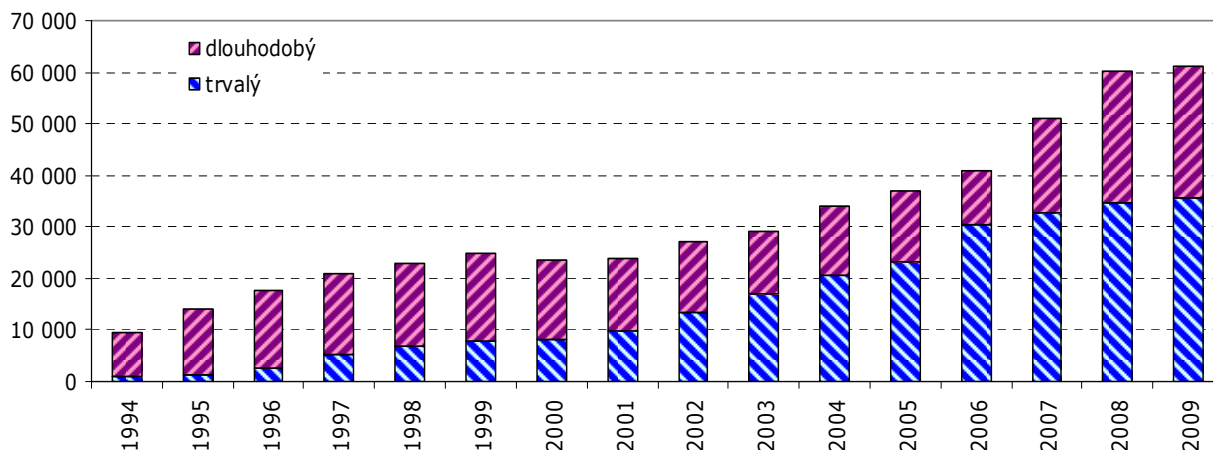
Graf č. 60 **Vývoj míry ekonomické aktivity občanů Vietnamu 1995-2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

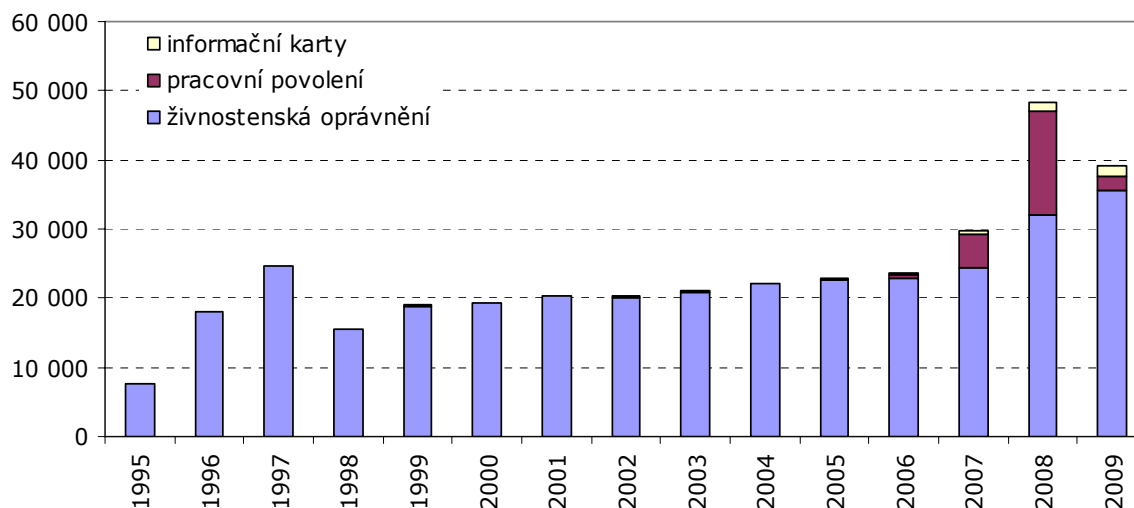
Graf č. 61 **Vývoj míry ekonomické aktivity občanů Vietnamu v roce 2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; ČSÚ Cizinci v ČR – základní údaje v jednotlivých měsících: 2006/12-2009/10; graf Milada Horáková

Graf č. 62 **Vývoj struktury povolení k pobytu občanů Vietnamu 1995 - 2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

Graf č. 63 **Vývoj struktury zaměstnanosti občanů Vietnamu 1995 - 2009**

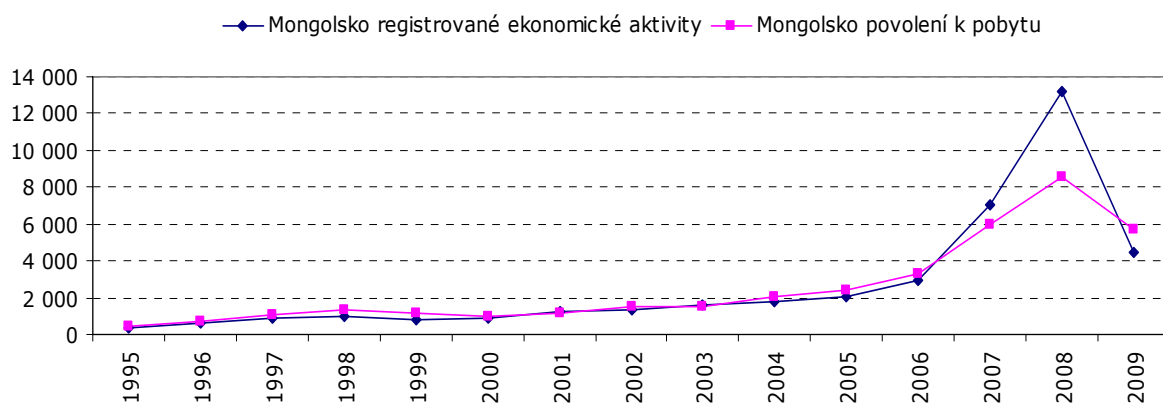
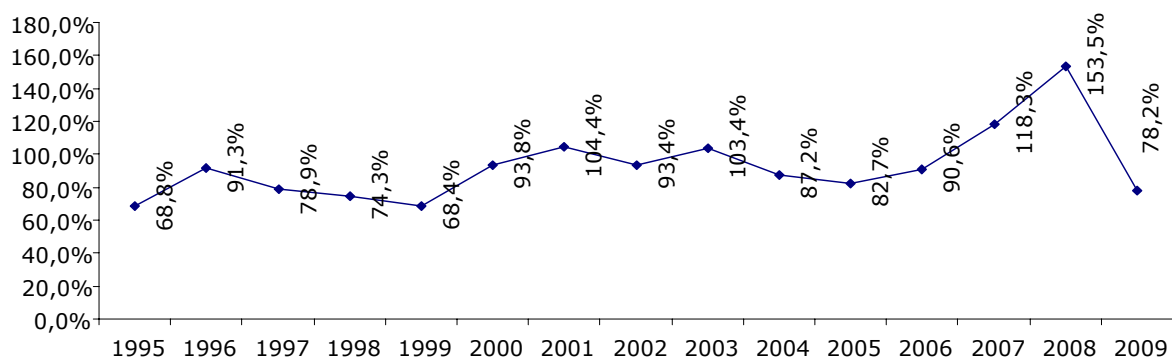

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

4.1.3 Zaměstnanost a povolení k pobytu občanů Mongolska

Pracovní migrace občanů Mongolska sahají svými kořeny do osmdesátých let minulého století. V roce 1983 byla podepsána dohoda Československé socialistické republiky a Mongolské republiky o vysílání žáků k bezplatné odborné přípravě ve středních učilištích a pracovníků za účelem zvýšení jejich kvalifikace (Boušková, 1998 str.36-38). Po ukončení odborné přípravy se vraceli zpět domů. V roce 1990 bylo evidováno 274 těchto pracovníků, kteří odešli do konce roku 1992. Namísto nich začaly pracovní migrace jednotlivců. Ty postupně narůstaly a kulminovaly v roce 2008, kdy počet registrací občanů Mongolska na úřadech práce převýšil 13 tisíc, ale počet povolení k pobytu občanů Mongolska byl podstatně nižší než počet jejich registrovaných ekonomických aktivit. Meziročně (od konce roku 2008 do konce roku 2009) zaměstnanost občanů Mongolska významně klesla (-8 664), ale počet jejich povolení k pobytu se snížil podstatně méně (-2 824). Míra ekonomické aktivity občanů Mongolska se snížila, přestože zůstala i nadále vysoká. Počet agenturních pracovníků se v době hospodářské krize podstatně snížil a propuštění pracovníci se postupně navraceli domů. Struktura ekonomických aktivit občanů Mongolska je jiná než předchozích skupin pracovních migrantů. Po celou dobu jsou převážně zaměstnáváni v rámci institutu pracovních povolení, ale počet těch, kteří nemusejí mít povolení k zaměstnání, se v letech 2008 a 2009 zvýšil, což je dáno tím, že je mezi nimi stále vyšší podíl osob s povolením k trvalému pobytu v ČR.

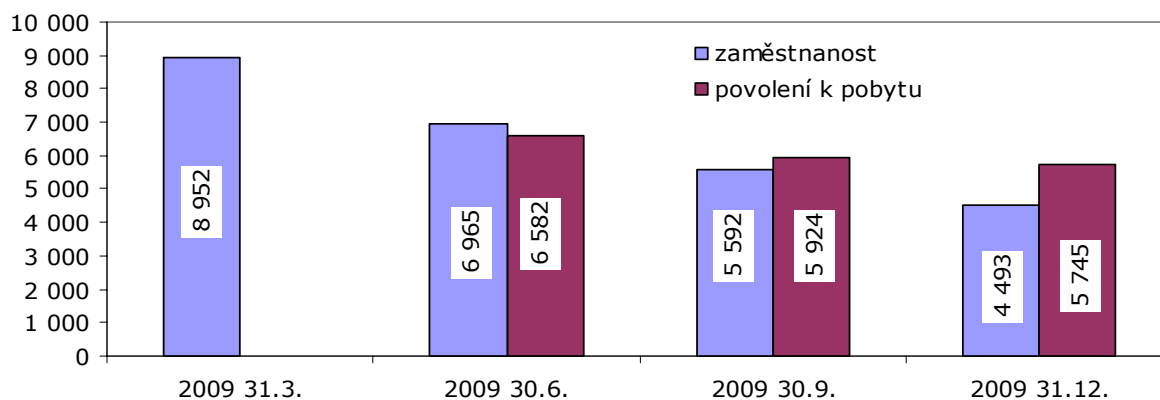
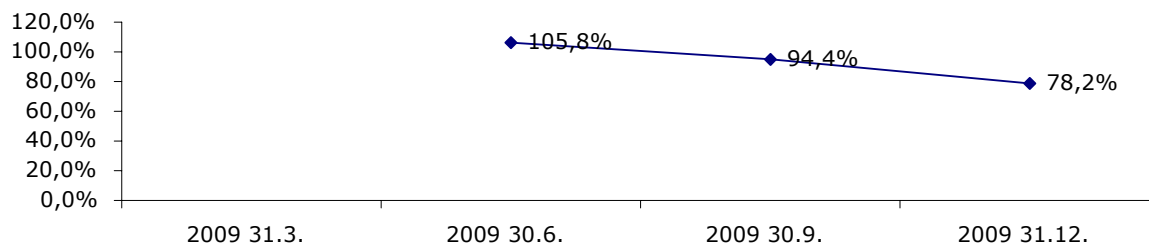
Graf č. 64 **Vývoj míry ekonomické aktivity občanů Mongolska 1995-2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

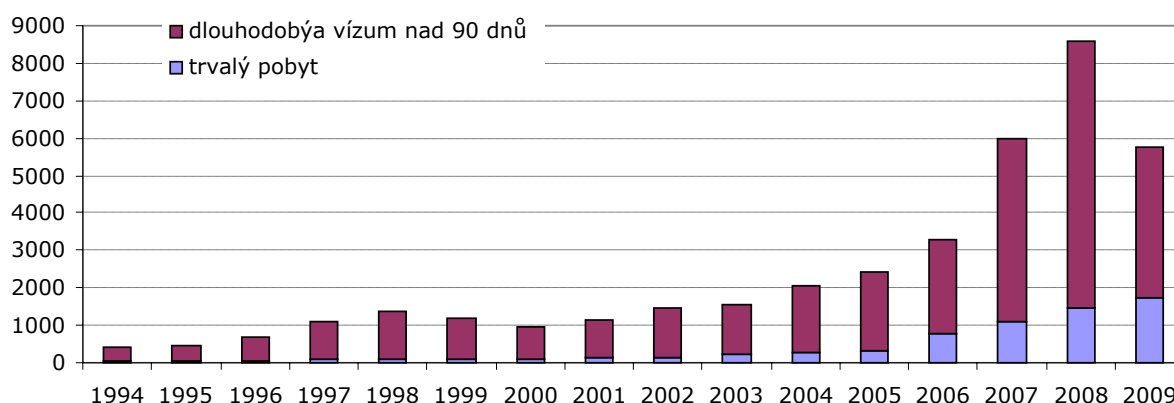
4. Vývoj zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců

Graf č. 65 **Vývoj míry ekonomické aktivity občanů Mongolska v roce 2009**

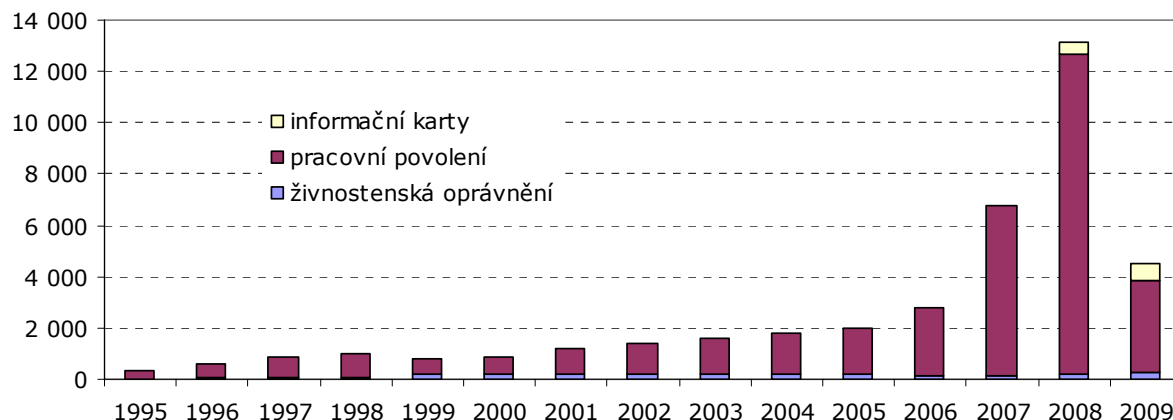

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010. ČSÚ Cizinci v ČR – základní údaje v jednotlivých měsících: 2006/12-2009/10, graf Milada Horáková

Graf č. 66 **Vývoj struktury povolení k pobytu občanů Mongolska 1994-2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

Graf č. 67 **Vývoj struktury zaměstnanosti občanů Mongolska 1995-2009**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada

4.1.4 Zaměstnanost a povolení k pobytu občanů Ruské federace

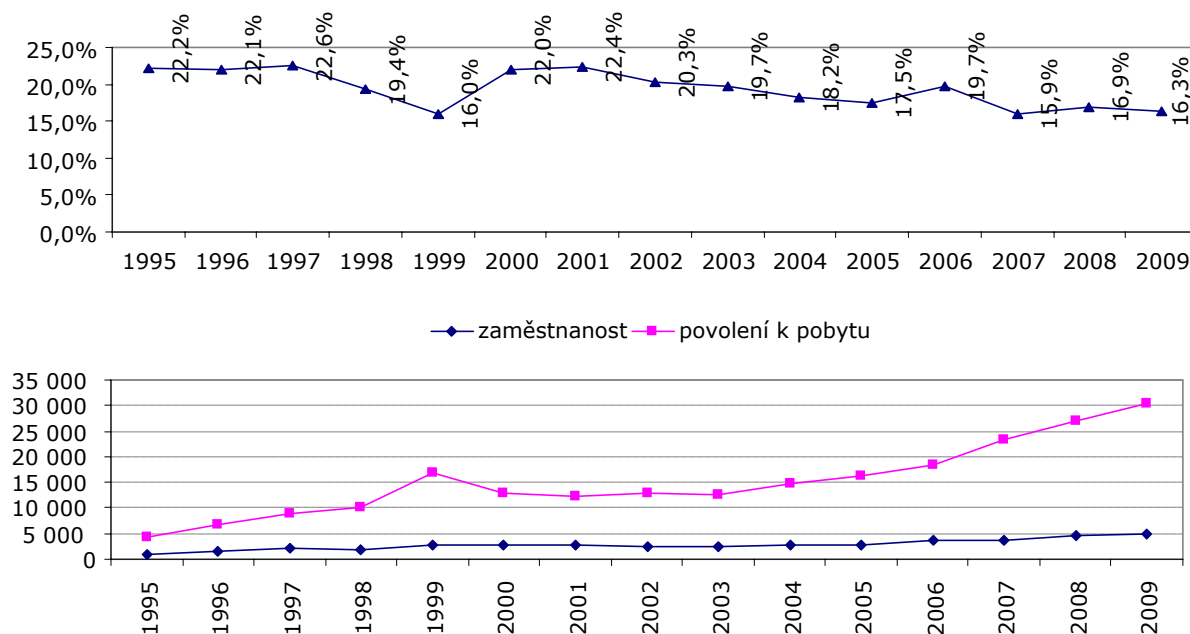
Pracovní migrace občanů Ruské federace mají odlišnou historii od předchozích. Občané Ruské federace jsou jedinou významnější skupinou cizinců z třetích zemí, u níž došlo v době hospodářské recese k mírnému růstu zaměstnanosti (+372), přičemž počet jejich povolení k pobytu vzrostl podstatně více (+3 247).

Počty povolení k pobytu občanů Ruské federace dlouhodobě převyšují jejich registrovanou zaměstnanost. Tuto diskrepanci si vysvětlujeme tím, že bývají méně často evidováni na úřadech práce i v evidenci ministerstva průmyslu a obchodu. Jejich zaměstnání v České republice neprobíhá většinou ani formou zaměstnání na pracovní smlouvu ani jako živnostenské podnikání jako u jiných cizinců a má nejspíš jiný charakter - pravděpodobně podnikají v rámci obchodních společností a společností s ručením omezeným. Ty sice zahrnuje obchodní rejstřík, ale ten nerozlišuje státní občanství registrovaných podnikatelů.

Míra ekonomické aktivity občanů Ruské federace se podle způsobu našeho měření snižuje, což znamená, že počet osob s povolením k pobytu občanů Ruské federace roste podstatně rychleji nežli jejich registrovaná zaměstnanost. To je vidět na poklesu míry zaměstnanosti občanů Ruska v roce 2009, která mírně poklesla, ačkoli jejich celková zaměstnanost vzrostla. Struktura zaměstnanosti občanů Ruské federace se liší od struktury zaměstnanosti občanů Ukrajiny a Vietnamu. Mezi občany Ruska zaměstnanými v České republice je relativně vysoký podíl osob (1 544), které nepotřebují povolení k zaměstnání (Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v ČR tab. č. 2, VÚPSV, v.v.i., 2010). Podíl těchto osob v posledních letech rychle rostl viz graf č. 71.

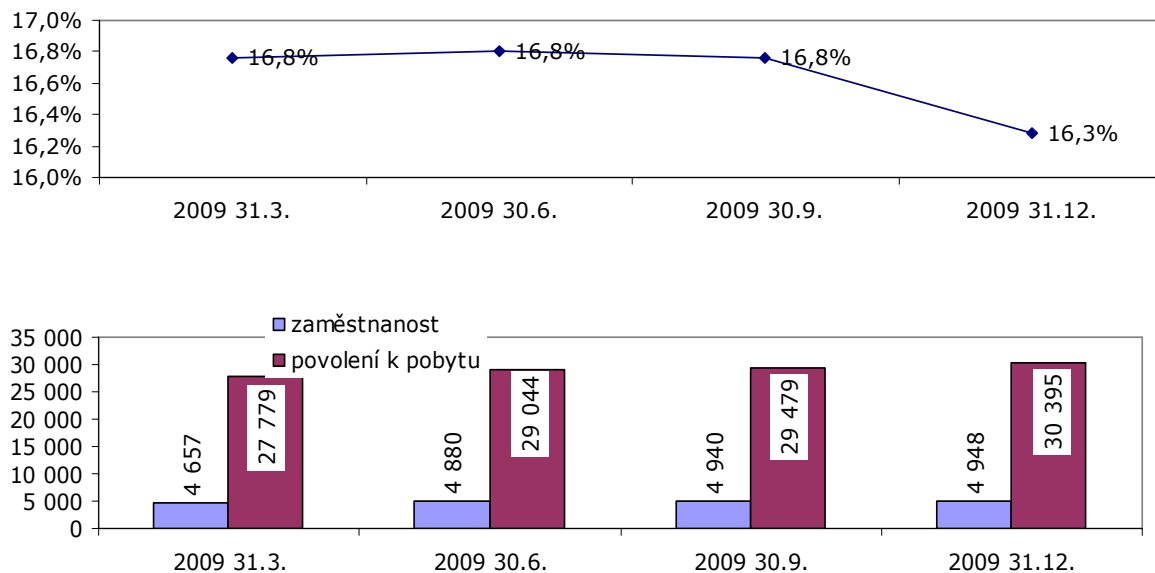
4. Vývoj zaměstnanosti a povolení k pobytu cizinců

Graf č. 68 **Vývoj míry ekonomické aktivity občanů Ruské federace 1995-2009**

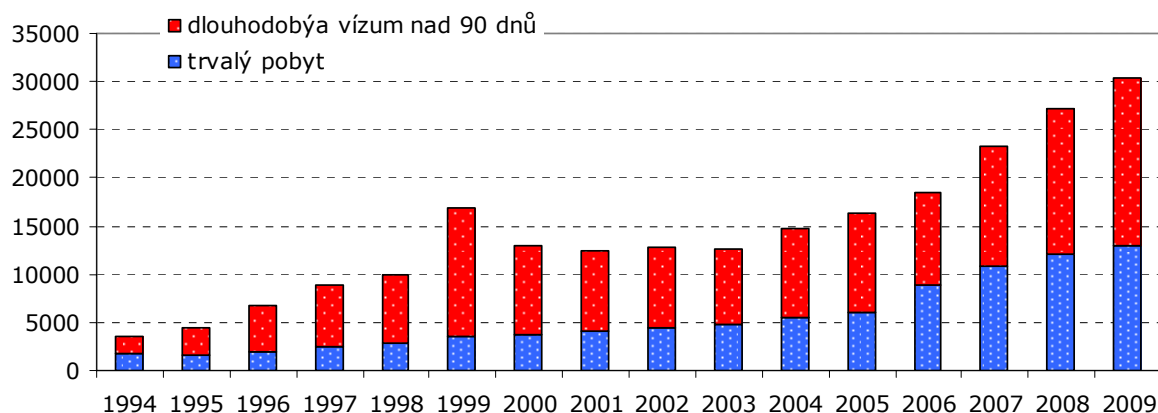
Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

Graf č. 69 **Vývoj míry ekonomické aktivity občanů Ruské federace v roce 2009**

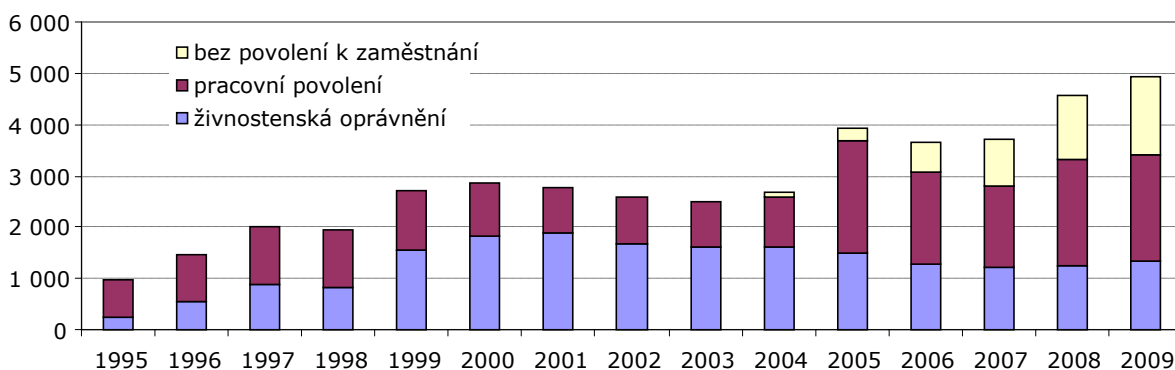
Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; ČSÚ Cizinci v ČR – základní údaje v jednotlivých měsících: 2006/12-2009/10; graf Milada Horáková

Graf č. 70 **Vývoj struktury povolení k pobytu občanů Ruské federace**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

Graf č. 71 **Vývoj struktury zaměstnanosti občanů Ruské federace**

Pramen: SSZ MPSV; MPO, Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik. In: Bulletin č. 4, č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; graf Milada Horáková

5. Demografické údaje o zaměstnaných cizincích

5.1 Zastoupení mužů a žen mezi zaměstnanými cizinci

Mezi zaměstnanými cizinci převažují muži. Podíl žen se ale rok od roku zvyšuje. Na konci roku 2009 bylo mezi všemi zaměstnanými cizinci 33 % žen (na konci roku 2008 32 %, na konci roku 2007 31 %, na konci roku 2006 30,8 %, na konci roku 2005 29,6 %, na konci roku 2004 28,3 % atd.). Podíl žen je odlišný mezi zaměstnanými a podnikajícími cizinci a zejména pak mezi cizinci z třetích zemí, kteří již nepotřebují povolení k zaměstnání³¹.

Mezi cizinci evidovanými na úřadech práce (většinou v postavení zaměstnanců) se od roku 1995 do konce roku 2009 zvýšil podíl žen z 15 % na 34 %. Zatímco mezi cizinci v závislém zaměstnání se podíl žen v průběhu let celkově zvyšuje, mezi cizinci s živnostenským oprávněním přibývá žen jen pomalu (na konci roku 2004 bylo mezi nimi 28 % žen a na konci roku 2009 29 %). Pracovní migrace se stále častěji stávají běžnou ekonomickou strategií i pro ženy.

Mezi ženami je vyšší podíl osob s dosaženým vysokoškolským vzděláním nežli mezi muži (16 %:13 %). Také v kategorii osob s dosaženým základním vzděláním je relativně vyšší podíl žen než mužů (35 %:33 %). Ženy jsou však z hlediska využití dosaženého vzdělání v horším postavení nežli muži. 54 % žen zastává pracovní místo s požadovaným základním vzděláním, ačkoli dosažené základní vzdělání má pouze 35 % žen (rozdíl 19 %); 49 % mužů má požadované základní vzdělání, ale pouze 33 % žen (rozdíl 16 %). Zatímco 16 % žen má vysokoškolské vzdělání, pouze 12 % žen pracuje na místech s požadovaným vysokoškolským vzděláním (rozdíl 4 %), 13 % mužů má vysokoškolské vzdělání a na pracovních místech s požadovaným vysokoškolským vzděláním pracuje 11 % mužů (rozdíl 2 %).

Podíl zaměstnaných cizinek evidovaných na úřadech práce v odvětvích národního hospodářství na konci roku 2009 převyšoval podíl mužů v následujících odvětvích: zemědělství (2,7 %:1,6 %), obchod (13,9 %:8,9 %), ubytování a pohostinství (4,3 %:2,0 %), nemovitosti (5,5 %:4,6 %), věda a výzkum (7,7 %:6,4 %), administrativa (6,7 %:5,4 %), vzdělávání (2,8 %:1,6 %), zdravotní a sociální péče (5,4 %:1,2 %), kultura, zábava, rekreace (1,0 %:0,6 %). Jak je vidět, ženy cizinky nalézají uplatnění na trhu práce v mnoha žádaných oborech. Muži byli relativně častěji zastoupeni v odvětvích: stavebnictví (25,6 %:10,1 %), těžba a dobývání surovin (2,4 %:0,2 %), doprava a skladování (3,4 %:1,9 %).

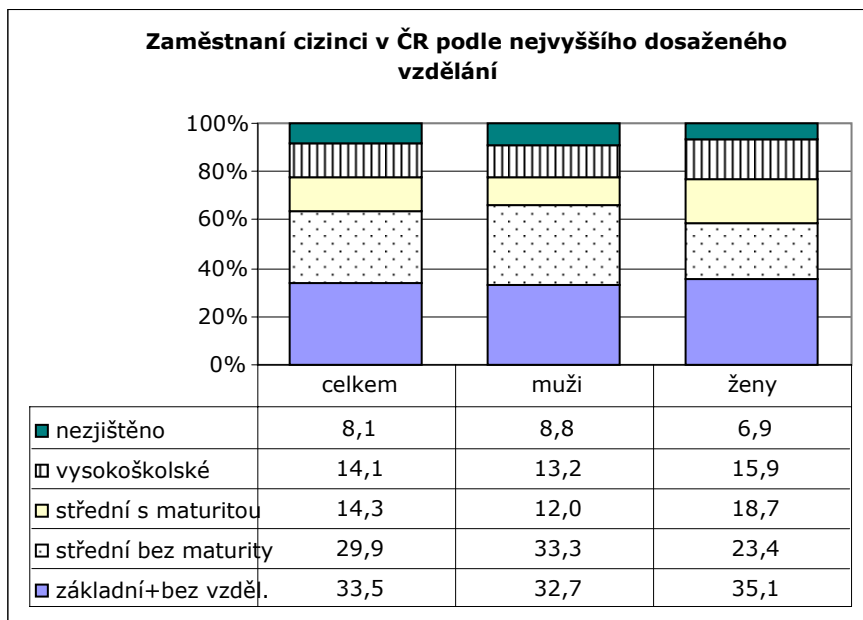
Podíl žen v jednotlivých kvalifikačních třídách KZAM není stejný. Nejvyšší podíl žen byl na konci roku 2009 zjištěn mezi cizinci z třetích zemí, kteří již nemusejí mít povolení k zaměstnání (29 % v kvalifikační třídě 1, zatímco mezi občany EU i cizinci s povolením k zaměstnání 19 %). V kvalifikační třídě 2 bylo ve skupině cizinců z třetích zemí 38 % žen, mezi občany EU 37 % a mezi cizinci s povolením k zaměstnání 34 %. Mezi cizinci s povolením k zaměstnání převažují ženy v kvalifikačních třídách 4-6. Mezi občany EU a cizinci z třetích zemí, kteří již nepotřebují povolení k zaměstnání, převažují ženy v kvalifikačních třídách KZAM 4 a 5.

³¹ V této kategorii ale podíl žen klesá (na konci roku jich bylo evidováno 59 %, na konci roku 2009, 49 %).

Tabulka č. 28 **Cizinci evidovaní na úřadech práce podle dosaženého a požadovaného vzdělání na pracovním místě a pohlaví**

stupeň vzdělání/ pohlaví	nejvyšší dosažené vzdělání		požadované vzdělání na pracovním místě	
	muži	ženy	muži	ženy
bez vzdělání	0,24%	0,32%	2,41%	2,53%
neúplné základní	0,08%	0,13%	0,68%	0,59%
základní, praktická škola	28,27%	30,96%	41,45%	46,91%
nižší střední	1,85%	1,97%	0,88%	1,04%
nižší střední odborné	2,23%	1,76%	3,26%	2,59%
střední odborné s výučním listem	29,90%	19,73%	26,36%	15,29%
střední nebo stř. odb. bez maturity i výuč. listu	3,42%	3,66%	0,78%	1,09%
úplné střední všeobecné	2,73%	4,33%	2,05%	3,36%
úplné střední odborné s vyučením a maturitou	2,65%	2,60%	1,32%	1,47%
úplné střední odborné s maturitou (bez vyučení)	6,60%	11,76%	5,54%	9,49%
vyšší odborné	0,60%	0,96%	0,59%	0,80%
bakalářské	2,01%	2,41%	1,69%	1,80%
vysokoškolské	10,08%	11,99%	8,44%	8,72%
doktorské	0,53%	0,58%	0,37%	0,49%
nezjištěno	8,81%	6,85%	4,15%	3,85%
celkem	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

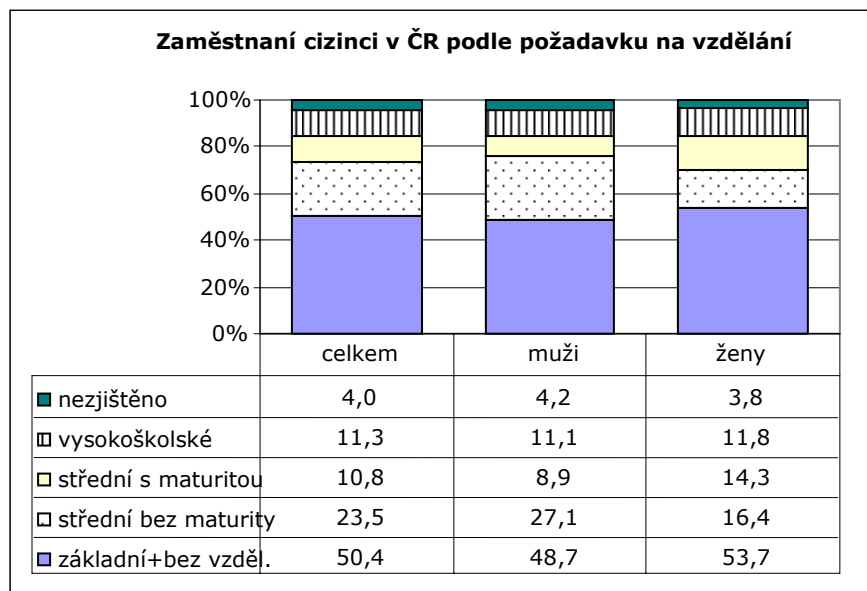
Pramen: MPSV-SSZ

Graf č. 72 **Stupeň dosaženého vzdělání cizinců evidovaných na úřadech práce podle pohlaví k 31.12.2009**

Pramen: graf MPSV-SSZ

5. Demografické údaje o zaměstnaných cizincích

Graf č. 73 **Stupeň požadovaného vzdělání cizinců evidovaných na úřadech práce podle pohlaví k 31.12.2009**

Pramen: graf MPSV-SSZ

Tabulka č. 29 **Kvalifikační struktura cizinců evidovaných na úřadech práce podle typu dokladu a pohlaví k 31.12.2009**

kvalifikační třída KZAM/typ dokladu /podíl žen v %	podíl žen v %			
	informační karty občané EU/EHP	pracovní povolení	informační karty cizinci z třetích zemí	celkem
tř. 1 zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	19%	19%	29%	20%
tř. 2 vědečtí a odborní duševní pracovníci	37%	34%	38%	37%
tř. 3 techničtí, zdravotní a pedagog. pracovníci	47%	45%	52%	47%
tř. 4 nižší administrativní pracovníci	58%	59%	59%	58%
tř. 5 provozní pracovníci ve službách a obchodě	56%	57%	63%	58%
tř. 6 kvalifikovaní dělníci v zemědělství	47%	52%	52%	49%
tř. 7 řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	12%	21%	40%	16%
tř. 8 obsluha strojů a zařízení	29%	41%	50%	33%
tř. 9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	36%	34%	53%	36%
tř. 0 příslušníci armády (01)	37%	0%	38%	37%

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

Tabulka č. 30 **Zaměstnaní cizinci evidovaní na úřadech práce v odvětvích národního hospodářství podle pohlaví k 31.12.2009**

Zaměstnaní cizinci v odvětvích NH	muži	ženy	celkem všechny doklady
A01 zemědělství, myslivost	1,60%	2,69%	1,97%
A02, A03 lesnictví, rybářství	0,26%	0,19%	0,23%
B těžba, dobývání surovin	2,43%	0,21%	1,67%
C zpracovatelský průmysl	29,23%	29,57%	29,35%
D výroba elektřiny, plynu, tepla, klim. vzduchu	0,15%	0,07%	0,12%
E zásobování vodou, odpadní vody, odpady	0,44%	0,29%	0,39%
F stavebnictví	25,58%	10,11%	20,30%
G obchod, opravy spotřebičů, motorových vozidel	8,87%	13,94%	10,60%
H doprava a skladování	3,35%	1,85%	2,83%
I ubytování, stravování a pohostinství	2,02%	4,28%	2,79%
J informace a komunikace	3,96%	3,14%	3,68%
K peněžnictví a pojišťovnictví	0,87%	1,55%	1,10%
L nemovitosti, obchodní akciové společnosti	4,58%	5,52%	4,90%
M věda, výzkum, technika	6,37%	7,73%	6,84%
N administrativa	5,44%	6,70%	5,87%
O veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení	0,14%	0,31%	0,20%
P vzdělávání	1,59%	2,81%	2,01%
Q zdravotní a sociální péče	1,20%	5,38%	2,62%
R kultura, zábava, rekreace	0,58%	1,03%	0,73%
S ostatní činnosti	1,24%	2,44%	1,65%
T domácnosti zaměstnávající personál	0,00%	0,03%	0,01%
U exterritoriální organizace a instituce	0,10%	0,16%	0,12%
nezjištěno	0,00%	0,00%	0,00%
celkem	100,00%	100,00%	100,00%

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

5.2 Věková struktura zaměstnaných cizinců

Cizinci zaměstnaní v České republice jsou většinou ve věku 25-39 let a 40-54 let. Mezi cizinci podnikajícími na živnostenský list je nižší podíl osob do 39 let (59 %) nežli mezi cizinci evidovanými na úřadech práce (66 %).

Meziročně (2008-2009) se zvýšil podíl cizinců ve věku 25-39 let, a to jak mezi cizinci evidovanými na úřadech práce (z 50 % na 52 %) tak mezi cizinci s živnostenským oprávněním (ze 46 % na 47 %). Naopak, mezi cizinci evidovanými na úřadech práce klesl počet cizinců do 24 let (z 21 % v roce 2008 na 14 % v roce 2009), mezi cizinci, kteří podnikají na živnostenský list, se naopak podíl cizinců do 24 let zvýšil z 10 % v roce 2008 na 11 % v roce 2009. V důsledku hospodářské krize začala část mladých cizinců do 24 let podnikat, respektive zaměstnávat sebe sama.

5. Demografické údaje o zaměstnaných cizincích

Mezi občany EU evidovanými na úřadech práce je vyšší podíl osob nad 55 let, ale jinak se jejich věková struktura příliš neliší od věkové struktury cizinců z třetích zemí. V obou uvedených skupinách je 66 % osob do 39 let.

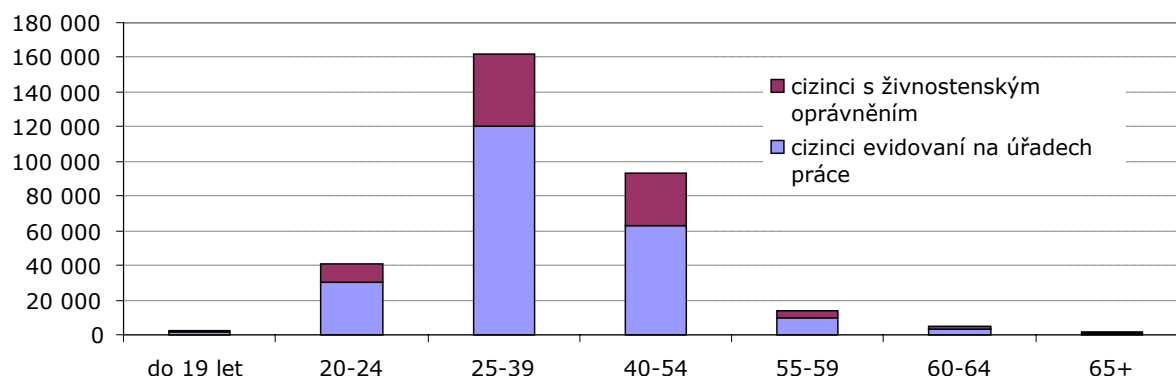
Cizinci se státním občanstvím Mongolska, Rumunska, Polska a Německa byli na konci roku 2009 mladší než ostatní. Podíl Mongolů ve věku do 39 let činil 83 %, Rumunů 76 %, Poláků 75 % a Němců 74 %.

Tabulka č. 31 **Věková struktura zaměstnaných cizinců k 31.12.2009**

věk	cizinci evidovaní úřady práce		cizinci s živnostenským oprávněním	
-19	2 027	0,88%	288	0,33%
20-24	30 680	13,30%	9 851	11,23%
25-39	120 262	52,13%	41 544	47,34%
40-54	63 357	27,46%	30 121	34,32%
55-59	9 991	4,33%	3 668	4,18%
60-64	3 361	1,46%	1 489	1,70%
65+	1 031	0,45%	792	0,90%
celkem	230 709	100,00%	87 753	100,00%

Pramen: MPSV-SSZ, MPO

Graf č. 74 **Věková struktura zaměstnaných cizinců celkem k 31.12.2009**

Pramen: MPSV-SSZ, MPO

Tabulka č. 32 **Věková struktura zaměstnaných cizinců podle regionů (občané EU – cizinci ze třetích zemí) k 31.12.2009**

cizinci evidovaní na úřadech práce	EU		ostatní		celkem	
0-19	1 324	0,94%	703	0,79%	2 027	0,88%
20-24	18 025	12,74%	12 655	14,18%	30 680	13,29%
25-39	74 496	52,65%	45 764	51,30%	120 261	52,11%
40-54	37 227	26,31%	26 131	29,29%	63 358	27,45%
55-59	7 061	4,99%	2 930	3,28%	9 991	4,33%
60-64	2 522	1,78%	839	0,94%	3 361	1,46%
65+	837	0,59%	195	0,22%	1 032	0,45%
celkem	141 492	100,00%	89 217	100,00%	230 710	99,97%

cizinci s živnostenským oprávněním	EU		ostatní		celkem	
0-19 let	14	0,08%	274	0,39%	288	0,33%
20-24 let	563	3,30%	9 288	13,14%	9 851	11,23%
25-39 let	7 320	42,88%	34 224	48,42%	41 544	47,34%
40-54 let	6 598	38,65%	23 523	33,28%	30 121	34,32%
55-59 let	1 416	8,30%	2 252	3,19%	3 668	4,18%
60-64 let	705	4,13%	784	1,11%	1 489	1,70%
65+	454	2,66%	338	0,48%	792	0,90%
celkem	17 070	100,00%	70 683	100,00%	87 753	100,00%

Pramen: MPSV-SSZ, MPO, výpočet Milada Horáková

Tabulka č. 33 **Věková struktura vybraných skupin cizinců evidovaných na úřadech práce podle státního občanství k 31.12.2009 v procentech**

státní občanství/ věková skupina	-19	20-24	25-39	40-54	55-59	60-64	65+	celkem
Slovensko	1,02%	14,12%	54,87%	23,27%	4,68%	1,61%	0,44%	100,00%
Ukrajina	0,56%	13,19%	48,33%	32,90%	3,80%	1,04%	0,18%	100,00%
Vietnam	2,70%	24,01%	48,64%	23,19%	1,31%	0,11%	0,05%	100,00%
Polsko	0,68%	10,89%	44,24%	34,70%	7,09%	1,97%	0,43%	100,00%
Mongolsko	1,31%	16,43%	65,23%	16,88%	0,14%	0,00%	0,00%	100,00%
Moldavsko	1,37%	22,61%	52,03%	21,22%	2,28%	0,42%	0,07%	100,00%
Bulharsko	0,96%	9,96%	44,82%	36,94%	5,35%	1,75%	0,22%	100,00%
Německo	0,44%	3,46%	37,14%	44,06%	7,69%	4,37%	3,22%	100,37%
Rumunsko	2,43%	20,37%	51,83%	21,77%	2,70%	0,69%	0,21%	100,00%
Rusko	0,86%	11,60%	49,70%	29,24%	4,68%	2,33%	1,61%	100,00%
Spojené království	0,09%	4,87%	50,48%	35,74%	3,81%	2,80%	2,20%	100,00%
Spojené státy americké	0,06%	9,78%	51,00%	28,17%	5,65%	3,83%	1,52%	100,00%
ostatní	0,92%	11,16%	58,25%	24,79%	2,95%	1,30%	0,64%	100,00%

Pramen: MPSV-SSZ, výpočet Milada Horáková

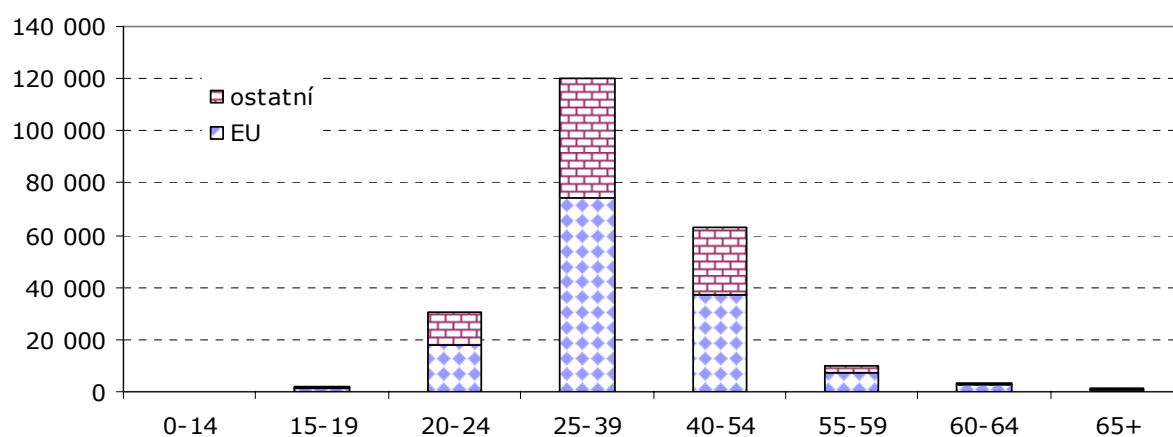
5. Demografické údaje o zaměstnaných cizincích

Tabulka č. 34 **Věková struktura vybraných skupin cizinců s živnostenským oprávněním podle státního občanství k 31.12.2009 v procentech**

věková struktura/státní občanství cizinců s živnostenským oprávněním	0-19 let	20-34 let	25-39 let	40-54 let	55-59 let	60-64 let	65+	celkem
Vietnam	0,6%	18,9%	47,1%	30,6%	2,1%	0,6%	0,2%	100,0%
Ukrajina	0,2%	7,8%	52,2%	34,1%	4,0%	1,3%	0,4%	100,0%
Slovensko	0,1%	4,1%	50,1%	35,2%	6,5%	2,6%	1,4%	100,0%
Moldavsko	0,7%	15,0%	56,7%	24,5%	2,2%	0,8%	0,1%	100,0%
Polsko	0,1%	2,2%	28,9%	46,0%	15,7%	5,3%	1,8%	100,0%
Německo	0,0%	1,1%	20,9%	44,4%	14,5%	10,6%	8,6%	100,0%
Rusko	0,8%	6,0%	36,7%	43,9%	6,8%	2,8%	3,0%	100,0%
Bulharsko	0,0%	2,9%	38,3%	42,8%	8,4%	4,6%	3,1%	100,0%
Spojené království	0,1%	2,7%	42,5%	42,3%	6,4%	3,5%	2,7%	100,0%
Srbsko a Černá Hora	0,0%	0,3%	22,2%	54,9%	13,0%	5,8%	3,8%	100,0%
Spojené státy	0,0%	2,4%	38,9%	40,3%	8,3%	5,0%	5,1%	100,0%

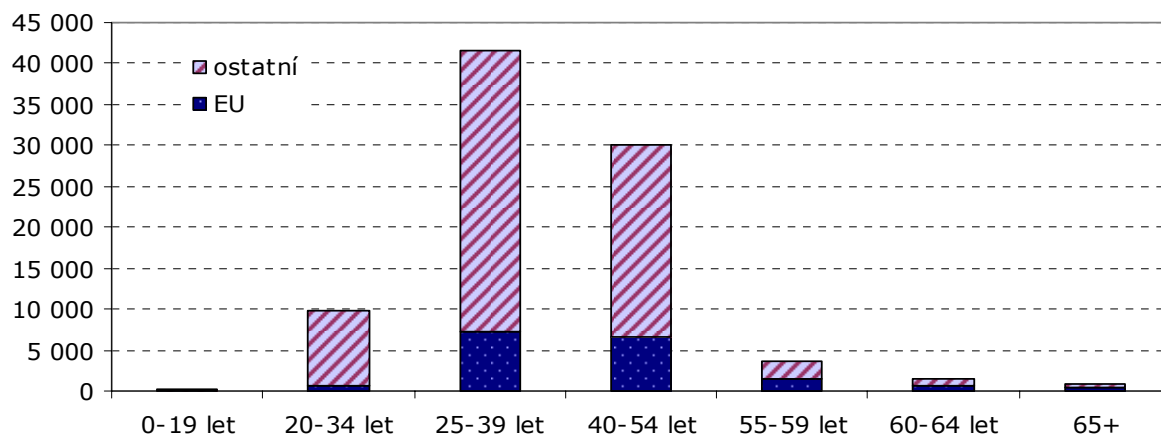
Pramen: MPO, výpočet Milada Horáková

Graf č. 75 **Věková struktura občanů EU a cizinců ze třetích zemí evidovaných na úřadech práce k 31.12.2009**

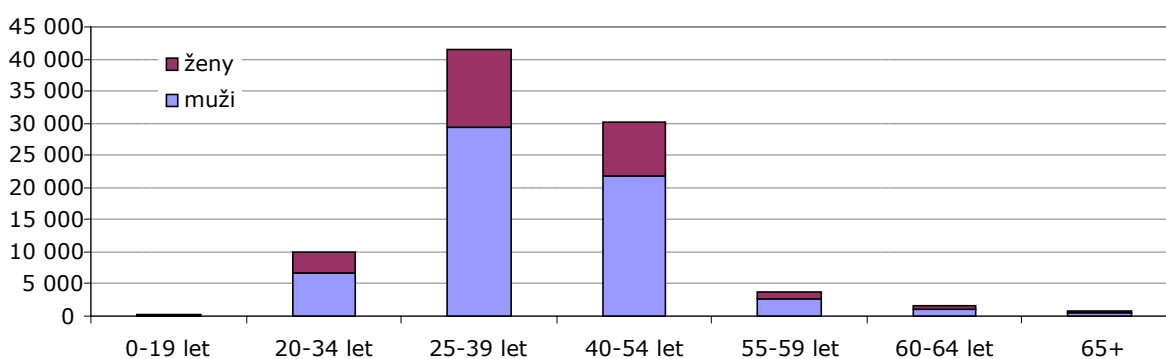
Pramen: MPSV-SSZ, graf Milada Horáková

Graf č. 76 **věková struktura občanů EU a cizinců ze třetích zemí podnikajících na základě živnostenského oprávnění k 31.12.2009**

Pramen: MPO, graf Milada Horáková

Graf č. 77 **Struktura cizinců podnikajících na základě živnostenského oprávnění podle věku a pohlaví k 31.12.2009**

Pramen: MPO, graf Milada Horáková

Tabulka č. 35 **Věková struktura cizinců s živnostenským oprávněním podle věku a pohlaví k 31.12.2009**

věk/pohlaví	muži		ženy		celkem	
0-19 let	178	0,29%	110	0,43%	288	0,33%
20-34 let	6726	10,79%	3125	12,31%	9851	11,23%
25-39 let	29326	47,02%	12218	48,12%	41544	47,34%
40-54 let	21739	34,86%	8382	33,01%	30121	34,32%
55-59 let	2709	4,34%	959	3,78%	3668	4,18%
60-64 let	1084	1,74%	405	1,60%	1489	1,70%
65+	602	0,97%	190	0,75%	792	0,90%
celkem	62364	100,00%	25389	100,00%	87754	100,00%

Pramen: MPO, výpočet Milada Horáková

Závěr

Ekonomická recese otevřela řadu závažných otázek současného trhu práce. Mezi ně patří i problematika pracovních migrací. Nadnárodní migrace jsou globálním fenoménem a nevyvíjejí se vždy podle představ politiků. Žijí do značné míry svým vlastním životem a lze je regulovat jen částečně. V celém světě se odborníci zajímali o to, jak hospodářská krize ovlivní migrační realitu. Ukázalo se, že se přes obtíže na trhu práce migranti nevraceli a že vyčkávali v hostitelských zemích na oživení ekonomiky a oživení poptávky po pracovní síle.

Celková zaměstnanost obyvatel v České republice dlouhodobě klesá, a to nejen v důsledku stárnutí obyvatel³². Míra ekonomické aktivity obyvatelstva se snižuje mimo jiné proto, že roste podíl ekonomicky neaktivních v obyvatelstvu³³. Okruh dlouhodobě a opakovaně nezaměstnaných obyvatel se navzdory úsilí vlády rozšiřuje. Na konci prvního čtvrtletí 2010 byl zaznamenán historicky nejvyšší meziroční pokles zaměstnanosti (ČSÚ Rychlé informace 10.5.2010, www.czso.cz).

Na trh práce v České republice přicházelo až do koce roku 2008 stále více cizinců. Bylo tomu nejen proto, že rostla poptávka po cizí pracovní síle, ale i proto, že se řada opatření aktivní politiky zaměstnanosti mýjela účinkem, přestože na ni byly vynakládány značné prostředky. Ukázalo se, že zaměstnavatelé najímají na práci cizince mimo jiné i proto, že výchově nové generace pracovníků, a to i v oborech, po nichž existuje na trhu práce dlouhodobá poptávka, není věnována dostatečná pozornost. Ekonomická krize ale ukázala na krátkozrakost této politiky. Napětí na trhu práce a změny v systému sociálního zabezpečení vedly k tomu, že se zvýšil zájem uchazečů o zaměstnání i o málo atraktivní pracovní místa. Podmínky pro vyplácení příspěvku uchazečům o zaměstnání se zpřísnily, nezaměstnanost a zadluženost domácností vzrostla a úřady práce zaregistrovaly změny v chování uchazečů o zaměstnání. Mnozí z nich se zajímali o pracovní místa, která dříve z důvodů nízké atraktivity odmítali. Konkurence na trhu práce (domácích nezaměstnaných a cizinců) se zvýšila.

Míra ekonomické participace cizinců (vyjádřená podílem ekonomicky aktivních vůči držitelům povolení k pobytu) se začala v době krize snižovat, stejně jako míra ekonomické aktivity obyvatel. Příjmy státu ze zaměstnanosti obyvatel i cizinců tak klesly a mandatorní výdaje vzrostly³⁴.

Míru ekonomické participace cizinců může ovlivnit řada různých činitelů, jakými jsou: změny v poptávce po pracovní síle, změny v pobytových režimech cizinců, v právních předpisech o zaměstnávání a podnikání cizinců, ve způsobu a průběhu kontrolní činnosti úřadů i změny v systémech sociálního zabezpečení. Vývoj ekonomické participace cizinců dokládá vzájemnou provázanost politického i ekonomického vývoje nejen na národní, ale i nadnárodní úrovni.

³² Počet osob do dvaceti let se podle analýzy ČSÚ snížil od konce roku 1991 o více než 903 tisíc (30%). (ČSÚ, Analýzy, 10.7.2010).

³³ Podle předběžných výsledků za 1. čtvrtletí 2010 se míra zaměstnanosti za celkovou populaci meziročně snížila o 1,4 p.b. na 53,6 %. Ve skupině 15-64letých činil pokles také 1,4 p.b. (na 64,1 %). Ve skupině 20-64letých, v nově navrhované skupině produktivního věku, klesla míra zaměstnanosti za rok dokonce o 1,7 p.b. až na 69,5 % v 1. čtvrtletí letošního roku. Snížení této míry bylo markantní především u mužů, u nichž klesla o 2,2 p.b., u žen to bylo -1,2 p.b.

³⁴ Největší část celkových výdajů státu směřuje na sociální dávky (www.novinky.cz. 2. 4. 2009)

Cizinci doposud netvoří významný okruh příjemců sociálních dávek, i když se jejich zaměstnanost v průběhu krize snížila. Častěji řeší případnou ztrátu příjmu ze zaměstnání přechodem do šedé ekonomiky. Cizinci tak nerozšiřují okruh příjemců sociálních dávek, ale nepřihlášené ekonomické aktivity snižují příjmy státního rozpočtu z daňových odvodů.

Zaměstnavatelé v době krize omezují přijímání nových zaměstnanců do trvalého pracovního poměru v obavě, že nebudou mít dostatek prostředků na výplaty odstupného v případě ztráty zakázek a nutnosti propouštění zaměstnanců. Skrývání zaměstnanců (občanů i cizinců) je pro ně, jak se zdá, menším rizikem. To však vyvolává další otázky. Nebylo by účelné v zájmu zvýšení celkové zaměstnanosti zlegalizovat takovéto činnosti? Nevybralo by se na daních více nežli doposud? Různé indicie naznačují, že se v době hospodářské recese rozšířila sféra šedé ekonomiky. Pracovní příležitosti tudíž existují, ale neprobíhají podle platných předpisů. Nebylo by méně regulací v oblasti zaměstnanosti stimulem k oživení ekonomiky? Zvyšování celkové zaměstnanosti obyvatel patří k nejdůležitějším cílům politiky zaměstnanosti ČR i EU.

Vývoj pracovních migrací cizinců nekopíruje zcela vývoj na trhu práce. Regulace počtu pracovních povolení nemohou zásadně ovlivnit celkovou zaměstnanost cizinců zejména proto, že dnes představují necelou čtvrtinu všech ohlášených ekonomických aktivit cizinců (23 % na konci roku 2009). Význam pracovních povolení jako regulačního nástroje postupem let klesá díky celkové liberalizaci v oblasti zaměstnávání cizinců. Tím se do určité míry snižuje i možnost regulace pracovních migrací.

Cizinci s živnostenským oprávněním představují zvláštní fenomén na trhu práce. V době zvyšujícího se napětí na trhu práce jejich podíl roste, v době konjunktury se snižuje. Je to logické, protože zaměstnavatelé v době recese spíše ukončují zaměstnání a úřady práce omezují vydávání nových pracovních povolení. Část zaměstnanosti cizinců se tak přelévá ze sféry závislého zaměstnání do sféry svobodného podnikání, respektive sebezaměstnávání. Růst počtu živnostenských podnikatelů v době recese svědčí o tom, že na trhu práce existuje určitý prostor ke zvýšení zaměstnanosti. Ten vyplňují nezávislé ekonomické aktivity, kdy riziko nese osoba samostatně výdělečně činná. Je však otázka, zdali se vždy jedná skutečně o svobodné podnikání (práce na vlastní účet, s vlastním materiálem i výrobními prostředky) anebo spíše o kvazipodnikání (tzv. „švarc systém“), které je ve své podstatě skrytým zaměstnáním.

Hospodářská krize přispěla ke stabilizaci populace cizinců z třetích zemí. Mnozí z nich získali trvalý pobyt, který jim usnadňuje běžný každodenní život. Krize rovněž ukázala, že cizinci nevyplňují jen mezery na trhu práce, ale stávají se jeho integrální částí a budou jí i v budoucnu. Cizinci nejsou pouze pracovní silou, ale jsou to lidé, kteří ke svému životu potřebují i prostor k uspokojování širších životních potřeb, mezi něž patří i rodinný život a určitá stabilita existence. Nikdo není tak flexibilní, aby mohl ze dne na den měnit podmínky osobního i rodinného života. Přijímáme-li dnes na trh práce cizince, je třeba počítat s tím, že budou součástí naší společnosti jak v době konjunktury, tak v době krize.

Literatura

Boušková, Petra. Pracovní migrace cizinců v České republice v 70. až 90. letech. Správa služeb zaměstnanosti MPSV. Sborník dokumentů. Národní diskuse u kulatého stolu, 19.2.1998, str. 34-45

ČSÚ. Cizinci v České republice 2009, 2009. ISBN 978-80-250-1993-1

ČSÚ. Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v 1. pololetí 2008, 1. pololetí 2009. [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. tab. 1.4. Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009. [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. Rekordně málo sňatků 15.3. 2010. Pohyb obyvatelstva
- rok 2009, [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. Základní demografické ukazatele ve vybraném území (DEMCU01); [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz),
8. 4. 2010

ČSÚ. Základní demografické údaje ve vybraném území (DEM9010UC); [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz),
8. 4. 2010

ČSÚ. tab. 5.3. Přistěhovalí z ciziny podle státního občanství (výběr zemí podle výše salda) v roce 2009

ČSÚ. tab. 5.5. Saldo zahraničního stěhování podle státního občanství v roce 2009
[WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. Pohyb obyvatelstva v Českých zemích 1785 - 2008, absolutní údaje [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. tab. 1.1. Pohyb obyvatelstva (absolutní údaje) podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009 [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. Pohyb obyvatelstva v České republice v letech 2001 - 2009 (absolutní údaje) -
předběžné údaje za 1.- 3. čtvrtletí 2009

ČSÚ. Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2009)

ČSÚ. Nejvyšší meziroční pokles zaměstnanosti od roku 1999. Zaměstnanost a
nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2009. (Rychlé informace. 5. 2.
2010) [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. Úroveň celkové zaměstnanosti výrazně ovlivňuje pracovní aktivita v nejmladším
a nejstarším produktivním věku. Analýzy, 14. 7. 2010) [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. Historicky nejvyšší meziroční pokles zaměstnanosti 10.5. 2010 Zaměstnanost a
nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 1. čtvrtletí 2010 (Rychlé informace (10. 2.
2010) [WWW.CZSO.CZ](http://www.czso.cz)

ČSÚ. Růst počtu obyvatel je nižší. Rychlé informace 11.9.2009. <http://www.czso.cz>
(2009)

Drbohlav, Dušan – Lochmanová, Lenka. Undocumented migration, Counting the
Uncountable. Data and Trends across Europe, November 2008.

Drbohlav, Dušan - Lachmanová-Medová, Lenka. Country report Czech Republic by
PROMINSTAT, National Data Collection, Systéme and Practices. květen 2009.

Fix Michale - Papademitriou Demetrios G.- Batalova Jeane - Terrazas Aaron- Lin Serena Yi-Ying - Mittelstadt Michelle (2009). *Migration and the Gloobal Recession*. A Report Commissioned by the BBC World Service, Migration Policy Institute.

Horáková, Milada - Macounová, Ivana. Bulletin č. 22, Mezinárodní pracovní migrace v ČR, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010; Horáková, Milada - Macounová, Ivana. Bulletin č. 23, Mezinárodní pracovní migrace v ČR, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

Horáková, Milada - Macounová, Ivana. Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v ČR, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

Joklová, Kateřina - Ryšavá, Jitka a kol. Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí. ASPI, 2009. ISBN 978-80-7357-437-6

International Organization for Migration, Facts & Figures (4.11.2009) <http://www.iom.int/jahia/Jahia/lang/en/pid/241>

Malynovska Olena. Migrace z Ukrajiny (s důrazem na Česko jako cílovou zemi). Kapitola 18. Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu), 2008, vydavatel D. Drbohlav, Karolinum. ISBN 9778-80-246-1552-3

Niessen Jan - Huddleston Tomas - Citron Laura - Geddes Andrew - Jacobs Dirk (2007)? Migrant Integration Policy Index (MIPEX). British Council, MPG

Newland Kathelen. *Circular Migration and Human Development*. United Nations Development Programme, Human Development Reports, Research Paper, October 2009

Schodek státního rozpočtu se v březnu zčtyřnásobil, novinky cz. 2.4.2009

Sedláček, Tomáš , 2009. 11.12: HDP: HaHaDP and Hruby Dluhovy Produkt

Zemánek Josef 29.2.2008. Hypoteční krize v USA. Příčiny, průběh, následky (1. díl)

Přílohy

Tabulka č. 1 **Podíl cizinců na obyvatelstvu ČR v krajích NUTS 3 a okresech NUTS 4 k 31.12 a 30. 6. 2009**

kraj/okres	celkem povolení k pobytu k 31.12.2009	počet obyvatel k 31.12.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 31.12.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2008	rozdl 31.12.2009 – 30.6.2009	rozdl 30.6.2009 – 30.6.2008
Praha	148 398	1 249 026	11,9	11,9	11,1	0,0	0,8
Benešov	2 038	94 091	2,2	2,2	2,0	0,0	0,2
Beroun	3 003	83 821	3,6	3,9	4,3	-0,4	-0,3
Kladno	5 539	158 715	3,5	3,4	3,3	0,1	0,1
Kolín	3 314	95 215	3,5	3,6	3,3	-0,1	0,3
Kutná Hora	1 607	74 939	2,1	2,3	2,5	-0,2	-0,2
Mělník	6 391	101 330	6,3	6,7	5,7	-0,4	1,0
Mladá Boleslav	10 142	123 141	8,2	8,9	8,4	-0,6	0,5
Nymburk	3 357	91 307	3,7	3,7	3,7	0,0	-0,1
Praha-východ	9 960	141 216	7,1	7,4	6,2	-0,3	1,1
Praha-západ	7 958	116 730	6,8	6,8	6,6	0,0	0,2
Příbram	2 798	112 069	2,5	2,6	2,5	-0,1	0,1
Rakovník	2 437	54 959	4,4	4,4	3,8	0,0	0,6
Středočeský kraj (NUTS 3)	58 544	1 247 533	4,7	4,9	4,5	-0,2	0,4
České Budějovice	4 740	186 681	2,5	2,6	2,5	-0,1	0,1
Český Krumlov	2 791	61 635	4,5	4,6	4,5	0,0	0,1
Jindřichův Hradec	1 778	93 265	1,9	1,9	1,8	0,0	0,1
Písek	1 048	70 590	1,5	1,5	1,6	-0,1	0,0
Prachatice	1 215	51 551	2,4	2,4	2,3	-0,1	0,1
Strakonice	2 413	70 906	3,4	4,1	4,1	-0,7	0,1
Tábor	1 444	103 015	1,4	1,4	1,3	0,0	0,1
Jihočeský kraj (NUTS 3)	15 429	637 643	2,4	2,5	2,5	-0,1	0,1
Domažlice	2 149	60 596	3,5	3,5	3,0	0,0	0,5
Klatovy	2 511	88 721	2,8	2,9	2,8	-0,1	0,1
Plzeň-jih	2 241	61 414	3,6	3,9	3,5	-0,3	0,4
Plzeň-město	13 811	185 855	7,4	7,5	5,9	-0,1	1,6
Plzeň-sever	1 481	74 694	2,0	2,1	1,9	-0,1	0,2
Rokycany	1 951	47 358	4,1	4,5	4,3	-0,4	0,2
Tachov	3 436	53 225	6,5	6,7	7,0	-0,3	-0,3
Plzeňský kraj (NUTS 3)	27 580	571 863	4,8	5,0	4,3	-0,1	0,6

kraj/okres	celkem povolení k pobytu k 31.12.2009	počet obyvatel k 31.12.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 31.12.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2008	rozdíl 31.12.2009 – 30.6.2009	rozdíl 30.6.2009 – 30.6.2008
Cheb	7 830	95 301	8,2	8,4	8,6	-0,2	-0,2
Karlovy Vary	9 447	119 432	7,9	8,0	8,2	-0,1	-0,2
Sokolov	2 370	92 903	2,6	2,6	2,5	0,0	0,1
Karlovarský kraj (NUTS 3)	19 647	307 636	6,4	6,5	6,6	-0,1	-0,1
Děčín	4 953	135 740	3,6	3,7	3,7	0,0	-0,1
Chomutov	4 534	126 438	3,6	3,6	3,6	0,0	0,0
Litoměřice	4 857	118 040	4,1	4,4	5,4	-0,3	-1,0
Louny	2 025	87 263	2,3	2,4	2,3	-0,1	0,1
Most	3 746	117 274	3,2	4,2	5,7	-1,0	-1,5
Teplice	5 926	129 985	4,6	4,7	4,5	-0,1	0,2
Ústí nad Labem	6 045	121 458	5,0	4,9	4,6	0,1	0,3
Ústecký kraj (NUTS 3)	32 086	836 198	3,8	4,0	4,3	-0,2	-0,3
Česká Lípa	2 873	104 144	2,8	2,7	2,7	0,0	0,0
Jablonec nad Nisou	3 769	90 390	4,2	4,2	4,0	0,0	0,2
Liberec	8 967	169 795	5,3	5,3	5,0	-0,1	0,4
Semily	1 750	74 698	2,3	2,4	2,3	-0,1	0,1
Liberecký kraj (NUTS 3)	17 359	439 027	4,0	4,0	3,8	0,0	0,2
Hradec Králové	5 341	163 011	3,3	3,3	3,2	0,0	0,1
Jičín	2 664	79 618	3,3	3,6	3,7	-0,2	-0,1
Náchod	2 556	112 342	2,3	2,4	2,5	-0,1	-0,1
Rychnov nad Kněžnou	1 579	79 238	2,0	2,1	2,0	-0,1	0,1
Trutnov	3 186	120 193	2,7	2,8	3,1	-0,2	-0,2
Královéhradecký kraj (NUTS 3)	15 326	554 402	2,8	2,9	2,9	-0,1	0,0
Chrudim	1 534	104 439	1,5	1,4	1,5	0,0	-0,1
Pardubice	5 848	167 481	3,5	3,7	3,4	-0,2	0,3
Svitavy	1 362	105 208	1,3	1,3	1,2	-0,1	0,1
Ústí nad Orlicí	3 237	139 201	2,3	2,4	2,5	-0,1	-0,1
Pardubický kraj (NUTS 3)	11 981	516 329	2,3	2,4	2,3	-0,1	0,1
Havlíčkův Brod	1 781	95 833	1,9	2,1	2,1	-0,3	0,0
Jihlava	2 471	112 501	2,2	2,3	2,1	-0,1	0,2
Pelhřimov	1 358	73 017	1,9	2,0	2,5	-0,1	-0,5
Třebíč	1 674	113 812	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0

kraj/okres	celkem povolení k pobytu k 31.12.2009	počet obyvatel k 31.12.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 31.12.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2009	podíl cizinců na obyvatelstvu v % k 30.6.2008	rozdíl 31.12.2009 – 30.6.2009	rozdíl 30.6.2009 – 30.6.2008
Žďár nad Sázavou	1 305	119 829	1,1	1,2	1,2	-0,1	0,0
Vysočina (NUTS 3)	8 589	514 992	1,7	1,8	1,8	-0,1	0,0
Blansko	1 996	106 539	1,9	2,0	1,9	-0,1	0,1
Brno-město	21 562	371 399	5,8	5,7	4,9	0,1	0,9
Brno-venkov	6 051	200 909	3,0	3,1	3,3	-0,1	-0,2
Břeclav	2 054	113 606	1,8	1,9	1,8	0,0	0,1
Hodonín	1 730	156 894	1,1	1,1	1,0	0,0	0,1
Vyškov	1 524	88 688	1,7	1,7	1,5	0,0	0,1
Znojmo	2 133	113 673	1,9	1,8	1,6	0,0	0,2
Jihomoravský kraj (NUTS 3)	37 050	1 151 708	3,2	3,2	2,9	0,0	0,3
Jeseník	773	41 255	1,9	2,0	1,8	-0,1	0,2
Olomouc	4 429	231 843	1,9	1,9	1,9	0,0	0,0
Prostějov	1 274	110 214	1,2	1,2	1,1	0,0	0,0
Přerov	1 855	134 324	1,4	1,5	1,8	-0,1	-0,3
Šumperk	1 124	124 405	0,9	0,9	0,9	0,0	0,0
Olomoucký kraj (NUTS 3)	9 455	642 041	1,5	1,5	1,6	0,0	0,0
Kroměříž	1 397	108 036	1,3	1,2	1,0	0,1	0,2
Uherské Hradiště	2 214	144 387	1,5	1,6	1,6	-0,1	0,1
Vsetín	1 387	145 692	1,0	1,0	1,0	-0,1	0,0
Zlín	3 149	192 927	1,6	1,6	1,6	0,0	0,0
Zlínský kraj (NUTS 3)	8 147	591 042	1,4	1,4	1,4	0,0	0,1
Bruntál	798	97 633	0,8	0,8	0,8	0,0	0,0
Frýdek-Místek	2 901	211 482	1,4	1,4	1,4	-0,1	0,0
Karviná	6 447	273 137	2,4	2,9	2,8	-0,5	0,1
Nový Jičín	1 556	152 563	1,0	1,1	1,0	0,0	0,0
Opava	1 418	177 133	0,8	0,8	0,8	0,0	0,0
Ostrava	10 594	335 425	3,2	3,2	2,9	-0,1	0,3
Moravskoslezský kraj (NUTS 3)	23 714	1 247 373	1,9	2,0	1,9	-0,1	0,1
celkem ČR	433 305	10 506 813	4,1	4,2	4,0	-0,1	0,2

Pramen: Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie ČR, Obyvatelstvo ČR ČSÚ. tab. 1.4. Počet obyvatel podle oblastí, krajů a okresů v roce 2009, výpočet Milada Horáková

Tabulka č. 2 **Meziroční rozdíly v počtu povolení k pobytu cizinců podle krajů a okresů a typu pobytu k 31.12.2008 a k 31.12.2009**

okres/kraj/ druh povolení k pobytu	2008			2009			meziroční rozdíly 2009-2008		
	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem
Praha	49 421	92 664	142 085	53 459	94 939	148 398	4 038	2 275	6 313
Benešov	980	979	1 959	1 040	998	2 038	60	19	79
Beroun	1 306	2 163	3 469	1 356	1 647	3 003	50	-516	-466
Kladno	2 853	2 558	5 411	2 934	2 605	5 539	81	47	128
Kolín	1 266	2 139	3 405	1 272	2 042	3 314	6	-97	-91
Kutná Hora	706	1 219	1 925	730	877	1 607	24	-342	-318
Mělník	1 774	4 863	6 637	1 824	4 567	6 391	50	-296	-246
Mladá Boleslav	1 881	9 533	11 414	2 048	8 094	10 142	167	-1 439	-1 272
Nymburk	1 512	1 833	3 345	1 624	1 733	3 357	112	-100	12
Praha-východ	3 590	6 091	9 681	3 831	6 129	9 960	241	38	279
Praha-západ	3 630	3 990	7 620	3 997	3 961	7 958	367	-29	338
Příbram	1 240	1 691	2 931	1 275	1 523	2 798	35	-168	-133
Rakovník	796	1 571	2 367	799	1 638	2 437	3	67	70
Středočeský kraj (NUTS 3)	21 534	38 630	60 164	22 730	35 814	58 544	1 196	-2 816	-1 620
České Budějovice	2 078	2 858	4 936	2 299	2 441	4 740	221	-417	-196
Český Krumlov	1 228	1 616	2 844	1 272	1 519	2 791	44	-97	-53
Jindřichův Hradec	918	1 135	2 053	956	822	1 778	38	-313	-275
Písek	381	756	1 137	424	624	1 048	43	-132	-89
Prachatice	804	446	1 250	789	426	1 215	-15	-20	-35
Strakonice	1 000	2 010	3 010	883	1 530	2 413	-117	-480	-597
Tábor	725	618	1 343	757	687	1 444	32	69	101
Jihočeský kraj (NUTS 3)	7 134	9 439	16 573	7 380	8 049	15 429	246	-1 390	-1 144
Domažlice	1 170	813	1 983	1 211	938	2 149	41	125	166
Klatovy	1 142	1 436	2 578	1 162	1 349	2 511	20	-87	-67
Plzeň-jih	687	1 549	2 236	752	1 489	2 241	65	-60	5
Plzeň-město	3 796	9 459	13 255	4 124	9 687	13 811	328	228	556
Plzeň-sever	667	800	1 467	698	783	1 481	31	-17	14
Rokycany	699	1 553	2 252	719	1 232	1 951	20	-321	-301
Tachov	1 627	2 258	3 885	1 604	1 832	3 436	-23	-426	-449
Plzeňský kraj (NUTS 3)	9 788	17 868	27 656	10 270	17 310	27 580	482	-558	-76

okres/kraj/ druh povolení k pobytu	2008			2009			meziroční rozdíly 2009-2008		
	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem
Cheb	5 363	2 818	8 181	5 203	2 627	7 830	-160	-191	-351
Karlovy Vary	5 259	4 517	9 776	5 053	4 394	9 447	-206	-123	-329
Sokolov	1 311	1 058	2 369	1 359	1 011	2 370	48	-47	1
Karlovarský kraj (NUTS 3)	11 933	8 393	20 326	11 615	8 032	19 647	-318	-361	-679
Děčín	2 869	2 142	5 011	2 750	2 203	4 953	-119	61	-58
Chomutov	2 444	2 242	4 686	2 441	2 093	4 534	-3	-149	-152
Litoměřice	1 540	4 723	6 263	1 559	3 298	4 857	19	-1 425	-1 406
Louny	1 061	1 060	2 121	1 113	912	2 025	52	-148	-96
Most	1 630	3 944	5 574	1 691	2 055	3 746	61	-1 889	-1 828
Teplice	3 259	2 840	6 099	3 248	2 678	5 926	-11	-162	-173
Ústí nad Labem	2 421	3 350	5 771	2 715	3 330	6 045	294	-20	274
Ústecký kraj (NUTS 3)	15 224	20 301	35 525	15 517	16 569	32 086	293	-3 732	-3 439
Česká Lípa	1 771	1 213	2 984	1 776	1 097	2 873	5	-116	-111
Jablonec nad Nisou	1 795	1 961	3 756	1 886	1 883	3 769	91	-78	13
Liberec	3 381	5 521	8 902	3 554	5 413	8 967	173	-108	65
Semily	945	817	1 762	967	783	1 750	22	-34	-12
Liberecký kraj (NUTS 3)	7 892	9 512	17 404	8 183	9 176	17 359	291	-336	-45
Hradec Králové	1 915	3 514	5 429	2 031	3 310	5 341	116	-204	-88
Jičín	979	1 974	2 953	988	1 676	2 664	9	-298	-289
Náchod	1 574	1 234	2 808	1 600	956	2 556	26	-278	-252
Rychnov nad Kněžnou	803	841	1 644	827	752	1 579	24	-89	-65
Trutnov	1 432	2 334	3 766	1 424	1 762	3 186	-8	-572	-580
Královéhradecký kraj (NUTS 3)	6 703	9 897	16 600	6 870	8 456	15 326	167	-1 441	-1 274
Chrudim	599	1 001	1 600	636	898	1 534	37	-103	-66
Pardubice	1 439	4 675	6 114	1 630	4 218	5 848	191	-457	-266
Svitavy	589	699	1 288	612	750	1 362	23	51	74
Ústí nad Orlicí	1 286	2 304	3 590	1 324	1 913	3 237	38	-391	-353
Pardubický kraj (NUTS 3)	3 913	8 679	12 592	4 202	7 779	11 981	289	-900	-611
Havlíčkův Brod	591	1 617	2 208	652	1 129	1 781	61	-488	-427
Jihlava	883	1 714	2 597	1 005	1 466	2 471	122	-248	-126
Pelhřimov	504	1 229	1 733	558	800	1 358	54	-429	-375
Třebíč	793	945	1 738	806	868	1 674	13	-77	-64

okres/kraj/ druh povolení k pobytu	2008			2009			meziroční rozdíly 2009-2008		
	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem	trvalý pobyt	dlouhodobý pobyt	celkem
Žďár nad Sázavou	493	1 011	1 504	505	800	1 305	12	-211	-199
Vysočina (NUTS 3)	3 264	6 516	9 780	3 526	5 063	8 589	262	-1 453	-1 191
Blansko	825	1 352	2 177	942	1 054	1 996	117	-298	-181
Brno-město	7 367	12 766	20 133	8 045	13 517	21 562	678	751	1 429
Brno-venkov	2 408	3 868	6 276	2 432	3 619	6 051	24	-249	-225
Břeclav	1 074	985	2 059	1 076	978	2 054	2	-7	-5
Hodonín	941	715	1 656	959	771	1 730	18	56	74
Vyškov	576	819	1 395	612	912	1 524	36	93	129
Znojmo	1 162	872	2 034	1 206	927	2 133	44	55	99
Jihomoravský kraj (NUTS 3)	14 353	21 377	35 730	15 272	21 778	37 050	919	401	1 320
Jeseník	476	308	784	445	328	773	-31	20	-11
Olomouc	2 170	2 399	4 569	2 197	2 232	4 429	27	-167	-140
Prostějov	736	568	1 304	778	496	1 274	42	-72	-30
Přerov	1 012	1 111	2 123	1 055	800	1 855	43	-311	-268
Šumperk	725	412	1 137	751	373	1 124	26	-39	-13
Olomoucký kraj (NUTS 3)	5 119	4 798	9 917	5 226	4 229	9 455	107	-569	-462
Kroměříž	678	537	1 215	726	671	1 397	48	134	182
Uherské Hradiště	1 120	1 265	2 385	1 165	1 049	2 214	45	-216	-171
Vsetín	820	739	1 559	808	579	1 387	-12	-160	-172
Zlín	1 702	1 557	3 259	1 793	1 356	3 149	91	-201	-110
Zlínský kraj (NUTS 3)	4 320	4 098	8 418	4 492	3 655	8 147	172	-443	-271
Bruntál	613	181	794	605	193	798	-8	12	4
Frýdek-Místek	1 639	1 490	3 129	1 653	1 248	2 901	14	-242	-228
Karviná	3 293	4 569	7 862	3 234	3 213	6 447	-59	-1 356	-1 415
Nový Jičín	998	656	1 654	1 013	543	1 556	15	-113	-98
Opava	936	554	1 490	926	492	1 418	-10	-62	-72
Ostrava	4 850	5 752	10 602	4 988	5 606	10 594	138	-146	-8
Moravskoslezský kraj (NUTS 3)	12 329	13 202	25 531	12 419	11 295	23 714	90	-1 907	-1 817
celkem ČR	172 927	265 374	438 301	181 161	252 144	433 305	8 234	-13 230	-4 996

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

Tabulka č. 3 **Rozdíly v počtu povolení k pobytu cizinců podle krajů/okresů a typu pobytu k 31.12.2009 a k 30.6.2009**

kraj, okres/ typ povolení k pobytu	povolení k trvalému pobytu	povolení k dlouhod. pobytu/ vízum nad 90 dnů	celkem povolení k pobytu	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 pobyty celkem	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 dlouhodobé pobyty	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 trvalé pobyty
Praha	53 459	94 939	148 398	269	-1 922	2 191
Benešov	1 040	998	2 038	11	-22	33
Beroun	1 356	1 647	3 003	-290	-321	31
Kladno	2 934	2 605	5 539	176	115	61
Kolín	1 272	2 042	3 314	-107	-131	24
Kutná Hora	730	877	1 607	-142	-161	19
Mělník	1 824	4 567	6 391	-375	-399	24
Mladá Boleslav	2 048	8 094	10 142	-787	-902	115
Nymburk	1 624	1 733	3 357	35	-40	75
Praha-východ	3 831	6 129	9 960	-243	-371	128
Praha-západ	3 997	3 961	7 958	163	-32	195
Příbram	1 275	1 523	2 798	-114	-137	23
Rakovník	799	1 638	2 437	9	2	7
Středočeský kraj	22 730	35 814	58 544	-1 664	-2 399	735
České Budějovice	2 299	2 441	4 740	-173	-316	143
Český Krumlov	1 272	1 519	2 791	-16	-27	11
Jindřichův Hradec	956	822	1 778	-25	-47	22
Písek	424	624	1 048	-38	-62	24
Prachatice	789	426	1 215	-27	-21	-6
Strakonice	883	1 530	2 413	-531	-483	-48
Tábor	757	687	1 444	25	2	23
Jihočeský kraj	7 380	8 049	15 429	-785	-954	169
Domažlice	1 211	938	2 149	20	-7	27
Klatovy	1 162	1 349	2 511	-58	-71	13
Plzeň-jih	752	1 489	2 241	-159	-207	48
Plzeň-město	4 124	9 687	13 811	-179	-403	224
Plzeň-sever	698	783	1 481	-73	-77	4
Rokycany	719	1 232	1 951	-170	-189	19
Tachov	1 604	1 832	3 436	-126	-123	-3

kraj, okres/ typ povolení k pobytu	povolení k trvalému pobytu	povolení k dlouhod. pobytu/ vízum nad 90 dnů	celkem povolení k pobytu	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 pobyty celkem	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 dlouhodobé pobyty	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 trvalé pobyty
Píseňský kraj	10 270	17 310	27 580	-745	-1 077	332
Cheb	5 203	2 627	7 830	-184	-117	-67
Karlovy Vary	5 053	4 394	9 447	-76	-83	7
Sokolov	1 359	1 011	2 370	-29	-60	31
Karlovarský kraj	11 615	8 032	19 647	-289	-260	-29
Děčín	2 750	2 203	4 953	-27	18	-45
Chomutov	2 441	2 093	4 534	-27	-47	20
Litoměřice	1 559	3 298	4 857	-326	-343	17
Louny	1 113	912	2 025	-85	-113	28
Most	1 691	2 055	3 746	-1 172	-1 189	17
Teplice	3 248	2 678	5 926	-149	-172	23
Ústí nad Labem	2 715	3 330	6 045	96	-98	194
Ústecký kraj	15 517	16 569	32 086	-1 690	-1 944	254
Česká Lípa	1 776	1 097	2 873	30	11	19
Jablonec nad Nisou	1 886	1 883	3 769	-37	-93	56
Liberec	3 554	5 413	8 967	-66	-201	135
Semily	967	783	1 750	-48	-64	16
Liberecký kraj	8 183	9 176	17 359	-121	-347	226
Hradec Králové	2 031	3 310	5 341	-63	-143	80
Jičín	988	1 676	2 664	-167	-194	27
Náchod	1 600	956	2 556	-125	-137	12
Rychnov nad Kněžnou	827	752	1 579	-93	-121	28
Trutnov	1 424	1 762	3 186	-239	-246	7
Královéhradecký kraj	6 870	8 456	15 326	-687	-841	154
Chrudim	636	898	1 534	33	-13	46
Pardubice	1 630	4 218	5 848	-303	-404	101
Svitavy	612	750	1 362	-54	-68	14
Ústí nad Orlicí	1 324	1 913	3 237	-175	-203	28
Pardubický kraj	4 202	7 779	11 981	-499	-688	189
Havlíčkův Brod	652	1 129	1 781	-262	-315	53
Jihlava	1 005	1 466	2 471	-152	-211	59
Pelhřimov	558	800	1 358	-100	-128	28

kraj, okres/ typ povolení k pobytu	povolení k trvalému pobytu	povolení k dlouhod. pobytu/ vízum nad 90 dnů	celkem povolení k pobytu	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 pobyty celkem	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 dlouhodobé pobyty	rozdíl 31.12.2009- 30.6.2009 trvalé pobyty
Třebíč	806	868	1 674	-37	-50	13
Žďár nad Sázavou	505	800	1 305	-90	-108	18
Vysočina	3 526	5 063	8 589	-641	-812	171
Blansko	942	1 054	1 996	-101	-168	67
Brno-město	8 045	13 517	21 562	252	-148	400
Brno-venkov	2 432	3 619	6 051	-193	-280	87
Břeclav	1 076	978	2 054	-49	-62	13
Hodonín	959	771	1 730	2	-6	8
Vyškov	612	912	1 524	36	6	30
Znojmo	1 206	927	2 133	40	25	15
Jihomoravský kraj	15 272	21 778	37 050	-13	-633	620
Jeseník	445	328	773	-48	-24	-24
Olomouc	2 197	2 232	4 429	14	0	14
Prostějov	778	496	1 274	-14	-43	29
Přerov	1 055	800	1 855	-143	-167	24
Šumperk	751	373	1 124	-40	-44	4
Olomoucký kraj	5 226	4 229	9 455	-231	-278	47
Kroměříž	726	671	1 397	73	36	37
Uherské Hradiště	1 165	1 049	2 214	-165	-189	24
Vsetín	808	579	1 387	-94	-88	-6
Zlín	1 793	1 356	3 149	-26	-92	66
Zlínský kraj	4 492	3 655	8 147	-212	-333	121
Bruntál	605	193	798	-12	-4	-8
Frýdek-Místek	1 653	1 248	2 901	-141	-144	3
Karviná	3 234	3 213	6 447	-1 384	-1 387	3
Nový Jičín	1 013	543	1 556	-48	-66	18
Opava	926	492	1 418	-6	-6	0
Ostrava-město	4 988	5 606	10 594	-302	-385	83
Moravskoslezský kraj	12 419	11 295	23 714	-1 893	-1 992	99
celkem ČR	181 161	252 144	433 305	-9 201	-14 480	5 279

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie, oddělení analýzy rizik pro Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

Tabulka č. 4 **Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky k 31.12.2007, 30.6.2008, 31.12.2008, 30.6.2009, 31.12.2009 (podle aktuálního místa pobytu osoby)**

1=trvalý pobyt

2=dlouhodobý pobyt

3=celkem

Státní příslušnost / druh pobytu		Celkový součet	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Rusko	Polsko	Německo	Moldavsko	Bulharsko	Spojené státy	Mongolsko	Čína
31.12. 2007	1	158 018	32 619	24 444	32 766	10 897	11 288	4 423	1 664	3 032	2544	1 097	2 880
	2	234 069	93 907	43 436	18 189	12 404	9 319	11 278	6 308	1 992	1904	4 870	1 880
	3	392 087	126 526	67 880	50 955	23 301	20 607	15 701	7 972	5 024	4448	5 967	4 760
30.6. 2008	1	166 474	37 074	24 981	33 801	11 686	11 198	4 417	1 896	3 052	2600	1 322	3 069
	2	247 320	89 514	47 345	22 858	13 195	10 007	13 242	7 084	2 381	2279	5 998	1 918
	3	413 794	126 588	72 326	56 659	24 881	21 205	17 659	8 980	5 433	4879	7 320	4 987
31.12. 2008	1	172 927	40 674	25 408	34 795	12 138	11 137	4 428	2 122	3 066	2642	1 465	3 185
	2	265 374	91 291	50 626	25 463	15 038	10 573	13 068	8 522	2 856	2630	7 104	2 020
	3	438 301	131 965	76 034	60 258	27 176	21 710	17 496	10 644	5 922	5272	8 569	5 205
30.6. 2009	1	175 882	42 195	25 690	35 331	12 431	11 044	4 399	2217	3 052	2655	1 533	3 234
	2	266 624	92 261	51 742	25 732	16 611	10 334	11 724	8 679	3 118	2644	5 049	1 971
	3	442 506	134 456	77 432	61 063	29 042	21 378	16 123	10 896	6 170	5299	6 582	5 205
31.12. 2009	1	181 161	43 727	26 734	35 779	12 977	10 996	4 416	2 371	3 076	2680	1 736	3 281
	2	252 144	88 250	46 712	25 347	17 416	8 277	9 376	7 678	3 327	3261	4 009	2 073
	3	433 305	131 977	73 446	61 126	30 393	19 273	13 792	10 049	6 403	5941	5 745	5 354

Pramen: ŘCPP,ČSÚ., In: Bulletin č. 24, Mezinárodní pracovní migrace v České republice, VÚPSV, v.v.i., Praha, 2010

Tabulka č. 5 **Podíl cizinců na pracovní síle okresů srovnání 2008-2009**

okres	stav k 31.12.2009			stav k 31.12.2008			rozdíl 2009 - 2008		
	podíl cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	podíl cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	podíl cizinců na pracovní síle celkem v %	podíl cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	podíl cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	podíl cizinců na pracovní síle celkem v %	rozdíl v podílu cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	rozdíl v podílu cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	rozdíl v podílu cizinců na pracovní síle celkem v %
Praha	10,7	2,9	13,6	12,5	2,7	15,2	-1,7	0,1	-1,6
Benešov	2,9	0,8	3,8	3,8	0,8	4,5	-0,9	0,1	-0,8
Beroun	4,2	1,1	5,4	7,4	1,0	8,4	-3,2	0,2	-3,0
Kladno	3,8	1,0	4,8	4,9	0,8	5,7	-1,1	0,2	-1,0
Kolín	6,2	1,3	7,5	6,8	1,2	8,0	-0,6	0,2	-0,4
Kutná Hora	3,2	0,9	4,1	5,9	0,9	6,8	-2,7	0,0	-2,7
Mělník	2,9	1,6	4,5	4,5	1,5	6,0	-1,6	0,1	-1,5
Mladá Boleslav	17,2	2,8	20,1	15,0	2,1	17,1	2,2	0,8	3,0
Nymburk	2,3	1,0	3,2	3,5	0,9	4,4	-1,3	0,1	-1,2
Praha-východ	8,7	2,2	10,9	12,0	1,8	13,8	-3,3	0,4	-2,9
Praha-západ	3,3	1,9	5,3	4,0	1,7	5,7	-0,7	0,2	-0,5
Příbram	2,2	0,9	3,2	2,9	0,8	3,8	-0,7	0,1	-0,6
Rakovník	3,1	2,6	5,7	4,4	1,8	6,3	-1,3	0,7	-0,6
České Budějovice	2,3	1,1	3,4	3,3	1,1	4,4	-1,1	0,1	-1,0
Český Krumlov	2,8	1,6	4,4	4,0	1,4	5,5	-1,2	0,2	-1,0
Jindřichův Hradec	0,7	1,1	1,8	0,8	1,0	1,8	-0,1	0,1	0,0
Písek	3,0	0,7	3,7	4,2	0,6	4,8	-1,2	0,1	-1,1
Prachatice	1,2	1,1	2,3	1,6	1,0	2,6	-0,4	0,1	-0,3
Strakonice	2,5	1,4	3,9	4,5	1,2	5,7	-1,9	0,2	-1,8
Tábor	1,4	0,5	2,0	1,8	0,5	2,3	-0,4	0,1	-0,3
Domažlice	1,6	1,9	3,5	2,0	1,6	3,6	-0,4	0,4	-0,1
Klatovy	2,1	1,1	3,2	3,0	0,9	3,8	-0,9	0,2	-0,7
Plzeň-jih	1,7	1,6	3,3	2,5	1,5	3,9	-0,8	0,2	-0,6
Plzeň-město	7,4	4,8	12,2	13,6	2,7	16,3	-6,2	2,0	-4,1
Plzeň-sever	3,4	0,7	4,1	4,2	0,5	4,7	-0,7	0,2	-0,5
Rokycany	3,0	2,5	5,5	5,4	2,3	7,6	-2,4	0,2	-2,2

okres	stav k 31.12.2009			stav k 31.12.2008			rozdíl 2009 - 2008		
	podíl cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	podíl cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	podíl cizinců na pracovní síle celkem v %	podíl cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	podíl cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	podíl cizinců na pracovní síle celkem v %	rozdíl v podílu cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	rozdíl v podílu cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	rozdíl v podílu cizinců na pracovní síle celkem v %
Tachov	2,9	4,2	7,1	4,1	4,1	8,2	-1,2	0,1	-1,1
Cheb	2,4	5,9	8,3	3,1	6,1	9,2	-0,7	-0,2	-0,9
Karlovy Vary	2,8	3,7	6,5	3,6	4,4	8,0	-0,9	-0,7	-1,5
Sokolov	1,0	0,9	1,9	1,3	0,8	2,1	-0,3	0,1	-0,2
Děčín	0,5	2,5	3,0	0,8	2,5	3,2	-0,2	0,0	-0,2
Chomutov	1,3	2,0	3,3	1,5	2,1	3,6	-0,2	-0,1	-0,2
Litoměřice	2,4	1,2	3,6	4,0	1,4	5,3	-1,6	-0,2	-1,8
Louny	1,3	0,9	2,2	2,0	0,8	2,7	-0,6	0,1	-0,5
Most	1,0	1,5	2,5	1,3	1,2	2,6	-0,3	0,2	-0,1
Teplice	1,5	2,7	4,2	1,4	2,9	4,3	0,1	-0,2	-0,1
Ústí nad Labem	1,7	2,2	4,0	1,8	2,0	3,8	-0,1	0,2	0,1
Česká Lípa	1,5	1,2	2,7	2,0	1,1	3,1	-0,5	0,1	-0,5
Jablonec nad Nisou	2,6	2,2	4,8	2,9	1,8	4,7	-0,3	0,4	0,1
Liberec	5,6	1,6	7,2	6,7	1,5	8,2	-1,1	0,1	-0,9
Semily	2,2	1,0	3,2	2,7	1,0	3,7	-0,6	0,1	-0,5
Hradec Králové	4,8	1,1	5,8	5,7	0,9	6,7	-1,0	0,1	-0,8
Jičín	1,4	1,5	2,9	2,9	1,2	4,1	-1,5	0,3	-1,1
Náchod	2,9	0,9	3,7	3,4	0,8	4,2	-0,6	0,1	-0,5
Rychnov nad Kněžnou	2,7	0,6	3,3	3,4	0,5	3,9	-0,7	0,1	-0,6
Trutnov	2,5	1,1	3,5	3,9	0,9	4,8	-1,4	0,2	-1,2
Chrudim	1,3	0,8	2,2	1,7	0,6	2,3	-0,4	0,2	-0,2
Pardubice	6,1	1,2	7,3	11,9	0,9	12,7	-5,8	0,3	-5,5
Svitavy	1,6	0,4	1,9	2,1	0,3	2,4	-0,5	0,0	-0,5
Ústí nad Orlicí	2,4	0,9	3,3	4,5	0,7	5,2	-2,1	0,2	-1,9
Havlíčkův Brod	1,9	0,7	2,6	3,3	0,7	3,9	-1,4	0,0	-1,4
Jihlava	2,1	0,8	2,9	3,8	0,7	4,5	-1,7	0,1	-1,6
Pelhřimov	1,7	1,1	2,8	5,6	0,5	6,1	-3,9	0,6	-3,3
Třebíč	0,3	0,7	1,1	0,4	0,6	1,1	-0,1	0,1	0,0

okres	stav k 31.12.2009			stav k 31.12.2008			rozdíl 2009 - 2008		
	podíl cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	podíl cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	podíl cizinců na pracovní síle celkem v %	podíl cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	podíl cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	podíl cizinců na pracovní síle celkem v %	rozdíl v podílu cizinců evidovaných na úřadech práce na pracovní síle v %	rozdíl v podílu cizinců s živnostenským oprávněním na pracovní síle v %	rozdíl v podílu cizinců na pracovní síle celkem v %
Žďár nad Sázavou	1,1	0,7	1,7	1,4	0,7	2,1	-0,4	0,0	-0,4
Blansko	2,0	0,4	2,5	2,9	0,4	3,3	-0,8	0,0	-0,8
Brno-město	8,9	1,6	10,5	9,9	1,5	11,4	-1,0	0,2	-0,8
Brno-venkov	2,1	1,2	3,2	3,0	1,1	4,1	-0,9	0,1	-0,9
Břeclav	2,9	0,9	3,8	3,0	0,8	3,8	-0,1	0,1	0,0
Hodonín	1,5	0,5	2,0	1,7	0,4	2,2	-0,3	0,0	-0,2
Vyškov	0,7	1,2	1,9	1,1	1,0	2,1	-0,4	0,2	-0,2
Znojmo	0,8	0,8	1,6	1,3	0,7	2,1	-0,5	0,1	-0,4
Jeseník	0,6	0,8	1,4	0,9	0,7	1,5	-0,3	0,1	-0,2
Olomouc	1,3	0,7	2,0	1,5	0,7	2,3	-0,2	0,0	-0,3
Prostějov	1,1	0,6	1,6	1,4	0,5	1,9	-0,3	0,1	-0,2
Přerov	1,2	0,4	1,7	2,1	0,4	2,5	-0,9	0,0	-0,9
Šumperk	0,6	0,5	1,1	0,9	0,4	1,3	-0,3	0,1	-0,2
Kroměříž	0,7	0,6	1,3	1,0	0,5	1,5	-0,3	0,1	-0,2
Uherské Hradiště	1,6	0,5	2,1	2,2	0,5	2,7	-0,7	0,1	-0,6
Vsetín	2,0	0,4	2,4	2,3	0,4	2,7	-0,3	0,0	-0,3
Zlín	2,0	0,7	2,7	2,3	0,7	3,0	-0,3	0,0	-0,3
Bruntál	0,5	0,3	0,8	0,5	0,3	0,8	0,0	0,0	0,0
Frýdek-Místek	2,3	0,5	2,8	2,7	0,5	3,2	-0,4	0,0	-0,4
Karviná	2,8	0,3	3,1	3,0	0,3	3,4	-0,2	0,0	-0,2
Nový Jičín	0,8	0,7	1,6	1,5	0,6	2,1	-0,7	0,1	-0,6
Opava	0,5	0,4	0,9	0,8	0,4	1,2	-0,3	0,0	-0,3
Ostrava-město	2,4	1,8	4,2	2,8	1,5	4,3	-0,4	0,3	-0,1
Celkem ČR	3,1	2,0	5,6	5,1	1,4	6,4	-2,0	0,6	-0,9

Pramen: MPSV-SSZ, MPO, výpočet Milada Horáková

Tabulka č. 6 **Změny v zaměstnanosti cizinců v okresech 2008-2009**

okres	stav k 31.12.2009			stav k 31.12.2008			rozdíl 2009-2008		
	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců
Praha	84 744	22 834	107 578	94102	20682	114784	-9 358	2 152	-7 206
Benešov	1 456	421	1 877	1865	382	2247	-409	39	-370
Beroun	1 985	534	2 519	3392	443	3835	-1 407	91	-1 316
Kladno	3 204	868	4 072	4229	711	4940	-1 025	157	-868
Kolín	3 177	694	3 871	3451	607	4058	-274	87	-187
Kutná Hora	1 272	368	1 640	2257	340	2597	-985	28	-957
Mělník	1 628	905	2 533	2404	798	3202	-776	107	-669
Mladá Boleslav	13 976	2 298	16 274	11901	1631	13532	2 075	667	2 742
Nymburk	1 113	475	1 588	1649	416	2065	-536	59	-477
Praha-východ	7 039	1 786	8 825	9222	1418	10640	-2 183	368	-1 815
Praha-západ	2 009	1 156	3 165	2263	963	3226	-254	193	-61
Příbram	1 360	564	1 924	1751	486	2237	-391	78	-313
Rakovník	886	728	1 614	1188	494	1682	-302	234	-68
České Budějovice	2 315	1 158	3 473	3307	1040	4347	-992	118	-874
Český Krumlov	1 006	566	1 572	1453	520	1973	-447	46	-401
Jindřichův Hradec	318	551	869	375	474	849	-57	77	20
Písek	1 082	247	1 329	1569	218	1787	-487	29	-458
Prachatice	339	295	634	438	272	710	-99	23	-76
Strakonice	1 006	552	1 558	1758	484	2242	-752	68	-684
Tábor	768	293	1 061	1009	261	1270	-241	32	-209
Domažlice	520	636	1 156	650	518	1168	-130	118	-12
Klatovy	948	480	1 428	1381	412	1793	-433	68	-365
Plzeň-jih	552	536	1 088	774	465	1239	-222	71	-151
Plzeň-město	8 359	5 374	13 733	15021	3016	18037	-6 662	2 358	-4 304
Plzeň-sever	1 387	279	1 666	1705	203	1908	-318	76	-242
Rokycany	730	619	1 349	1333	564	1897	-603	55	-548
Tachov	930	1 364	2 294	1331	1356	2687	-401	8	-393
Cheb	1 329	3 206	4 535	1688	3268	4956	-359	-62	-421

okres	stav k 31.12.2009			stav k 31.12.2008			rozdíl 2009-2008		
	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců
Karlovy Vary	1 895	2 565	4 460	2380	2894	5274	-485	-329	-814
Sokolov	487	454	941	651	412	1063	-164	42	-122
Děčín	368	1 712	2 080	556	1828	2384	-188	-116	-304
Chomutov	904	1 376	2 280	943	1316	2259	-39	60	21
Litoměřice	1 458	703	2 161	2399	822	3221	-941	-119	-1 060
Louny	684	435	1 119	995	379	1374	-311	56	-255
Most	602	869	1 471	797	755	1552	-195	114	-81
Teplice	940	1 679	2 619	849	1710	2559	91	-31	60
Ústí nad Labem	1 070	1 361	2 431	1097	1203	2300	-27	158	131
Česká Lípa	790	652	1 442	1072	601	1673	-282	51	-231
Jablonec nad Nisou	1 123	944	2 067	1302	815	2117	-179	129	-50
Liberec	5 239	1 507	6 746	5994	1354	7348	-755	153	-602
Semily	833	404	1 237	1023	354	1377	-190	50	-140
Hradec Králové	4 185	957	5 142	5055	836	5891	-870	121	-749
Jičín	560	598	1 158	1230	514	1744	-670	84	-586
Náchod	1 601	490	2 091	1972	466	2438	-371	24	-347
Rychnov nad Kněžnou	1 105	240	1 345	1344	202	1546	-239	38	-201
Trutnov	1 579	692	2 271	2515	589	3104	-936	103	-833
Chrudim	707	446	1 153	907	336	1243	-200	110	-90
Pardubice	5 801	1 119	6 920	11496	839	12335	-5 695	280	-5 415
Svitavy	866	199	1 065	1074	179	1253	-208	20	-188
Ústí nad Orlicí	1 755	627	2 382	3259	514	3773	-1 504	113	-1 391
Havlíčkův Brod	955	353	1 308	1600	322	1922	-645	31	-614
Jihlava	1 302	532	1 834	2369	453	2822	-1 067	79	-988
Pelhřimov	669	441	1 110	2274	217	2491	-1 605	224	-1 381
Třebíč	193	422	615	256	374	630	-63	48	-15
Žďár nad Sázavou	627	394	1 021	864	428	1292	-237	-34	-271
Blansko	1 067	236	1 303	1479	223	1702	-412	13	-399
Brno-město	19 397	3 564	22 961	20571	3092	23663	-1 174	472	-702

okres	stav k 31.12.2009			stav k 31.12.2008			rozdíl 2009-2008		
	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců	cizinci evidovaní na úřadech práce	cizinci s živnostenským oprávněním	celková zaměstnanost cizinců
Brno-venkov	2 122	1 223	3 345	3000	1109	4109	-878	114	-764
Břeclav	1 748	521	2 269	1839	475	2314	-91	46	-45
Hodonín	1 174	364	1 538	1359	329	1688	-185	35	-150
Vyškov	307	536	843	502	440	942	-195	96	-99
Znojmo	466	478	944	774	417	1191	-308	61	-247
Jeseník	109	151	260	187	141	328	-78	10	-68
Olomouc	1 595	851	2 446	1866	888	2754	-271	-37	-308
Prostějov	610	315	925	737	271	1008	-127	44	-83
Přerov	854	311	1 165	1405	279	1684	-551	32	-519
Šumperk	385	278	663	578	223	801	-193	55	-138
Kroměříž	360	311	671	552	267	819	-192	44	-148
Uherské Hradiště	1 207	407	1 614	1678	341	2019	-471	66	-405
Vsetín	1 536	305	1 841	1764	297	2061	-228	8	-220
Zlín	2 011	726	2 737	2340	718	3058	-329	8	-321
Bruntál	262	163	425	269	153	422	-7	10	3
Frýdek-Místek	2 471	539	3 010	2944	507	3451	-473	32	-441
Karviná	3 960	484	4 444	4263	452	4715	-303	32	-271
Nový Jičín	640	566	1 206	1209	466	1675	-569	100	-469
Opava	433	363	796	723	350	1073	-290	13	-277
Ostrava-město	4 259	3 103	7 362	4773	2566	7339	-514	537	23
celkem ČR	230 709	87 753	318 462	284551	77158	361709	-53 842	10 595	-43 247

Pramen MPSV-SSZ, MPO, výpočet Milada Horáková

Tabulka č. 7 **Meziroční změny v podílu cizinců evidovaných na úřadech práce podle KZAM**

srovnání podílu cizinců evidovaných na úřadech práce podle KZAM	registrace EU/ EHP k 31.12.2009	registrace EU/ EHP k 31.12.2008	pracovní povolení k 31.12.2009	pracovní povolení k 31.12.2008	informace - cizinci ze třetích zemí, kteří nemusejí mít pracovní povolení k 31.12.2009	informace - cizinci ze třetích zemí, kteří nemusejí mít pracovní povolení k 31.12.2008
tř. 1 zákonodárci, vedoucí a řídící pracovníci	3,9%	3,6%	2,1%	1,2%	3,5%	3,3%
tř. 2 vědečtí a odborní duševní pracovníci	11,3%	10,2%	3,7%	2,5%	13,6%	12,6%
tř. 3 techničtí, zdravotní a pedagogičtí pracovníci	11,2%	10,6%	3,6%	2,6%	8,7%	8,3%
tř. 4 nižší administrativní pracovníci	4,8%	4,5%	1,2%	0,9%	6,3%	6,2%
tř. 5 provozní pracovníci ve službách a obchodě	7,4%	6,7%	2,7%	1,7%	13,4%	12,8%
tř. 6 kvalifikovaní dělníci v zemědělství	0,8%	0,8%	1,3%	0,9%	1,9%	2,1%
tř. 7 řemeslníci a kvalifikovaní výrobci	24,1%	27,3%	15,9%	21,3%	18,6%	19,2%
tř. 8 obsluha strojů a zařízení	18,9%	19,2%	7,8%	15,6%	16,1%	18,0%
tř. 9 pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	17,5%	16,9%	61,7%	53,2%	17,8%	17,2%
tř. 0 příslušníci armády (01)	0,1%	0,3%	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%
celkem	100,0%	100,0%	100,1%	100,0%	100,0%	100,0%